

LUONNOS

Hallituksen esitys eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden väliaikaista järjestämistä koskeväksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia, lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annettua lakia, työttömyysturvalakia ja kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia muutettaisiin siten, että työ- ja elinkeinoviranomaisten lisäksi myös palveluntuottajat voisivat haastatella työnhakijoita, arvioida työnhakijan palvelutarpeen sekä laatia työllistymissuunnitelman yhdessä työnhakijan kanssa. Esityksen tavoitteena on lisätä julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen asiakaslähtöisyyttä ja vaikuttavuutta mahdollistamalla markkinoiden hyödyntäminen palveluprosessien hallinnassa ja palvelujen tuotannossa. Muutokset edistävät valmistautumista maakunta- ja kasvupalveluudistuksen voimaantumiseen. Muutosten tavoitteena on tukea kasvupalvelumarkkinoiden rakentumista kehittämällä julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin liittyviä järjestäjä-tuottaja – malleja.

Esitykseen sisältyvät lakimuutokset ovat luonteeltaan mahdollistavia. Muutosten perusteella työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaan palveluprosessiin liittyviä tehtäviä olisi mahdollista siirtää nykyistä laajemmin palveluntuottajien hoidettavaksi, jos sitä pidetään tarkoituksenmukaisena.

Työttömyysturvalakiin, lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annettuun lakiin ja kuntouttavasta työtoiminnasta annettuun lakiin tehtäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta johtuvat muutokset. Työttömyyskassoja ja Kansaneläkelaitosta sitovista työvoimapoliittisista lausunnoista, jotka koskevat työnhakijan osallistumista työllistymistä edistäviin palveluihin, luovuttaisiin. Lausunnot korvattaisiin vastaavat tiedot sisältävillä ilmoituksilla, joita voisivat antaa työ- ja elinkeinotoimistojen lisäksi myös palveluntuottajat.

[Mahdollinen liittymä valtion lisätalousarvioon]

Lait on tarkoitettu tulemaan pääosin voimaan 1 päivänä kuuta 2018.

[Lait on tarkoitettu tulemaan pääosin voimaan mahdollisimman pian. Tietojärjestelmämuutoksien valmisteluajataulu on vielä avoin. Tämän hetken arvio on, että lait voisivat tulla voimaan aikaisintaan 1 päivänä syyskuuta 2018.]

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
1 JOHDANTO.....	4
2 NYKYTILA.....	4
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta.....	4
Työttömyysturvajärjestelmä.....	7
2.2 Nykytilan arviointi.....	11
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	13
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	14
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	15
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	18
4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	19
5 ASIAN VALMISTELU.....	22
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	22
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	22
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSIKSI.....	22
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	23
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	23
1.1 Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta.....	23
1 luku Yleiset säännökset.....	23
2 luku Työnhakijan palveluprosessi.....	26
3 luku Työnvälitys.....	29
4 luku Tieto- ja neuvontapalvelut, asiantuntija-arvioinnit, ammatinvalinta- ja uraohjaus sekä valmennus ja kokeilu.....	29
6 luku Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu.....	31
9 luku Kulukorvaus.....	31
10 luku Palveluihin ja asiantuntija-arviointeihin liittyvät harkinnanvaraiset etuudet.....	31
12 luku Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö.....	31
13 luku Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä.....	32
14 luku Muutoksenhaku.....	36
1.2 Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 5 ja 12 §.....	38
4 luku Tieto- ja neuvontapalvelut, asiantuntija-arvioinnit, ammatinvalinta- ja uraohjaus sekä valmennus ja kokeilu.....	38
1.3 Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä.....	39
1.4 Työttömyysturvalaki.....	39
1 luku Yleiset säännökset.....	39
2 luku Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset.....	40
2 a luku Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely.....	40
5 luku Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset.....	41
11 luku Toimeenpanoa koskevat säännökset.....	41
12 luku Muutoksenhaku.....	43
13 luku Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset.....	43
1.5 Laki kuntouttavasta työtoiminnasta.....	44
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	44

3	VOIMAANTULO.....	46
4	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	46
	1.LIITE	55
	<i>RINNAKKAISTEKSTIT</i>	55
	julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta.....	55
	julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 5 ja 12 §:n	
	muuttamisesta.....	73
	lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 3 §:n	
	muuttamisesta.....	75
	työttömyysturvalain muuttamisesta	76
	kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 5 §:n muuttamisesta.....	87

Yleisperustelut

1 Johdanto

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelman mukaan hallitus valmistelee tarvittavat toimenpiteet työvoimapalveluiden kokonaisvaltaiseksi uudistamiseksi. Uudistuksen tavoitteena on muun muassa työmarkkinoiden kohtaanto-ongelman helpottaminen ja työ- ja elinkeinohallinnon resurssien painottaminen aktivointitoimenpiteisiin. Osana tätä kokonaisuutta yksityisten työvoimapalveluiden roolia erityisesti helpoimmin työllistyvien palveluissa lisätään.

Hallituksen toimintasuunnitelmassa vuosille 2017 – 2019 todetaan, että yksityisen palvelutuotannon roolia ja osuutta työ- ja elinkeinopalveluissa lisätään toteutettujen kokeiluhankkeiden kokemusten pohjalta. Uudet hankkeet kohdennetaan kasvupalvelu-uudistuksen kannalta tarkoituksenmukaisesti. Esimerkiksi heikossa työmarkkina-asemassa oleville ja nuorille työnhakijoille hankitaan yksityisiltä palveluntuottajilta uusia monialaisia palvelukonsepteja.

Keväällä 2017 annetussa hallituksen esityksessä muun muassa maakuntalaiksi (HE 15/2017 vp) ehdotetaan, että Suomeen muodostettaisiin 18 maakuntaa. Maakunnat olisivat julkisoikeudellisia yhteisöjä, joilla on alueellaan itsehallinto. Esityksen mukaan maakunnan tehtävänä olisivat muun muassa innovaatioympäristöihin liittyvä koulutus ja osaamisen kehittäminen, yritys-, työ- ja elinkeinopalvelujen järjestäminen sekä kotoutumisen edistäminen. Maakunnan tehtävistä säädettäisiin tarkemmin muussa lainsäädännössä. Maakuntalaissa tarkoitettuja toimenpiteitä alueiden kehittämisen, kestävän taloudellisen kasvun, yrittäjyyden, työvoiman saatavuuden ja työmarkkinoiden toimivuuden edistämiseksi sekä työllisyyden, työllistymisen, kotoutumisen ja yritystoiminnan edellytysten edistämiseksi kutsuttaisiin kasvupalveluiksi.

Kasvupalveluja järjestettäisiin ja tuotettaisiin valtakunnallisesti ja maakunnallisesti. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi valtakunnallisista kasvupalveluista. Maakunnallisiksi kasvupalveluiksi kutsuttavien palvelujen järjestämisvastuu siirtyisi maakuntalakiesityksen mukaisesti valtiolta maakunnille. Palveluiden tuottamista uudistettaisiin siten, että maakunta voisi hankkia palveluntuottajilta myös työnhakijan palveluprosessiin liittyviä tehtäviä, jotka nykyisin on säädetty viranomaisen tehtäviksi. Lisäksi asiakkaalla olisi entistä laajemmat mahdollisuudet valita haluamansa palveluntuottaja. Palveluntuottaja voisi olla yhteisö, säätiö tai yksityinen elinkeinonharjoittaja. Maakuntaudistuksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2020 alussa.

Maakunnan mahdollisuus hankkia palveluntuottajilta nykyistä laajemmin palveluita ja asiakkaan mahdollisuus valita palveluntuottaja edellyttävät, että maakuntaudistuksen voimaan tullessa olisi olemassa tai ainakin kehittymässä markkinat kasvupalveluille. Jotta tällaiset markkinat olisivat olemassa tai kehittymässä vuoden 2020 alussa, niiden rakentumista on tuettava ennen uudistuksen voimaantuloa. Tässä esityksessä ehdotetaan nykyiseen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin (916/2012) muutoksia, jotka mahdollistaisivat nykyistä laajemman palveluntuottajien käytön julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa jo ennen maakuntaudistuksen voimaantuloa ja siten tukisivat markkinoiden rakentumista.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetään työnhakijan palveluprosessista sekä työ- ja elinkeinoviranomaisen eli työ- ja elinkeinotoimistojen ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen järjestämisvastuulla olevista julkisista työvoima- ja yritys-

veluista. Työnhakijan palveluprosessi on kokonaisuus, joka muodostuu työnhakijaksi ilmoittautumisesta, työnhakijan haastatteluista, palvelutarpeen arvioinnista, työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimisesta ja tarkistamisesta sekä suunnitelmaan sisältyviin ja muihin palveluihin ohjaamisesta. Työ- ja elinkeinoviranomainen tarjoaa julkisena työvoima- ja yrityspalveluna työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, osaamisen kehittämispalveluja sekä yritystoiminnan käynnistämisen- ja kehittämispalveluja. Julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin kuuluvat myös henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyvät asiantuntija-arvioinnit sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaiset tuet ja korvaukset.

Työnhakijan palveluprosessiin liittyvät tehtävät, eli työnhakijan haastattelu, palvelutarpeen arviointi sekä suunnitelman laatiminen ja tarkistaminen, on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetty työ- ja elinkeinoviranomaisen tehtäväksi. Sen sijaan julkiset työvoima- ja yrityspalvelut työ- ja elinkeinotoimisto voi tuottaa joko itse tai hankkia ne kokonaan tai osittain ulkopuolisilta palvelujen tuottajilta. Työnvälitys sekä osaamisen kehittämispalveluista ammatinvalinta- ja uraohjaus ovat lähtökohtaisesti työ- ja elinkeinotoimiston itse tuottamia palveluja. Ulkopuolisilta palveluntuottajilta hankitaan muun muassa työvoimakoulutusta, valmennuspalveluja ja asiantuntija-arviointoja. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ei ole säädetty laissa määriteltyjä palveluja täydentävien palvelujen järjestämisestä tai hankkimisesta.

Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut rahoitetaan työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan pääluokassa työllisyyden edistämiseen ja työttömyyden torjuntaan tarkoitettuilla määrärahoilla (momentti 32.30.51, jäljempänä työllisyysmäärärahat). Työllisyysmäärärahalla rahoitetaan myös osa palkkatuesta ja muiden kuin työttömien starttiraha sekä muut julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaiset tuet ja korvaukset. Vuosina 2017–2018 palkkatuen ja työttömien starttirahan rahoittamiseen käytetään valtion ansiopäivärahan perusosaan, peruspäivärahaan ja työmarkkinatuen rahoittamiseen osoittamia määrärahoja. Työvoimapalveluja voidaan rahoittaa myös Euroopan sosiaalirahastosta (ESR). Ohjelmakaudella 2014–2020 ESR-hankkeissa hyväksyttäviä kustannuksia ovat valmennusten ja työvoimakoulutusten hankinnat sekä palkkatuki.

Vuonna 2017 työllisyysmäärärahoista käytettiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen maksatusraporttien perusteella kokeilujen ja valmennusten hankintoihin arviolta noin 22 miljoonaa euroa. Kaikkiaan työllisyysmäärärahoja käytettiin yli 200 miljoonaa euroa ostopalveluiden hankintoihin vuonna 2017. Suurin hankintojen ryhmä on työvoimakoulutus.

Kokeiluja ja valmennuksia hankittiin valtakunnallisesti arviolta noin 70 eri palveluntuottajalta, joista arviolta noin 70 prosenttia oli yrityksiä, arviolta noin 20 prosenttia kolmannen sektorin toimijoita ja arviolta noin 10 prosenttia julkisomisteisia organisaatioita. Keskimäärin yhdeltä toimijalta hankintoja tehtiin noin 320 000 eurolla. Hankinnat ovat keskittyneet varsin isoille toimijoille, sillä palveluntuottajia, joilta hankittiin keskimääräistä hankintahintaa enemmän palveluita, oli vuonna 2017 vain 11. Edellä mainituista hankinnoista euromääräisesti mitattuna kohdentui lähes 94 prosenttia yrityksiltä hankittaviin palveluihin. Yritysten rooli on merkittävä nimenomaan valmennuspalveluiden hankinnassa. Työvoimakoulutuksen hankinnoissa taas julkisomisteisilla palveluntuottajilla on merkittävämpi rooli.

Työnhakijan palveluprosessi

Henkilön työnhaku käynnistyy, kun hän pyytää sitä sähköisesti siihen tarkoitettussa verkkopalvelussa tai henkilökohtaisesti työ- ja elinkeinotoimistossa ja hänet rekisteröidään työnhakijak-

si työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään. Työ- ja elinkeinoviranomainen voi hyväksyä muullakin tavoin esitetyn pyynnön.

Työ- ja elinkeinoviranomaisen tulee järjestää työnhakijalle haastattelu kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta, jollei se työnhakijan tilanne huomioon ottaen ole ilmeisen tarpeetonta, ja varata työnhakijalle tilaisuus myöhempisiin haastatteluihin määräajoin työnhakijan palvelutarpeen mukaisesti. Työttömän työnhakijan haastattelu tulee kuitenkin aina järjestää työttömyyden jatkuttua yhdenjaksoisesti kolmen kuukauden ajan ja sen jälkeen aina kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden jälkeen. Määräaikaishaastattelujen väliä muutettiin vuoden 2017 alusta lukien edellä mainittuun kolmeen kuukauteen. Tätä aiemmin haastattelut tuli järjestää kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden jälkeen kuuden kuukauden välein, jollei se työnhakijan tilanne huomioon ottaen ollut ilmeisen tarpeetonta.

Työttömällä työnhakijalla ja muutosturvan piiriin kuuluvalla työnhakijalla on oikeus työllistymissuunnitelmaan. Työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma laaditaan ja tarkistetaan työnhakijan haastattelun yhteydessä. Suunnitelmaa on tarkistettava myös työnhakijan pyynnöstä. Suunnitelma perustuu työnhakijan omiin työtä tai koulutusta koskeviin tavoitteisiin ja arvioituun palvelutarpeeseen. Suunnitelmassa sovitaan työnhausta ja sen tavoitteista, työnhakijan palvelutarpeen mukaisista julkisista työvoima- ja yrityspalveluista ja muista työllistymistä edistävistä palveluista sekä asiantuntija-arvioinneista. Tarvittaessa suunnitelmassa sovitaan muista osaamista, työmarkkinavalmiuksia ja toimintakykyä parantavista palveluista tai työkyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyvistä toiminnoista.

Työnhakija ja työ- ja elinkeinoviranomainen sopivat työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman toteutumisen seurannasta ja hyväksyvät suunnitelman. Työnhakijalla on työttömyysetuuden menettämisen uhalla velvollisuus osallistua suunnitelman laatimiseen ja toteuttaa suunnitelmaa. Jos työnhakija ei ilmoita työ- ja elinkeinoviranomaiselle, miten hän on toteuttanut suunnitelmaansa, työnhaun voimassaolo päättyy.

Työ- ja elinkeinoviranomaisen on tarjottava työtä ja koulutusta sekä järjestettävä työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan sisältyviä palveluja työ- ja elinkeinoviranomaisen käytettäväksi osoitettujen määrärahojen rajoissa. Työ- ja elinkeinoviranomaisen on myös seurattava työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman toteutumista ja osaltaan huolehdittava palveluprosessin etenemisestä.

Työnhakijalla ei pääsääntöisesti ole subjektiivista eli ehdotonta oikeutta osallistua julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin, vaan osallistuminen perustuu työ- ja elinkeinoviranomaisen arvioon palveluun osallistumisen työvoimapolitiisesta tarkoituksenmukaisuudesta. Poikkeuksena ovat eräät ikääntyneet työnhakijat, joilla voi olla oikeus päästä palveluihin. Näistä poikkeuksista säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:ssä.

Asiakastietojärjestelmä ja tiedonsaanti

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun järjestämistä varten pidetään yllä työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää. Tietojärjestelmä muodostuu henkilöasiakasrekisteristä, työnantajarekisteristä ja palveluntuottajarekisteristä. Asiakastietojärjestelmästä säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvussa.

Asiakastietojärjestelmän rekisterinpitäjän tehtävät on jaettu työ- ja elinkeinoministeriön ja työ- ja elinkeinotoimistojen kesken. Laissa ei ole säädetty mahdollisuudesta delegoida rekisterinpitäjän tehtäviä tai sitä koskevasta asetuksenantovaltuudesta. Käytännössä työ- ja elinkeinoministeriölle säädettyistä tehtävistä vastaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja

elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus. Työ- ja elinkeinoministeriö sen sijaan huolehtii asiakastietojärjestelmän strategisen tason ohjauksesta ja seurannasta.

Asiakastietojärjestelmän käyttö edellyttää henkilölle myönnettyä käyttöoikeutta. Mainitussa 13 luvun 5 §:ssä säädetään, kenelle käyttöoikeus voidaan myöntää ja mikä taho myöntää käyttöoikeuden työ- ja elinkeinohallinnon ulkopuoliselle taholle. Käyttöoikeuden myöntää säännöksen mukaan työ- ja elinkeinoministeriö tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Käytännössä käyttöoikeudet myöntää kuitenkin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus.

Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden alueellista tarjoamista ja työelämäkokeilua koskevas- ta kokeilusta annetun lain (505/2017) mukaisessa kokeilussa on ollut tarpeen antaa kuntien virkamiehille käyttöoikeuksia järjestelmään. Tämä toteutettiin siten, että jokaiselle kokeilualueelle määriteltiin tietojärjestelmään oma yksikkö (kokeilutoimisto), jolle määriteltiin tilastointia, maksatuksia ja seuranta varten yksikkötunnus. Kokeilun kohderyhmään kuuluvat asiakkaat siirrettiin työ- ja elinkeinotoimistosta manuaalisesti kokeilutoimiston asiakkaiksi. Asiakastietojen käsittelyä varten tietojärjestelmään määriteltiin käyttöoikeus, joka rajasi kokeilussa toimivan kunnan viranhaltijan käyttöoikeuden. Viranhaltijalle myönnettiin käyttöoikeus nykyisestä työ- ja elinkeinotoimiston asiantuntijan käyttöoikeudesta poiketen siten, että käyttöoikeus ulottuu vain kokeilutoimistoon siirrettyihin asiakkaisiin. Henkilöasiakkaan tietojen rajaaminen esitetyllä tavalla ei täysin poistanut muiden työnhakijoiden tietojen näkyvyyttä kokeilussa toimiville viranhaltijoille. Muiden työnhakijoiden tietoja voi olla liitettynä esimerkiksi työnantajatietoihin, työpaikkojen tai sijoitusmahdollisuuksien tietoihin tai työvoimakoulutustietoihin. Viranhaltijalla on tietojen käsittelyä koskevien säännösten nojalla oikeus katsoa tai käsitellä näitä tietoja vain, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi tai vireillä olevan asian selvittämiseksi tai ratkaisemiseksi. Asiakaspalvelun järjestämiseen liittyvä tehtävä voi olla esimerkiksi työnhakijoiden esittely työnantajalle.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ei säädetä siitä, kuka tai mikä taho voi tallettaa järjestelmään tietoja. Käytännössä tietoja tallettavat työ- ja elinkeinotoimiston sekä työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen virkamiehet. Edellä mainitussa kokeilussa tietojen tallettamismahdollisuus annettiin myös kunnan viranhaltijalle.

Viranomaisten ja palveluntuottajien tiedonsaantioikeudesta säädetään mainitun lain 12 luvun 6 §:ssä. Palveluntuottajalla on sen mukaan oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinotoimistolta, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun järjestämiseksi.

Työttömyysturvajärjestelmä

Työnhakijaksi ilmoittautuminen ja työnhaun voimassaolo ovat työttömyysetuuden saamisen ehdottomia edellytyksiä. Työ- ja elinkeinotoimiston tehtäviin kuuluu rekisteröidä henkilö työnhakijaksi ja seurata työnhaun voimassaoloa. Asiasta annetaan työttömyysetuuden maksajalle sitova työvoimapoliittinen lausunto. Työvoimapoliittisen lausunnon sitovuus tarkoittaa sitä, ettei työttömyysetuuden maksaja voi tältä osin poiketa työ- ja elinkeinotoimiston tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen tekemästä ratkaisusta.

Työnvälitystilaston mukaan työ- ja elinkeinotoimistot ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus antoivat vuonna 2017 työnhakijan oikeudesta työttömyysetuuteen noin 810 000 sellaista työvoimapoliittista lausuntoa, jotka koskivat työnhakijan työttömyysturva-oikeuden

alkamista. Lausuntoja, jotka koskivat työnhaun päättymistä tai työnhakijan työllistymistä annettiin arviolta noin 635 000. Osa lausunnoista annettiin automaattisesti.

Työttömyysturvalaissa työllistymistä edistävällä palvelulla tarkoitetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaista työnhakuvalmennusta, uravalmennusta, työvoimakoulutusta ja työttömyysetuudella tuettua työnhakijan omaehtoista opiskelua sekä työ- ja koulutuskokeilua, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitettua työvoimakoulutusta, kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettua omaehtoista opiskelua sekä kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettua kuntouttavaa työtoimintaa.

Työnhakijalla on yleensä oikeus saada työttömyysetuutta työllistymistä edistävän palvelun ajalta muun muassa korvauksettoman määräajan, työssäolovelvoitteen ja koulutusta vailla olevia nuoria koskevan rajoituksen estämättä. Lisäksi työnhakijalla voi olla oikeus saada palvelun ajalta määrältään korotettua työttömyysetuutta ja kulukorvausta. Työnhakijan osallistuminen työllistymistä edistävään palveluun vaikuttaa nykyisin myös työmarkkinatuen rahoitusvastuun jakautumiseen valtion ja henkilön kotikunnan välillä. Kaikkien työttömyysturvalaissa tarkoitettujen työllistymistä edistävien palvelujen järjestäminen ja palveluihin osallistuminen perustuu lakiin.

Työ- ja elinkeinotoimisto antaa työttömyysetuuden maksajalle sitovan työvoimapoliittisen lausunnon muun muassa siitä, sisältykö työllistymistä edistävä palvelu, johon työnhakija osallistuu, hänen kanssaan laadittuun työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan. Lausunnossa otetaan kantaa myös siihen, voidaanko työttömyysetuutta maksaa palvelun ajalta korvauksettoman määräajan, työssäolovelvoitteen ja koulutusta vailla olevia nuoria koskevan rajoituksen estämättä. Lisäksi työ- ja elinkeinotoimisto toimittaa lausunnon yhteydessä työttömyysetuuden maksajalle muun muassa kulukorvauksen maksamista ja poissaolojen seuraamista varten tarvittavia tietoja palvelun järjestämisestä. Muodollisesti nämä tiedot eivät ole osa sitovaa työvoimapoliittista lausuntoa. Työnhaku- ja uravalmenneuksiin sekä työ- ja koulutuskokeiluihin liittyviä työvoimapoliittisia lausuntoja annettiin vuonna 2017 noin 97 800.

Työ- ja elinkeinoviranomainen voi järjestää työnhakijoiden työllistymisen tukemiseksi muitakin kuin työttömyysturvalaissa määriteltyjä työllistymistä edistäviä palveluja. Näihin palveluihin osallistumisesta ei anneta työvoimapoliittisia lausuntoja eivätkä edellä mainitut työttömyysturvalaissa määriteltyihin työllistymistä edistäviin palveluihin liittyvät seikat koske näitä palveluja. Lisäksi työ- ja elinkeinohallinto ostaa jo nykyisin ulkopuolisilta palveluntuottajilta sekä työttömyysturvalaissa määriteltyjä työllistymistä edistäviä palveluja että muita palveluja. Tarvittavat työvoimapoliittiset lausunnot antaa kuitenkin aina työ- ja elinkeinotoimisto tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus.

Työttömyysturvan seuraamusjärjestelmässä on periaatteena, että itse aiheutetusta työttömyydestä tai työttömyyden pitkittymisestä aiheutuu työttömyysetuuden menettäminen määräajaksi tai toistaiseksi. Seuraamusjärjestelmän tarkoituksena on ohjata työnhakijoita hakemaan aktiivisesti työtä ja osallistumaan työllistymisen edellytyksiä parantaviin palveluihin. Työttömyysturvan seuraamusjärjestelmästä säädetään työttömyysturvalain 2 a luvussa.

Työ- ja elinkeinotoimistot asettivat työ- ja elinkeinotoimistojen asiakastietojärjestelmästä ilmenevien tietojen perusteella vuonna 2017 noin 115 800 korvauksetonta määräaikaan työvoimapoliittisesti moitittavan menettelyn takia. Lausunnot koskivat noin 85 800 eri henkilöä. Työssäolovelvoitteista ja koulutusta vailla oleville nuorille asetettavista seuraamuksista annettiin vuonna 2017 noin 41 000 työvoimapoliittista lausuntoa. Nämä lausunnot koskivat noin

32 200 eri henkilöä. Tilastoista ei ole selvitettävissä niiden tilanteiden lukumäärää, joissa työ- ja elinkeinotoimisto on arvioinut työnhakijan menettelyn työvoimapoliittista moitittavuutta ja päätyntä siihen, ettei korvauksetonta määräaikaa tai muuta seuraamusta tule asettaa.

Kun työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos on saanut työnhakijan työttömyysturva-oikeutta koskevan työvoimapoliittisen lausunnon, se ratkaisee omaan toimivaltaansa kuuluvat työttömyysetuuden maksamisen edellytykset ja antaa päätöksen työttömyysetuuden maksamisesta. Päätös koskee myös työvoimapoliittisessa lausunnossa ilmoitettuja työttömyysetuuden saamisen edellytyksiä.

Työvoimapoliittiseen lausuntoon ei voi erikseen hakea muutosta valittamalla. Työttömyysetuuden maksajan antamaan päätökseen voi hakea muutosta valittamalla sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan. Lautakunnan päätöksestä voi valittaa vakuutus-oikeuteen. Vakuutus-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Jos valitus kohdistuu työttömyysetuuden työvoimapoliittisiin edellytyksiin, työttömyysetuuden maksaja pyytää välitoimena työ- ja elinkeinotoimistoa tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskusta antamaan oman vastineensa valitukseen. Lisäksi sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta tai vakuutus-oikeus voi pyytää työ- ja elinkeinotoimistoa tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskusta hankkimaan tarpeellista selvitystä valitusasiassa, ja jos selvitys pyydetään muulta kuin muutoksenhakijalta, muutoksenhakijaa kuullaan. Jos muutoksenhakuelin hyväksyy valituksen työvoimapoliittisessa asiassa, työ- ja elinkeinotoimisto tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus antaa tarvittaessa uusia työvoimapoliittisia lausuntoja.

Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa on vastuussa mahdollisten oikeudenkäyntikulujen maksamisesta työnhakijalle. Ne vastaavat myös mahdollisten viivästyskorkeiden maksamisesta. Jos oikeudenkäyntikulujen suoritusvelvollisuus perustuu pääasiassa tai osittain työvoimapoliittisen lausunnon perusteella annettuun päätökseen, sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutus-oikeus voivat velvoittaa työvoimaviranomaisen korvaamaan oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan tai osaksi Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle. Työttömyysturvalaissa ei säädetä korvausvastuun määrästä.

Euroopan unionin yleinen tietosuoja-asetus

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (jäljempänä *yleinen tietosuoja-asetus*) annettiin huhtikuussa 2016. Asetuksen soveltaminen alkaa 25 päivänä toukokuuta 2018.

Yleistä tietosuoja-asetusta sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn, joka on osittain tai kokonaan automaattista, sekä sellaisten henkilötietojen käsittelyyn muussa kuin automaattisessa muodossa, jotka muodostavat rekisterin osan tai joiden on tarkoitus muodostaa rekisterin osa. Koska kyseessä on asetus, sitä sovelletaan sellaisenaan jäsenvaltioissa. Yleistä tietosuoja-asetusta täydentävä tai täsmentävä kansallinen lainsäädäntö on mahdollista ainoastaan silloin, kun se tietosuoja-asetuksessa nimenomaisesti sallitaan.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa säädetään henkilötietojen käsittelyä koskevista periaatteista. Rekisterinpitäjä vastaa, että 5 artiklassa säädettyjä periaatteita on noudatettu. Sen on myös pystyttävä osoittamaan, että niitä on noudatettu. Käyttötarkoitussidonnaisuuden periaate tarkoittaa, että henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteen sopimattomalla tavalla.

Toinen keskeinen periaate on tietojen minimointi, joka tarkoittaa, että henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään. Täsmällisyysperiaatteen mukaan henkilötietojen on oltava täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä; on toteutettava kaikki mahdolliset kohtuulliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että käsittelyn tarkoituksiin nähden epätarkat ja virheelliset henkilötiedot poistetaan tai oikaistaan viipymättä. Säilytyksen rajoittamisperiaatteen mukaan henkilötiedot on säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten. Eheyden ja luottamuksellisuuden periaate tarkoittaa, että henkilötietoja on käsiteltävä tavalla, jolla varmistetaan henkilötietojen asianmukainen turvallisuus, mukaan lukien suojaaminen luvattomalta ja lainvastaiselta käsittelyltä sekä vahingossa tapahtuvalta häviämiseltä, tuhoutumiselta tai vahingoittumiselta käyttäen asianmukaisia teknisiä tai organisatorisia toimia.

Yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetaan rekisterinpitäjällä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Jos tällaisen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä, rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti. Asetuksessa tarkoitetaan henkilötietojen käsittelijällä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun.

Yleisen tietosuojasetuksen 26 artiklan mukaan yhteisrekisterinpitäjien vastuualueet voidaan määrittellä yhteisrekisterinpitäjien keskinäisellä järjestelyllä tai jäsenvaltion lainsäädännössä. Järjestelystä tai lainsäädännöstä on käytävä asianmukaisesti ilmi yhteisten rekisterinpitäjien todelliset roolit ja suhteet rekisteröityihin nähden. Rekisteröity voi käyttää asetuksen mukaisia oikeuksia suhteessa kuhunkin rekisterinpitäjään ja kutakin rekisterinpitäjää vastaan riippumatta yhteisrekisterinpitäjien vastuunjaosta.

Asetuksen 28 artiklan 3 kohdan mukaan henkilötietojen käsittelijän suorittamaa käsittelyä on määritettävä sopimuksella tai muulla unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisella oikeudellisella asiakirjalla, joka sitoo henkilötietojen käsittelijää suhteessa rekisterinpitäjään ja jossa vahvistetaan käsittelyn kohde ja kesto, käsittelyn luonne ja tarkoitus, henkilötietojen tyyppi ja rekisteröityjen ryhmät, rekisterinpitäjän velvollisuudet ja oikeudet. Jäsenvaltion lainsäädäntöä voidaan tietosuojavaltuutetun toimiston mukaan pitää tällaisena oikeudellisena asiakirjana. (Tietosuojavaltuutetun toimiston ohje lainsäädäntölausuntoihin 16.10.2017, versio 1.0, s. 9). Näin ollen sopimuksen ohella näistä seikoista voitaisiin säätää jäsenvaltion lainsäädännössä.

Asetuksen 28 artiklan 3 kohta sisältää myös luettelon asioista, joista käsittelyä määrittävässä oikeudellisessa asiakirjassa on erityisesti säädettävä. Näitä ovat muun muassa ehdot, joiden mukaan käsittelijä rekisterinpitäjän valinnan mukaan poistaa tai palauttaa käsittelyyn liittyvien palveluiden tarjoamisen päätyttyä kaikki henkilötiedot rekisterinpitäjälle ja poistaa olemassa olevat jäljennökset; saattaa rekisterinpitäjän saataville kaikki tiedot, jotka ovat tarpeen tässä artikkelissa säädettyjen velvollisuuksien noudattamisen osoittamista varten, ja sallii rekisterinpitäjän tai muun rekisterinpitäjän valtuuttaman auditoijan suorittamat auditoinnit, kuten tarkastukset, sekä osallistuu niihin.

Asetuksen 29 artiklan mukaan henkilötietojen käsittelijä tai kukaan rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän alaisuudessa toimiva henkilö, jolla on pääsy henkilötietoihin, ei saa käsitellä niitä muuten kuin rekisterinpitäjän ohjeiden mukaisesti, ellei unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä niin vaadita. Asetuksen 32 artiklan 4 kohdassa on tähän liittyvä

säännös. Sen mukaan rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän on toteutettava toimenpiteet sen varmistamiseksi, että jokainen rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän alaisuudessa toimiva luonnollinen henkilö, jolla on pääsy henkilötietoihin, käsittelee niitä ainoastaan rekisterinpitäjän ohjeiden mukaisesti, ellei unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä toisin vaadita.

Henkilötietojen luovutus on yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan yksi henkilötietojen käsittelyn muoto (4 artiklan 2 kohta). Vastanottaja voi olla rekisteröity, rekisterinpitäjä, käsittelijä tai joku ulkopuolinen, niin sanottu kolmas osapuoli. Kansallisen liikkumavaran puitteissa voidaan säätää yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti niistä tahoista ja tarkoituksista, joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 86 artiklassa säädetään julkisuusperiaatteen ja henkilötietojen suojan yhteensovittamisesta. Artiklan mukaan viranomaiset taikka julkis- tai yksityisoikeudelliset yhteisöt yleisen edun vuoksi toteutetun tehtävän suorittamiseksi voivat luovuttaa viranomaisten tai yhteisöjen hallussa olevien virallisten asiakirjojen sisältämiä henkilötietoja viranomaiseen tai yhteisöön sovellettavan unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jotta voidaan sovittaa yhteen virallisten asiakirjojen julkisuus ja tämän asetuksen mukainen oikeus henkilötietojen suojaan. Asetuksen resitaalissa 154 todetaan tältä osin, että asetusta sovellettaessa voidaan ottaa huomioon virallisten asiakirjojen julkisuusperiaate. Viranomaisen tai julkishallinnon elimen olisi resitaalin mukaan voitava luovuttaa hallussaan olevien asiakirjojen sisältämiä henkilötietoja, jos kyseiseen viranomaiseen tai julkishallinnon elimeen sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä niin säädetään. Viranomaisia ja julkishallinnon elimiä koskevaan viittaukseen olisi resitaalin mukaan tässä yhteydessä sisällytettävä kaikki viranomaiset ja muut elimet, jotka kuuluvat asiakirjojen saatavuutta koskevan jäsenvaltion lainsäädännön piiriin. Vaikuttaisi siis siltä, että jäsenvaltion lainsäädännössä voitaisiin säätää myös henkilötietojen luovuttamisesta.

2.2 Nykytilan arviointi

Voimassa olevissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain säännöksissä työnhakijan palveluprosessi on määritelty yksityiskohtaisesti. Työnhakijan haastattelu, palvelutarpeen arviointi ja työllistymissuunnitelman tekeminen on säädetty työ- ja elinkeinoviranomaisen tehtäväksi, mistä johtuen yksityisiä palveluntuottajia ei ole voitu hyödyntää täysimääräisesti. Palveluntuottajilta on hankittu haastatteluja tukevia palveluja (asiantuntija-arviointeja), mutta työ- ja elinkeinoviranomainen on ollut vastuussa varsinaisesta haastattelun tekemisestä, palvelutarpeen arvioinnista ja työllistymissuunnitelman laatimisesta sekä seurannasta. Työnjako julkisen ja yksityisen toimijan välillä ei ole kaikissa tilanteissa ollut käytännössä selkeä.

Vuoden 2020 alusta lukien toteutettavan maakuntauudistuksen yhteydessä julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestäminen on tarkoitus siirtää maakuntien vastuulle. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut kootaan yhdessä yrityspalvelujen kanssa niin sanotuiksi kasvupalveluiksi. Kasvupalvelu-uudistuksen yhtenä perusajatuksena on kilpailullisuus eli yksityisten palveluntuottajien hyödyntäminen laajasti palvelujen tuottamisessa.

Kilpailullisuuden tavoitteena on synnyttää uusia palveluinnovaatioita ja nykyistä asiakaslähtöisempiä palveluja kustannustehokkaasti. Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen ja edelleen kasvupalvelumarkkinoiden rakentumista ja uusien palveluinnovaatioiden syntymistä voitaisiin edistää, mikäli jo ennen maakuntauudistuksen voimaan tuloa mahdollistettaisiin se, että työ- ja elinkeinotoimistot voisivat hankkia palveluntuottajilta palvelukokonaisuuksia, joissa palveluntuottaja hoitaisi myös työnhakijan palveluprosessiin liittyviä tehtäviä.

Työ- ja elinkeinopalveluiden toiminnasta ja yhteistyöstä yksityisten työvoimapalveluiden kanssa on tehty useita selvityksiä viime vuosina (esimerkiksi TEM julkaisut 12/2016, 7/2016 ja 1/2015). Edellä mainituissa selvityksissä kiinnitetään huomiota työvoimapalveluiden toimintaympäristön muutokseen, jonka keskeisimpiä elementtejä ovat muun muassa digitalisaatio sekä työn ja sen organisoinnin monimuotoistuminen.

Keskeisenä haasteena selvityksissä nähdään se, ettei yksittäisen asiantuntijaorganisaation osaamispääoma enää kykene vastaamaan monimuotoiseen asiakaskuntaan tai asiakkaiden yksilöllisiin palvelutarpeisiin. Keskeisenä ratkaisuvaihtoehtona esitetään julkisen ja yksityisen sektorin palveluntuottajien sekä asiakkaan voimavarojen yhdistämistä. Yksityisten palveluntuottajien vahvuusiksi arvioidaan erityisesti kyky vastata tiettyjen asiakasryhmien tai ammattiryhmien työllistymisen haasteisiin. Parhaiten yksityinen sektori on Suomessa tähän mennessä suoriutunut 3–9 kuukautta työttömänä olleiden työllistämisen edistämisessä. Pitkäaikaisyöttömien kohdalla Suomessa ei vielä juurikaan ole erikoistuneita palvelutoimijoita eikä toimivia markkinoita. Kansainvälisesti tilanne on toinen ja esimerkiksi Iso-Britanniassa yksityinen palvelutuotanto kantaa kokonaisuutena vastuun vaikeasti työllistyvien palveluista.

Lisäksi selvityksissä on nähty tarvetta lisätä asiakkaille kohdennettuja ja paikallisten työmarkkinoiden tarpeisiin paremmin sopivia palveluita. Selvityksissä korostetaan asiakaslähtöisyyden merkitystä ja sitä, että vaikuttavimmaksi toiminnaksi on havaittu tiivis henkilökohtainen asiointi asiakkaan kanssa, jota juuri yksityisillä ostopalveluilla pyritään lisäämään. Yksityisillä toimijoilla voi olla työhallintoa parempi käsitys tietyn toimialan erityispiirteistä.

Työnvälityksen kärkihankkeen pilottien toiminta- ja arviointitutkimuksessa (TEM julkaisuja 43/2017) seurattiin työnvälityksen kärkihankkeeseen kuuluneiden kokeiluhankkeiden toteutumista kesästä 2016 syyskuuhun 2017 saakka. Yksittäisen kokeiluhankkeen tuloksellisuutta laadullisesti selittivät tutkimuksen mukaan erityisesti palveluntuottajien kyky kohdentaa toteutusmalli työ- ja elinkeinotoimiston kohderyhmälle, uudet innovatiiviset toteutustavat, erityisesti vertaistoimintojen hyödyntäminen, ja valmennuksellisen toiminnan yhdistäminen työnantajien rekryointitarpeisiin. Asiakasohjauksen toimivuus on tutkimuksen mukaan keskeinen pilottien onnistumista selittävä tekijä.

Myös palvelurakenteiden kansainvälinen vertailu (TEM julkaisuja 42/2014) toi esille, että Suomessa olisi suositeltavaa lisätä yhteistyötä julkisten ja yksityisten työnvälityspalveluiden ja palveluntuottajien välillä. Voimakkaimmin yksityisiä palveluntuottajia vertailun maista hyödyntävät Iso-Britannia ja Australia. Vaikuttavimpia tulosperusteiset mallit ovat olleet maissa, joissa hankintoja on tehty laajamittaisesti, eikä hankittavia palveluita ole määritelty tarkasti. Yksityiset palveluntuottajat määrittelevät palvelun sisällön ja niille maksetaan hankinnassa määritettyjen tulostavoitteiden toteutumisesta, eikä varsinaisista suoritteista, esimerkiksi asiakaskontaktien määrästä. Laajempi palvelun tulosperusteinen ostaminen mahdollistaa palveluntuottajille omien prosessien hyödyntämisen, kehittämisen ja yksittäisten palvelujen nivomisen kokonaisuudeksi, joka vaiheittain johtaa työllistymiseen, eli niin sanotun poluttamisen. Suomessa yksityisiltä palveluntuottajilta ostettavien palveluiden sisällöt nähdään liian tarkasti määritellyiksi ja palkitseminen liiaksi suoritteisiin perustuvaksi.

Nykyiset julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 ja 13 lukuihin sisältyvät tietojen luovuttamista ja asiakastietojärjestelmää koskevat säännökset eivät kaikilta osin ole yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisia. Säännökset eivät myöskään ole ajantasaisia sikäli, että eräistä laissa säädetyistä tehtävistä huolehtii käytännössä muu kuin se taho, jolle tehtävä on laissa säädetty. Tietojärjestelmää ja tiedonsaantia koskevaa sääntelyä on tarpeen muuttaa myös palveluntuottajien nykyistä laajemman roolin mahdollistamiseksi.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on lisätä julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen asiakaslähtöisyyttä ja vaikuttavuutta mahdollistamalla markkinoiden hyödyntäminen palveluprosessien hallinnassa ja palvelujen tuotannossa. Palveluntuottajilla voi olla viranomaisista paremmat mahdollisuudet tarjota yksilöllisiä, erilaisten työnhakijaryhmien tarpeisiin vastaavia palvelukokonaisuuksia sekä henkilökohtaista asiointia. Muutoksella tuettaisiin julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin liittyvien järjestäjä-tuottaja -mallien kehittämistä ja kasvupalvelumarkkinoiden rakentumista jo ennen maakunta- ja kasvupalvelu-uudistuksen voimaantuloa. Tavoitteena on myös kehittää työnhakijoiden palveluja. Vastaavat tavoitteet koskevat sinänsä myös yrityspalveluja. Koska yrityspalveluissa palveluprosessia ei ole säännelty yhtä tarkasti kuin työnhakijan palveluprosessia, esitys ei sisällä siihen liittyviä muutosehdotuksia.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työ- ja elinkeinotoimiston lisäksi palveluntuottaja voisi hoitaa työnhakijan palveluprosessiin liittyviä tehtäviä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai työ- ja elinkeinotoimisto voisi hankkia palveluntuottajilta palvelukokonaisuuksia, joissa palveluntuottaja hoitaisi työnhakijan haastattelun ja palvelutarpeen arvioinnin sekä laatisi työllistymissuunnitelman yhdessä työnhakijan kanssa. Palveluntuottaja voisi myös seurata sitä, miten työnhakija toteuttaa työllistymissuunnitelmaansa. Mahdollisten työllistymissuunnitelman toteuttamiseen liittyvien laiminlyöntien vaikutuksen työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta selvittäisi ja ratkaisisi kuitenkin aina työ- ja elinkeinotoimisto.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös työ- ja elinkeinotoimiston vastuusta laissa säädettyjen toimien ja palvelujen toteutumisesta siltä varalta, että palveluntuottaja laiminlöisi tehtäviään. Vastuu asiakkaan tilanteesta ja palveluiden saatavuudesta säilyisi siten palveluita hankittaessa työ- ja elinkeinohallinnolla, mutta palveluntuottaja olisi velvollinen edistämään asiakkaan tilannetta ja noudattamaan laissa säädettyjä vaatimuksia tarjotessaan palveluita.

Lisäksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muun muassa palveluita, asiointia, tiedonsaantia ja asiakastietojärjestelmää koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että niissä huomioitaisiin palveluntuottajan mahdollisuus vastata henkilöasiakkaan palveluprosessista. Muutettavana oleviin tiedonsaantia ja asiakastietojärjestelmää koskeviin pykäliin tehtäisiin samassa yhteydessä EU:n yleisestä tietosuojasetuksesta johtuvat muutokset.

Työ- ja elinkeinoviranomainen vastaisi aina muun muassa työnhakijaksi rekisteröimisestä, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisten tukien, kuten palkkatuen, myöntämisestä sekä opiskelijoiden valitsemisesta työvoimakoulutukseen. Huolimatta siitä, että palveluntuottaja hoitaisi työnhakijan palveluprosessiin liittyviä tehtäviä, henkilö olisi muodollisesti edelleen työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Tällä on merkitystä muun muassa arvioitaessa vuorotteluvapaalaissa (1305/2002) säädettyjä edellytyksiä.

Työ- ja elinkeinotoimiston tehtäviin kuuluisi myös päättää siitä, voidaanko työnhakijan omaehtoista opiskelua tukea työttömyysetuudella. Lisäksi työ- ja elinkeinotoimisto seuraisi nykyistä vastaavasti opintojen edistymistä ja päättäisi tarvittaessa opiskelun tukemisen keskeyttämisestä. Tällainen ratkaisu olisi tarkoituksenmukainen työnhakijoiden yhdenvertaisuuden turvaamiseksi. Lisäksi jos opiskelua ei tueta työttömyysetuudella julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettulla tavalla, työ- ja elinkeinotoimiston tulee kuitenkin antaa työttömyysetuuden maksajalle työvoimapolitiittinen lausunto siitä, mikä vaikutus työnhakijan aloittamalla opinnoilla on oikeuteen saada työttömyysetuutta. Opiskelun tukemisen keskeyttäminen on perustuslain 124 §:ssä tarkoitettua merkittävää julkisen vallan käyttämistä, jota ei voida siirtää palveluntuottajien tehtäväksi.

Palveluntuottajaan sovellettaisiin hallinnon yleislakeja, eli hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), saamen kielilakia (1086/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), henkilötietolakia (523/1999) ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003). Näin ollen hyvän hallinnon vaatimukset olisi lakisääteisesti taattu myös asioinnissa palveluntuottajan kanssa.

Työ- ja elinkeinotoimisto tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus antaisi työttömyysetuuden maksajalle nykyistä vastaavasti työvoimapolitiittisen lausunnon henkilön rekisteröityessä työnhakijaksi. Lausunnossa otettaisiin tarvittaessa kantaa kaikkiin työ- ja elinkeinotoimiston toimivaltaan kuuluviin työttömyysetuuden saamisen edellytyksiin.

Työ- ja elinkeinotoimisto antaisi tarvittavat työvoimapolitiittiset lausunnot myös työnhakijan asiakkuuden kuluessa. Lausunnot voivat koskea esimerkiksi henkilön työnhaun päättymistä, työhön menoa, yritystoimintaa, opintoja tai mahdollista työvoimapolitiittisesti arvioituna moitittavaa menettelyä. Lisäksi työ- ja elinkeinotoimisto antaisi ilmoituksen työnhakijan osallistumisesta työllistymistä edistävään palveluun, jos työnhakijaa ei ole ohjattu palveluntuottajan asiakkaaksi tässä hallituksen esityksessä esitetyllä tavalla.

Jos työnhakija on ohjattu palveluntuottajan asiakkaaksi ja palveluntuottaja järjestää hänelle työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:n 1 momentin 15 kohdassa määriteltyjä työllistymistä edistäviä palveluita, palveluntuottaja antaisi työttömyysetuuden maksajalle ilmoituksen hakijan osallistumisesta tällaiseen palveluun. Ilmoitus tehtäisiin käyttämällä työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää. Ilmoitus vastaisi tietosisällöltään pääosin nykyisiä palveluun osallistumista koskevia työvoimapolitiittisia lausuntoja. Ilmoitus ei kuitenkaan olisi muodollisesti työttömyysetuuden maksajaa sitova. Etuuden maksaja tekisi ilmoituksen perusteella päätöksen työnhakijan oikeudesta työttömyysetuuteen työllistymistä edistävän palvelun ajalta. Palveluntuottaja antaisi tarvittaessa työttömyysetuuden maksajan pyynnöstä vastineensa työnhakijan tekemään valitukseen.

Palveluntuottajalla olisi velvollisuus ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle kaikista tietoonsa tulleista seikoista, joilla voi olla vaikutusta työttömyysetuuden saamisen edellytyksiin. Tällaisia seikkoja voisivat olla esimerkiksi työnhakijan kieltäytyminen palveluntuottajan tarjoamasta työstä, kieltäytyminen palveluntuottajan tarjoamista palveluista tai palvelun keskeyttäminen. Työ- ja elinkeinotoimisto pyytäisi tarvittaessa työnhakijalta selvitystä asiasta sekä ilmoitaisi asian selvittämisestä työttömyysetuuden maksajalle, jotta tämä voi harkita, tuleeko etuuden maksaminen keskeyttää asian selvittämisen ajaksi. Työ- ja elinkeinotoimisto antaisi tarvittaessa työttömyysetuuden maksajaa sitovat työvoimapolitiittiset lausunnot nykyistä vastaavasti.

Työ- ja elinkeinotoimisto maksaisi työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle oikeudenkäyntikulut, jotka sosiaaliturva-asoiden muutoksenhakulautakunta tai vakuutusosasto on määrännyt työvoimaviranomaisen maksettavaksi. Jos oikeudenkäyntikulujen suoritusvelvollisuus perustuu pääasiassa tai osittain palveluntuottajan tekemän ilmoituksen perusteella annettuun päätökseen, työ- ja elinkeinotoimisto voisi tarvittaessa ryhtyä toimiin kulujen perimiseksi palveluntuottajalta. Palveluntuottajan korvausvelvollisuus voisi perustua esimerkiksi palvelun järjestämistä koskevaan hankintasopimukseen.

Jos palveluntuottajan vastuulle kuuluva työnhakijan työttömyysturva-asia olisi kesken työ- ja elinkeinohallinnon ja palveluntuottajan välisen hankintasopimuksen päättyessä, keskeneräisen työttömyysturva-asian hoitaisi loppuun se työ- ja elinkeinotoimisto, jossa työnhakija on tai on viimeksi ollut asiakkaana.

4 Esityksen vaikutukset

Esitettyjen muutosten perusteella työ- ja elinkeinoviranomaisten tehtäviä olisi mahdollista siirtää palveluntuottajien hoidettavaksi. Esityksen vaikutukset riippuvat siitä, missä määrin ja minkälaisin ehdoin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja työ- ja elinkeinotoimistot hankkisivat palveluita yksityisiltä palveluntuottajilta. Koska ehdotettu muutos laajentaa nykyiseen verrattuna mahdollisuuksia hankkia palveluja palveluntuottajilta, on oletettavaa, että muutos ei ainakaan vähentäisi palveluntuottajilta hankittavien palveluiden määrää.

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset julkiseen talouteen

Esitetyt muutokset mahdollistaisivat palveluntuottajien hyödyntämisen julkisessa työvoima- ja yrityspalvelussa aikaisempaa laajemmin. Palveluntuottajilta voitaisiin hankkia palvelua, johon sisältyisi työnhakijan palveluprosessiin liittyviä tehtäviä.

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia työttömyysetuuden saamisen edellytyksiin. Työttömyysturvamenot voivat kuitenkin muuttua, jos työ- ja elinkeinotoimistojen palveluprosessi muuttuu palveluntuottajilta ostettavien prosessien osalta ja muutos vaikuttaa työllistymistä edistävien palveluiden järjestämiseen joko palveluita lisäävästi tai vähentävästi. Samalla muutokset voivat tältä osin olla joko menoja lisääviä tai niitä vähentäviä ja vaikutus voi valtion lisäksi kohdistua Työttömyysvakuutusrahastoon, työttömyyskassoihin ja kuntiin.

Käytännössä ehdotettu muutos voi vaikuttaa työllistymistä edistävästä palveluista lähinnä valmennuksiin ja kokeiluihin, jos palveluntuottajat voisivat järjestää työnhaku- ja uravalmennuksia osana palveluprosessia sekä ohjata asiakkaita kokeiluihin. Koska edellä mainitut palvelut ovat lyhytkestoisia ja niiden järjestäminen on riippuvainen palveluntuottajien kyvystä järjestää palveluja sekä työnantajien halukkuudesta ottaa työkokeilijoita, keskimäärin palveluissa olevien henkilöiden määrän mahdollisen lisäyksen ei arvioida olevan merkittävä. Muiden työttömyysturvallaissa määriteltyjen työllistymistä edistävien palvelujen (työvoimakoulutus, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukainen työvoimakoulutus, työttömyysetuudella tuettu omaehtoinen opiskelu, kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukainen omaehtoinen opiskelu ja kuntouttava työtoiminta) järjestämiseen ja tarjolla olevien palvelujen tai palveluun osallistuvien määrään ehdotetulla muutoksella ei arvioida olevan suoraa vaikutusta. Välillisesti palveluprosessin hoitaminen osin palveluntuottajan kautta voi vapauttaa työ- ja elinkeinotoimistojen resursseja, jolloin palveluiden määrää voidaan kasvattaa määrärahojen asettamissa rajoissa.

Jos palveluntuottajat ohjaavat asiakkaita aiempaa enemmän työttömyysturvallaissa määriteltyihin työllistymistä edistäviin palveluihin, joiden ajalta voidaan maksaa korotettua työttömyysetuutta, voivat työttömyysetuusmenot kasvaa tältä osin. Lisäksi palveluihin osallistuminen voi aiheuttaa lukkiutumisvaikutuksia, jos työtön olisi ensin palvelujakson loppuun palvelussa, ja hakisi aktiivisesti työtä vasta tämän jälkeen. Jos palveluntuottajalle maksetaan henkilön työllistymisestä tulospalkkio, ei tällainen kuitenkaan olisi myöskään palveluntuottajan etujen mukaista, joten lukkiutumisvaikutusten riski on todennäköisesti vähäinen tai se voi jopa laskea nykyisestä. Jos palveluiden tuloksellisuus kasvaisi ja työttömyysjaksot keskimäärin lyhenisivät, työttömyysetuusmenot alenisivat tältä osin.

Edellä mainitut vaikutukset riippuvat muun muassa palveluntuottajien palvelurakenteesta, ostopalveluiden hankintojen laajuudesta, hankintasopimusten sisällöstä sekä markkinoiden kehittymisestä, joten merkittäviä muutoksia ei lyhyellä aikavälillä todennäköisesti tapahtuisi.

Nykyisin kunnat vastaavat osin yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneiden henkilöiden työmarkkinatukimenoista. Edellä mainituille henkilöille maksettavat työttömyysetuudet työllistymistä edistävien palveluiden ajalta rahoittaa kuitenkin täysimääräisesti valtio. Mikäli palveluntuottajat ohjaavat edellä mainittua asiakasryhmää aiempaa useammin työllistymistä edistäviin palveluihin, lisääntyvät valtion maksamat työttömyysetuusmenot ja kuntien vastaavasti vähenevät. Vaikutus kuntien ja valtion väliseen kustannusten jakautumiseen on päinvastainen, mikäli palveluntuottajien asiakkaiksi ohjatuille vähintään 300 päivää työmarkkinatukea saaneille henkilöille ei tarjottaisi nykyisessä määrin työllistymistä edistäviä palveluita. Jos ostopalveluiden laajamittaisempi hyödyntäminen johtaisi työttömyysjaksojen lyhentymiseen, myös kunnat hyötyisivät tästä etuusmenojen laskiessa.

On epävarmaa, pystyvätkö palveluntuottajat tuottamaan haastatteluita kustannustehokkaammin kuin julkinen sektori. Palveluntuottajat ovat lähtökohtaisesti voittoa tavoittelevia toimijoita, jotka eivät tarjoa haastatteluita ainakaan tappiollisesti. Julkinen sektori toimii haastatteluiden toteuttamisen rahoittavana tahona. Jotta muutos olisi kustannusneutraali, tulisi palveluntuottajien tehokkuuden olla siinä määrin julkisesti tuotettuja palveluja parempi, että palveluntuottajien kilpailuttamisesta ja valvonnasta aiheutuvat kustannukset tulisivat katetuiksi. Lisäksi edellä mainitun arvion tekemiseen vaikuttaisi merkittävästi se, millaisella volyyymilla ja minkälaisin periaattein hankintoja tehtäisiin. Koska nämä ovat ehdotetun lakimuutoksen toimeenpanoon liittyviä tekijöitä, on haastatteluiden tuottamisesta aiheutuvien kokonaiskustannusten muutos epävarmaa.

Tutkimuskirjallisuus tarjoaa jossain määrin ristiriitaista tietoa työnvälityspalveluiden yksityistämisen tuloksista ja luotettavia vertaisarviointimenetelmiin perustuvia arvioita on tehty vähän. Tulokset ovat riippuvaisia muun muassa kontekstista ja alueesta. Tutkimuksessa todetaan myös, että Ison-Britannian ja Australian kokemukset yksityisen työvoimapalvelun (laaja vastuu) vaikuttavuudesta ovat olleet lupaavia, vaikka tutkimuksellisesti nettovaikuttavuutta on vaikeaa arvioida. Innovatiivinen palvelutarjonta ja yksilöllinen asiakasohjaus ovat vahvistuneet. Myös kustannusvaikutukset kansantalouden tasolla ovat olleet siinä määrin positiivisia, että kyseiset maat ovat jatkaneet yksityisen tuotannon kokonaisvastuulle pohjautuvalla palvelurakenteella. (TEM julkaisu 7/2016).

Finn (*Subcontracting in Public Employment Services*, 2011) raportoi 12 vaikuttavuustutkimuksen tuloksista Ison-Britanniassa, Saksassa, Alankomaissa, Ranskassa ja Ruotsissa. Tulokset ovat ristiriitaisia: Isosta-Britanniasta löytyvät myönteisimmät arviot ja negatiivisempia tuloksia on saatu Saksasta, Ranskasta ja Ruotsista. Finn katsoo, että yksityiset palveluntuottajat voivat tietyissä sopimusjärjestelyissä parantaa joidenkin ryhmien osalta tuloksia ja tuoda innovaatioita palveluihin.

Palveluntuottajan tulisi ilmoittaa työttömyysetuuden maksajalle työnhakijan osallistumisesta työllistymistä edistävään palveluun. Lisäksi palveluntuottajan tulisi ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle tietyistä työnhakijan työttömyysturvaoikeuteen mahdollisesti vaikuttavista seikoista. Ensin mainittu tehtävä kuuluu nykyisin työ- ja elinkeinotoimistolle. Työ- ja elinkeinotoimistoilta vähentyvä työ siirtyisi palveluntuottajien tehtäväksi. Palveluntuottajien kohdalla kyse on siitä, että työttömyysetuuden maksajille ja työ- ja elinkeinotoimistolle tehtävien ilmoitusten tekeminen tulisi sisältymään hankittavaan kokonaisuuteen. Tämä voi lisätä palveluiden hankintakustannuksia. Koska palveluntuottajien on tarkoitus käyttää olemassa olevaa työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää, ilmoitusten tekemisestä ei tältä osin arvioida aiheutuvan tietojärjestelmien kehittämiseen liittyviä kustannuksia.

Työnhakijan palveluprosessiin liittyvien tehtävien hankkiminen palveluntuottajilta edellyttää, että palveluntuottajat voivat käyttää työ- ja elinkeinotoimistojen asiakastietojärjestelmää.

Asiakastietojärjestelmän käytön mahdollistamisesta palveluntuottajille aiheutuu kustannuksia. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselta saadun arvion mukaan kustannukset olisivat vuosina 2018–2019 yhteensä noin 2,1 miljoonaa euroa. Kustannuksista 1,9 miljoonaa euroa aiheutuisi asiakastietojärjestelmän käytön mahdollistamisesta työ- ja elinkeinotoimistojen ja valtion tietoverkon ulkopuolella. Muita palveluntuottajien käyttötarpeista johtuvia kustannuksia aiheutuisi 0,25 miljoonaa euroa. Lisäksi EU:n yleisen tietosuojasetuksen vaatimusten täyttäminen edellyttää asiakastietojärjestelmään muutostarpeita. Näiden muutosten työmäärä- ja kustannusarvio on vielä täsmentymättä ja sitä selvitetään.

Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa työttömyysetuutta koskevien työvoimapolitiittisten lausuntojen korvaaminen työ- ja elinkeinotoimiston ja palveluntuottajan tekemillä ilmoituksilla aiheuttaisi tarpeen muuttaa sekä työ- ja elinkeinotoimiston että työttömyysetuuden maksajien tietojärjestelmiä. Tästä aiheutuisi valtiolle kertaluonteisia kustannuksia arviolta noin xxxxxx euroa, Kansaneläkelaitokselle arviolta noin xxxxx euroa ja työttömyyskasvoille yhteensä arviolta noin xxxxxx euroa.

Yritysvaikutukset

Ehdotetut muutokset mahdollistavat työ- ja elinkeinotoimistojen hankkimien ostopalveluiden laajentamisen. Jos palveluiden hankinnasta vastaavat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja työ- ja elinkeinotoimistot hyödyntävät lainsäädäntömuutosten mahdollisuuden lisätä ostopalveluja, tulee uudistus hyödyttämään yksityistä yritystoimintaa. Yritysten tuottama osuus työttömien työnhakijoiden palveluista riippuu siitä, kuinka hyvin markkinat käynnistyvät ja kuinka tarkoituksenmukaisena elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja työ- ja elinkeinotoimistot näkevät ostopalvelujen laajentamisen. Lainvalmisteluvaiheessa tätä ei voida tarkemmin arvioida. Tämän esityksen tavoitteena on omalta osaltaan edistää kasvupalvelumarkkinoiden kehittymistä ennen maakunta- ja kasvupalvelu-uudistuksen voimaantuloa. Ehdotettu muutos voi myös parantaa kolmannen sektorin toimijoiden mahdollisuuksia edistää työllisyyttä.

Palveluntuottajien näkökulmasta taloudellisesti kannattavan toiminnan edellytyksenä on riittävän suuri asiakasmäärä. Tämän vuoksi on mahdollista, että markkinat keskittyvät alueille, joilla on paljon työpaikkoja. Muutos voi lisätä kilpailua ja sitä kautta kehittää työttömille tarjottavia palveluita. Nykyisin esimerkiksi valmennuspalveluiden hankinta on keskittynyt pienelle joukolla yrityksii. Mahdollinen kehityskulku on, että suuri osa palveluista keskittyy jatkossakin suurille palveluntuottajille. Toisaalta toimialalla on mahdollista perustaa matalalla kynnyksellä palveluliiketoimintaa esimerkiksi tilanteessa, jossa liiketoiminnan harjoittajalla on erityisosaamista jonkin tietyn toimialan vaatimuksista tai suhteita toimialalla toimiviin työnantajiin. Haastatteluiden tuottaminen ja niihin liittyvän työnhaun avustaminen on luonteeltaan liiketoimintaa, johon ei tarvita suurta taloudellista pääomaa. Tämä mahdollistaa myös pienten yritysten tulon alalle.

Jos työnhakija menettelee tavalla, joka voi vaikuttaa hänen oikeuteensa saada työttömyysetuutta ja asia tulee palveluntuottajan tietoon, palveluntuottajan tulisi ilmoittaa asiasta työ- ja elinkeinotoimistolle. Ostopalveluiden järjestäjien tulisi toimia tällä tavoin jo nykyisin, mutta velvollisuudesta ei ole säädetty laissa. Ilmoitusten määrä voi kasvaa tässä esityksessä ehdotettujen muutosten toteutuessa. Korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite asetetaan pitkän ajan keskiarvojen mukaan vuosittain arviolta noin 10 prosentille työttömistä. Se ei ole selvitetävissä, kuinka usein työ- ja elinkeinotoimistot nykyisin selvittävät työnhakijan menettelyn vaikutusta hänen työttömyysturva-oikeuteensa, mutta seuraamusta ei aseteta.

Palveluntuottajien työttömyysetuuden maksajalle tekemät ilmoitukset koskisivat lähinnä työelämävalmennusta ja uravalmennusta sekä työ- ja koulutuskokeiluja. Työnvälitystilaston mukaan työ- ja elinkeinotoimistot antoivat vuonna 2017 noin 25 400 työnhakuvalmennuksen aloittamista koskevaa työvoimapolitiittista lausuntoa. Uravalmennuksen aloittamista koskevia lausuntoja annettiin noin 12 300. Työ- ja koulutuskokeiluihin osallistumista koskevia lausuntoja annettiin noin 60 100. Jatkossa osa edellä mainituista palveluista siirtyisi palveluntuottajien järjestettäväksi ja palveluntuottaja tekisi aloittamista koskevan ilmoituksen työttömyysetuuden maksajalle. Palveluntuottajien tehtäväksi siirtyvien ilmoitusten määrää ei voida luotettavasti arvioida, koska palveluiden ulkoistamisen volyyymi on epävarmaa. Lisäksi palveluntuottajat tekisivät asiakasohjauksen ratkaisut, joten palvelumäärät voivat poiketa nykyisestä.

Vaikka palveluntuottajien ilmoitusvelvollisuudet lisääisivät niiden työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyviä tehtäviä, kyseessä olisi osa palveluntuottajien hoidettavaksi esitetystä kokonaisuudesta. Muutos ei tarkoittaisi sitä, että yritysten ilmoittamis- ja muita velvollisuuksia lisättäisiin nykyisestä, vaan siitä, että yrityksen harjoittaessa uutta liiketoimintaa esityksessä tarkoitettulla tavalla kokonaisuuteen sisältyisi myös ilmoitusvelvollisuuksia.

Palveluntuottajat käyttäisivät työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää, joten palveluntuottajille ei aiheutuisi tietojärjestelmien rakentamiseen tai ylläpitoon liittyviä kustannuksia. Palveluntuottajien henkilöstön tulisi kuitenkin perehtyä käytettävään järjestelmään. Tähän liittyvä koulutus ja perehtymiseen käytettävä työaika lisää jossain määrin palveluntuottajien kustannuksia, mikä voi vaikuttaa ostopalveluiden hintaan nostavasti.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Määräaikaishaastatteluiden ulkoistaminen palveluntuottajille vapauttaisi työ- ja elinkeinotoimistojen henkilöresursseja. Samalla työ- ja elinkeinotoimistojen tulisi kuitenkin huolehtia palveluntuottajien kilpailuttamisesta sekä valvonnasta. Myös systemaattinen asiakasohjaus palveluntuottajille edellyttäisi riittävää henkilöresursointia. Resursseja kohdennettaisiin näin ollen uudelleen. Edellä mainitut uudet tehtävät edellyttävät uudenlaista osaamista, jonka hankkiminen joko olemassa olevan henkilöstön koulutuksella tai uuden henkilöstön rekrytoinnilla vie myös aikaa ja resursseja. Hallituksen kärkihankkeen ”Työvoimahallinnon uudistaminen työllistymistä tukeva” osana toteutettujen pilottien arviointitutkimuksessa (TEM julkaisuja 43/2017) nostetaan esille muun muassa tarve kehittää hankintaosaamista.

Työ- ja elinkeinotoimistojen työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyvät tehtävät vähentyisivät, kun osa työllistymistä edistäviin palveluihin osallistumista koskevista työvoimapolitiittisista lausunnoista korvattaisiin palveluntuottajien tekemillä ilmoituksilla. Jos esimerkiksi noin puolet työ- ja elinkeinotoimiston antamista työnhakuvalmennusta ja uravalmennusta koskevista työvoimapolitiittisista lausunnoista korvautuisi jatkossa palveluntuottajien tekemillä ilmoituksilla, työvoimapolitiittisia lausuntoja annettaisiin vuosittain noin 20 000 nykyistä vähemmän. Yhden tässä tarkoitettun työvoimapolitiittisen lausunnon antamiseen kuluu aikaa arviolta noin kahdeksan minuuttia. Jos ehdotetun muutoksen aiheuttama vaikutus työ- ja elinkeinotoimistojen työmäärään toteutuisi tällaisena, vaikutus olisi työttömyysturva-asioiden osalta laskennallisesti arvioituna vähemmän kuin kaksi henkilötyövuotta. Käytännössä tällä ei ole merkitystä työ- ja elinkeinotoimistojen toimintaan. Arvio on kuitenkin vain esimerkki vaikutuksista, koska ei ole arvioitavissa riittävällä tarkkuudella, kuinka paljon ja mitä palveluita palveluntuottajat tulisivat järjestämään.

Palveluntuottajat ilmoittaisivat työ- ja elinkeinotoimistolle seikoista, jotka voivat vaikuttaa työnhakijan työttömyysturva-oikeuteen. Työ- ja elinkeinotoimisto harkitsisi palveluntuottajan ilmoituksen perusteella, tuleeko sen ryhtyä toimiin asian selvittämiseksi. Prosessin sujuvuuden

varmistamiseksi palveluntuottajien ilmoitusten tulisi olla riittävän seikkaperäisiä. Sekä työ- ja elinkeinotoimistoille että palveluntuottajille aiheutuu lisätyötä, jos työ- ja elinkeinotoimistot joutuvat pyytämään usein lisätietoja palveluntuottajilta. Toimistot voivat vaikuttaa asiaan kehittämällä palveluntuottajien kanssa toimivia yhteistyömalleja.

Työ- ja elinkeinotoimistojen ja palveluntuottajien on tarkoitus käyttää olemassa olevaa työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää, kun ne ilmoittavat työttömyysetuuden maksajalle työnhakijan osallistumisesta työllistymistä edistäviin palveluihin. Ilmoitukset vastaisivat pääosin nykyisiä työvoimapolitiittisia lausuntoja. Pelkästään siitä, ettei kyse enää olisi työttömyysetuuden maksajaa muodollisesti sitovasta lausunnosta, ei aiheutuisi työttömyysetuuden maksajille lisää työtä.

Työttömyysetuuden maksajien olisi uutena tehtävänä ratkaistava, voidaanko työnhakijalle maksaa työttömyysetuutta työllistymistä edistävän palvelun ajalta korvauksettoman määräajan, työssäolovelvoitteen tai koulutusta vailla olevia nuoria koskevan rajoituksen estämättä. Käytännössä kyse on sen toteamisesta, onko mainittu työttömyysturvaseuraamus alkanut ennen työllistymistä edistävää palvelua. Uuden tehtävän vaatima työmäärä olisi siten vähäinen. Lisäksi tehtävä olisi ainakin osittain hoidettavissa automatisoimalla tietojärjestelmiä.

Toisena uutena tehtävänä työttömyysetuuden maksajien olisi ratkaistava palveluntuottajien ilmoittamien tietojen perusteella, onko työnhakijalla oikeus korotettuun kulukorvaukseen. Korotettua kulukorvausta maksettiin vuonna 2017 työnhakuvalmennuksen, uravalmennuksen tai työkokeilun ajalta arviolta yhteensä noin 970 työnhakijalle sillä perusteella, että palvelu sijaitsi työssäkäyntialueen ulkopuolella. Koska pääosa tilanteista on oletettavasti ratkaistavissa ilman lisäselvityksiä, muutoksesta työttömyysetuuden maksajille aiheutuva työmäärä olisi hyvin vähäinen.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Sukupuolivaikutukset

Kaikkiaan työttömänä työnhakijana oli vuoden 2017 aikana keskimäärin naisia arviolta noin 45 prosenttia ja miehiä arviolta noin 55 prosenttia. Ammattibarometristä (www.ammattibarometri.fi) ilmenevien syyskuussa 2017 julkaistujen tietojen mukaan työvoimapolitista kokeissa aloissa on mukana sekä mies- että naisvaltaisia aloja.

Alla olevassa taulukossa on kuvattu työnhaku- ja uravalmennuksessa sekä työ- ja koulutuskokeiluissa keskimäärin vuoden 2017 aikana olleiden henkilöiden sukupuolijakaumat (prosenttia).

	miehet	naiset
työnhakuvalmennus	50,6	49,4
uravalmennus	51,6	48,4
työkokeilu	46,2	53,8
koulutuskokeilu	60,6	39,4

Lähde: Työnvälitystilasto

Esitetyt muutokset mahdollistaisivat sen, että työ- ja elinkeinotoimistolla olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet hankkia palveluja, joita voidaan kohdentaa esimerkiksi tietyn ammattiryhmän tarpeisiin. Tämä voi kaventaa eroa erilaisiin valmennuksiin osallistuvien sukupuolijakaumassa. Vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon ovat kuitenkin tältä osin epävarmoja, koska ei voida ennakoita syntyisikö ammattiryhmittäin kohdennettuja palveluita erityisesti nais- tai miesvaltaisten alojen työnhaun tukemiseen.

Palveluntuottajien tulee noudattaa tasapuolisuutta palveluiden tarjoamisessa. Ehdotettujen muutosten ei arvioida ennakoitavalla tavalla kohdistuvan erityisesti miehiin tai naisiin.

Vaikutukset työttömiin

Palveluiden tuottajien kilpailuttaminen voi parantaa palveluiden laatua ja saatavuutta, mikäli kustannustehokkuus kasvaa. Ehdotettu lakimuutos ei kuitenkaan ota kantaa siihen, millaisia hankintasopimuksia palveluntuottajien kanssa tehdään. Tulosperustainen hankinta voi edistää myös palveluiden kehittymistä. Edellä mainittujen asioiden toteutuminen on riippuvainen siitä, miten hankintoja toteutetaan. Toteuttamistavoissa on todennäköisesti alueellisia eroja, joita voidaan kuitenkin tarvittaessa pyrkiä tasoittamaan valtakunnallisesti annettavilla ohjeilla. Työttömien asema voi näin ollen välillisesti parantua, mikäli edellä mainitut kilpailuttamisesta syntyvät vaikutukset toteutuvat. Markkinoiden kehittyminen vie aikaa, joten tämän kaltaisia vaikutuksia ei ole odotettavissa lyhyellä aikavälillä. Esimerkiksi Australiassa alan markkinoita luotiin 10 vuoden kokeilujakson aikana ennen yksityistämistä. Palveluntuottajat, jotka eivät onnistuneet täyttämään asetettuja tavoitteita, poistettiin järjestelmästä ensimmäisen vaiheen jälkeen. Alkuvaiheen ongelmia olivat myös vähäiset palvelut vaikeasti työllistettäville henkilöille ja kannustinjärjestelmän manipulointi. Kun sääntöjen noudattamista ja raportointivaatimuksia lisättiin, kasvoivat transaktiokustannukset. OECD on arvioinut, että näiden kvasimarkkinoiden elementit ovat hyvin tehokkaita ja tukevat yhdessä passiivituokien aktivoimisen kanssa Australian korkeaa työllisyysastetta (OECD 2013, 182).

Palveluntuottajamarkkinoita ei välttämättä synny kaikkialle Suomeen. Riittävän asiakasmäärän saavuttamiseksi markkinat keskittynevät kasvukeskuksiin ja alueille, joilla työpaikkoja on paljon tarjolla. Ilmiö voisi heijastua myös palveluntuottajien sellaisten toimipisteiden sijaintiin, missä kasvokkain tarjottavaa palvelua on saatavilla. Vastuu asiakkaan tilanteesta ja palveluiden saatavuudesta säilyisi kuitenkin myös palveluita hankittaessa työ- ja elinkeinohallinnolla, joten asiakkaan kannalta palvelupisteiden sijainnissa ei ehdotettujen muutosten myötä tapahtuisi merkittävää heikentymistä. Käytännössä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja työ- ja elinkeinotoimisto voisivat osaltaan varmistaa palveluiden alueellisen saatavuuden toteutumisen hankintasopimuksissa. Mikäli työ- ja elinkeinotoimistojen palveluita ulkoistetaan merkittävästi, voivat toimistojen itse tarjoamiin palveluihin käytettävät resurssit vähentyä, mikä voi tarkoittaa viivettä asiointimahdollisuuksissa.

Palveluiden laajamittaisempi ulkoistaminen erilaisille palveluntuottajille voi lisätä työttömien mahdollisuuksia osallistua itselleen sopiviin palveluihin. Tämä tapahtuisi esimerkiksi siksi, että palveluntuottajat olisivat erikoistuneita jonkin tietyn ammattiryhmän tai maantieteellisen alueen tarpeisiin ja työnantajiin. Palveluiden erikoistuminen ja laadun kehittyminen vaikuttavat erityisesti työvoiman tarjontaan. Vuonna 2017 rekrytointiongelmia kokeneiden yritysten osuus kasvoi arviolta lähes 10 prosenttiyksikköä vuoteen 2016 verrattuna. Vuosina 2013–2016 rekrytointiongelmia kokeneiden yritysten osuus oli noin 25–28 prosenttia. PK-yritysbarometrin I/2018 mukaan etenkin voimakkaasti kasvuhakuiset yritykset ovat törmänneet työvoiman heikkoon saatavuuteen. Yli puolet vastanneista yrityksistä kokee osaavan ja yrityksen tarpeita vastaavan työvoiman saatavuuden rajoittavan jossain määrin kasvua. Pitkäl-

lä aikavälillä työnvälityksen toimivuus ja työn tarjonta edistää myös työn kysyntää, kun työnantajille syntyy parempi luottamus työvoiman saatavuudesta.

Ehdotetun muutoksen vaikutukset erilaisiin työttömiin riippuvat siitä, millaisia ehtoja palveluntuottajille asetetaan hankintasopimuksissa. Riskinä on, että tulosperspektiivissä hankinnoissa palveluntuottajat pyrkivät panostamaan henkilöihin, joiden arvioidaan olevan lähimpänä työmarkkinoita jo valmiiksi, jolloin tulospalkkio olisi varmemmin saatavissa ja palkkioista saata-va voitto maksimoituisi. Näin ollen työttömät, jotka ovat kauempana työmarkkinoista, mutta nimenomaan tarvitsisivat palveluntuottajan tukea, voivat saada vähemmän palveluita.

Ehdotuksen mukaan palveluntuottajat voisivat myös ohjata asiakkaita työkokeiluun työpaikalle ja tehdä asiakkaan ja työpaikan kanssa sopimuksen työkokeilusta. Koska työkokeilun aikana palveluntuottajalle ei synny kustannuksia palvelusta, on palveluntuottajan näkökulmasta houkuttelevaa tarjota työkokeilupaiikkoja niille henkilöille, joiden palveluntuottaja arvioi olevan kauimpana työmarkkinoista. Mahdollisuus työkokeiluun ohjaamiseen riippuu kuitenkin sopivien paikkojen löytymisestä. Työkokeilussa oleva henkilö ei ole työsuhteessa työnantajaan, joten työnantajalla ei ole myöskään palkanmaksuvelvoitetta. Tämä voi osaltaan helpottaa palveluntuottajan mahdollisuuksia löytää kustannustehokkaasti sopivia kokeilupaiikkoja.

Työnhakijoiden tosiasialliset mahdollisuudet päästä palveluihin voivat parantua nykyisestä, jos palveluntuottajilla on työ- ja elinkeinotoimistoa paremmat mahdollisuudet arvioida työnhakijan palvelutarvetta ja kartoittaa esimerkiksi mahdollisia työkokeilu- ja opiskelupaikkoja. Tämä koskee myös niitä palveluja, joilta ei hankittaisi palveluntuottajilta. Palveluihin pääseminen voi vaikuttaa työnhakijoiden mahdollisuuksiin kerryttää työttömyysturvan aktiivimallissa edellytettyä aktiivisuutta.

Työllisyysvaikutukset

Hallituksen kärkihankkeen ”Työvoimahallinnon uudistaminen työllistymistä tukevaksi” osana toteutettujen pilottien arviointitutkimuksen (TEM julkaisu 43/2017), havaintojen perusteella ei pystytä arvioimaan, missä määrin markkinoiden avaaminen voisi tehostaa työnvälitystä ja tuottaa positiivisia työllisyysvaikutuksia. Tulosperspektiivissä hankinnoilla ja työvoimapalveluiden painopisteen siirtämisellä julkiselta yksityiselle sektorille pyritään asiakaslähtöisempään ja tehokkaampaan toimintaan. Kansainväliset esimerkit osoittavat, että yksityisellä tuotannolla parhaimmillaan voidaan päästä 5–15 prosenttia parempaan nettovaikuttavuuteen kuin vastaavalla julkisella tuotannolla. Yksityinen palvelutuotanto ei ole toteutuskustannuksiltaan välttämättä halvempaa kuin julkinen. (TEM julkaisu 7/2016).

Vaikutukset tietoturvaluuteen

Esityksellä täsmennetään ja ajantasaistetaan työ- ja elinkeinotoimistojen asiakastietojärjestelmää ja käyttöoikeuden myöntämistä koskevaa sääntelyä. Tämä selkeyttää asiakastietojärjestelmään liittyviä eri toimijoiden vastuita ja korostaa käyttöoikeuden myöntämisessä noudatettavaa huolellisuutta.

Käyttöoikeussääntely, rikosoikeudellisen virkavastuun ulottaminen myös palveluntuottajan palveluksessa olevaan henkilöön, joka käyttää asiakastietojärjestelmää ja asiakastietojärjestelmään tehtävät tekniset muutokset varmistavat, ettei tietoturvaluuteen vaarannu, jos työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän käyttö mahdollistetaan myös palveluntuottajan palveluksessa olevalle henkilölle. Palveluntuottajien mahdollisuus käyttää asiakastietojärjestelmää edellyttää, että järjestelmän tietoturvaluuteen käyttö järjestetään työ- ja elinkeinotoimistojen ja valtion tietoverkon ulkopuolella. Tähän on olemassa teknisiä ratkaisuja. Edellä on esi-

tetty arvio näiden ratkaisujen kustannuksista. Tietoturvallisuuden turvaaminen ja parantaminen asiakastietojen käsittelyssä on asiakastietojärjestelmän kehittämisen lähtökohta, eikä esitys siten vaaranna tietoturvallisuutta.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Hallituksen esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä.

Valmisteluun ovat työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi osallistuneet ...

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esitysluonnoksesta pyydettiin lausunnot elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, työ- ja elinkeinotoimistoilta, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselta, sosiaali- ja terveysministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, oikeusministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, oikeuskanslerinvirastolta, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslialta, tietosuojavaltuutetun toimistolta, Finanssivalvonnalta, Työttömyysvakuutusrahastolta, Kansaneläkelaitokselta, Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry:ltä, vakuutusoikeudelta, sosiaaliturvasioiden muutoksenhakulautakunnalta, Akava ry:ltä, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:ltä, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:ltä, Elinkeinoelämän keskusliitto EK:lta, Kunnalliselta työmarkkinailaitokselta, Suomen Yrittäjät ry:ltä, Suomen Kuntaliitolta, maakunnan liitoilta, Työttömien Keskusjärjestö ry:ltä ja SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:ltä.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Täydennetään

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta

1 Luku Yleiset säännökset

3 §. Määritelmät. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 1 momenttiin lisättäisiin uusi 4 a kohta, jossa määriteltäisiin palveluntuottaja, ja 5 kohdan määritelmää työllistymissuunnitelmasta muutettaisiin.

Työ- ja elinkeinotoimisto, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisivat nykyistä vastaavasti tuottaa julkiset työvoima- ja yrityspalvelut itse tai hankkia ne osaksi tai kokonaan palveluntuottajilta. Koska palveluntuottaja voisi ehdotettujen muutosten myötä hoitaa myös työnhakijan palveluprosessiin liittyviä tehtäviä, pykälässä määriteltäisiin, mitä tässä laissa tarkoitetaan palveluntuottajalla. Palveluntuottajan määritelmä olisi kiinteässä yhteydessä 1 luvun 5 §:ään ja 2 luvun 9 §:ään, joissa säädettäisiin tarkemmin muun muassa siitä, millaisia palveluja palveluntuottajilta voitaisiin hankkia.

Palveluntuottajalla tarkoitettaisiin sitä yhteisöä, säätiötä tai yksityistä elinkeinonharjoittajaa, jonka elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai työ- ja elinkeinotoimisto on valinnut tuottamaan tässä laissa tarkoitettua palvelua, tai jonka asiakkaaksi henkilöasiakas on ohjattu. Määritelmässä huomioitaisiin siten palveluntuottajan erityyppiset roolit: palveluntuottajalta voitaisiin hankkia jokin tietty palvelu, kuten valmennus tai palveluntuottajalta voitaisiin hankkia laajemmin työnhakijan palveluprosessiin liittyviä toimia.

Nykyisin myös työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus hankkii julkisia työvoima- ja yrityspalveluja. Koska työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus on Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen erikoistumisyksikkö, ehdotettu 1 momentin 4 a kohta ei vaikuttaisi asiakaspalvelukeskuksen mahdollisuuksiin hankkia ostopalveluita.

Pykälän 1 momentin 5 kohdassa määritellään työllistymissuunnitelma. Säännökseen lisättäisiin maininta palveluntuottajasta. Työllistymissuunnitelmalla tarkoitettaisiin paitsi työ- ja elinkeinotoimiston yhdessä työnhakijan kanssa laatimaa suunnitelmaa, myös palveluntuottajan yhdessä työnhakijan kanssa laatimaa suunnitelmaa.

Työllistymissuunnitelmalla tarkoitettaisiin nykyistä vastaavasti myös työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa tarkoitettua monialaista suunnitelmaa. Monialaisen työllistymissuunnitelman laatimisessa palveluntuottajalla ei olisi roolia, vaan suunnitelman laatimiseen osallistuisivat työ- ja elinkeinotoimisto ja kunta sekä tarvittaessa Kansaneläkelaitos siten kuin työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa (1369/2014) säädetään.

4 §. Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tarjoaminen. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 2-4 momenttiin lisättäisiin palveluntuottaja. Nykyisin pykälän 2 momentissa asiakkaan palvelutarpeen arviointi on säädetty työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinotoimistojen asiakaspalvelukeskuksen tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtäväksi. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi palveluntuottaja tahoksi, joka voi arvioida asiakkaan palvelutarpeen yhdessä asiakkaan kanssa. Jatkossa palvelutarpeen arvioinnin voisi siis tehdä myös palveluntuottaja.

Pykälän nykyisen 3 momentin mukaan asiakkaan asiointitapa ja yhteydenpito julkisia työvoima- ja yrityspalveluja tarjoavan viranomaisen välillä määräytyy arvioidun palvelutarpeen perusteella. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta palveluntuottajasta. Näin siinä huomioidaisiin myös tilanne, jossa asiakkaan palveluprosessia hoitaa palveluntuottaja.

Pykälän nykyisessä 4 momentissa säädetään työ- ja elinkeinotoimistolle, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselle ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle velvollisuus antaa asiakkaalle tietoa muista palvelumahdollisuuksista, jos asiakkaan palvelutarve edellyttää muita kuin julkisia työvoima- ja yrityspalveluja tai muun viranomaisen tai tahon järjestämiä palveluja. Asiakas on myös tarvittaessa ohjattava muun viranomaisen tai palvelun järjestäjän palvelujen piiriin yhteistyössä näiden kanssa. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin maininta palveluntuottajasta. Näin velvollisuus antaa asiakkaalle tietoa koskisi myös palveluntuottajaa tilanteessa, jossa asiakkaan palveluprosessia hoitaa palveluntuottaja.

5 §. Palvelujen tuottaminen ja hankkiminen. Pykälän 1 momenttia ja nykyistä 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että termit palvelujen tuottaja ja palvelun tuottaja korvattaisiin ehdotetun 3 §:n 1 momentin uuden 4 a kohdan mukaisella termillä palveluntuottaja. Pykälän nykyisessä 2 momentissa huomioidaisiin mahdollisuus hankkia myös palveluprosessiin liittyviä toimia. Lisäksi 1 momentista poistettaisiin maininta työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksesta, koska asiakaspalvelukeskus on osa Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta. Muutos ei vaikuttaisi asiakaspalvelukeskuksen mahdollisuuksiin tuottaa palveluja itse tai hankkia niitä palveluntuottajilta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jolloin pykälän nykyinen 2 ja 3 momentti siirretäisiin uudeksi 3 ja 4 momentiksi. Pykälän 2 momentti olisi siis sisällöltään uusi. Siinä säädettäisiin, mitä palveluja ja toimia palveluntuottajilta voitaisiin hankkia. Edellä 1 momentissa on jo ilmaistu periaate, että työ- ja elinkeinotoimisto ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voivat tuottaa tässä laissa tarkoitettut palvelut itse tai hankkia ne osaksi tai kokonaan palveluntuottajilta hankkimiseen osoitetulla määrärahalta. Ehdotetussa uudessa 2 momentissa säädettäisiin täsmällisemmin, mitä palveluntuottajilta voidaan hankkia.

Palveluntuottajalta voitaisiin ehdotetun 2 momentin 1 kohdan mukaan hankkia asiakkaan palveluprosessiin liittyviä toimia, eli 2 luvun 4 ja 5 §:ssä tarkoitettu työnhakijan haastattelun järjestäminen siihen liittyvine toimenpiteineen sekä 2 luvun 6 ja 7 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelman laatiminen ja tarkistaminen mukaan lukien toteutumisen seurannasta sopiminen ja suunnitelman hyväksyminen. Nämä toimet on nykyisin säädetty työ- ja elinkeinotoimiston ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen tehtäväksi. Mahdollisuus hankkia nämä toimenpiteet palveluntuottajalta huomioidaisiin myös kussakin toimenpidettä koskevassa pykälässä säätämällä niissä palveluntuottajasta mahdollisena toteuttajana.

Palveluntuottajalta voitaisiin ehdotetun 2 momentin 2 kohdan mukaan hankkia 3 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja työnvälityspalveluja. Ehdotetussa 3 luvun 2 §:ssä mahdollistettaisiin palveluntuottajalle työnhakijoiden esittelemineen työnantajalle sekä sopivien työpaikkojen etsiminen ja tarjoaminen työnhakijalle. Nämä tehtävät voitaisiin siis ehdotetun 5 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan hankkia palveluntuottajalta. Työnvälityspalveluita on nykyisinkin hankittu palveluntuottajilta, mutta ehdotettu säännös yhdessä 3 luvun 2 §:ään ehdotettujen muutosten kanssa selventäisi asiaa.

Palveluntuottajalta voitaisiin ehdotetun 2 momentin 3 kohdan mukaan hankkia 4 luvun 2-5 §:ssä tarkoitettuja palveluja, eli asiantuntija-arviointeja, ammatinvalinta- ja uraohjausta, valmennusta ja koulutuskokeiluja sekä työkokeiluun ohjaamista. Näistä 4 luvun 2 §:ssä tarkoitett-

tuja asiantuntija-arviointeja on nykyisinkin voitu hankkia palveluntuottajilta. Myös 4 luvun 3 §:ssä tarkoitetun ammatinvalinta- ja uraohjauksen ja 4 §:ssä tarkoitetun valmennuksen osalta säännöksen nykyinen sanamuoto mahdollistaa palvelun hankkimisen palveluntuottajalta, mutta 5 §:ssä tarkoitettuun kokeiluun ohjaaminen on nykyisin säädetty työ- ja elinkeinotoimiston tehtäväksi. Työkokeilu poikkeaa muista kohdassa tarkoitetuista palveluista ja toimista siten, että siitä ei makseta mitään työkokeilun järjestäjälle. Koulutuskokeilusta sen sijaan voidaan maksaa sen järjestäjälle. Tästä syystä koulutuskokeilu ja työkokeiluun ohjaaminen on kohdassa eroteltu toisistaan. Kokeiluun ohjaamista ei todennäköisesti hankittaisi erikseen, vaan se olisi yksi palveluntuottajan keinovalikoiman osa, jos palveluntuottajalta on hankittu 1 kohdassa tarkoitettuja työnhakijan palveluprosessiin liittyviä toimia.

Selvyyden vuoksi ehdotetun 2 momentin 4 ja 5 kohdassa todettaisiin, että palveluntuottajalta voidaan hankkia 5 luvun 1 §:ssä ja 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua työvoimakoulutusta ja 8 luvun 5 §:ssä tarkoitettuja yritystoiminnan kehittämisspalveluja. Työvoimakoulutusta ja yritystoiminnan kehittämisspalveluja voidaan nykyisinkin 5 luvun 2 §:n ja 8 luvun 5 §:n mukaan hankkia. Maininta näiden palvelujen hankkimismahdollisuudesta ehdotetaan otettavaksi ehdotetun 2 momentin 4 ja 5 kohtaan selvyyden vuoksi.

Ehdotetun 2 momentin 6 kohdassa säädettäisiin mahdollisuudesta hankkia palveluntuottajalta muitakin kuin tässä laissa säädettyjä palveluita tai toimia. Niiden olisi kuitenkin oltava 1-5 kohdassa tarkoitettuihin palveluihin tai toimiin verrattavia ja kohtuulliseksi katsottavia.

Ehdotettu 2 momentin 6 kohta vastaisi lähtökohdiltaan nykyistä soveltamiskäytäntöä. Työ- ja elinkeinohallinto on hankkinut palveluntuottajilta palveluja, joiden järjestämisestä ei ole säädetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tai muualla lainsäädännössä. Jatkossa 6 kohdassa tarkoitettujen palveluiden ja toimien olisi kuitenkin sisällöltään ja laadultaan oltava verrattavissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuihin palveluihin ja toimiin. Lisäksi niiden tulisi olla työnhakijoiden näkökulmasta kohtuullisia. Kohtuullisuutta arvioitaisiin vertaamalla palveluun osallistumisen asiakkaalle asettamia vaatimuksia julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettyihin palveluihin osallistumisen vaatimuksiin. Ehdotetun 6 kohdan tarkoitus on mahdollistaa palveluiden ja toimien tulosperusteinen hankkiminen siten, että palveluntuottaja voi kehittää uusia innovatiivisia palveluita ja toimia tavoitteeseen pääsemiseksi.

Työttömän työnhakijan velvollisuudesta osallistua 2 momentissa tarkoitettuihin palveluihin työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä säädettäisiin nykyistä vastaavasti työttömyysturvalain 2 a luvussa.

7 §. Tasapuolisuus. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että palveluntuottajalla olisi vastaava velvollisuus kuin työ- ja elinkeinoviranomaisella kertoa työnhakijalle työriidasta. Nykyisessä pykälässä säädetään työ- ja elinkeinoviranomaiselle velvollisuus kertoa työnhakijalle työriidasta työtarjouksen tai muun henkilökohtaisen palvelun yhteydessä. Jos palveluntuottajalta on hankittu työnvälityspalveluita tai muuta henkilökohtaista palvelua, sitä koskee vastaavat velvoitteet kuin viranomaista. Työriidalla on merkitystä arvioitaessa, onko työnhakijalla velvollisuus työttömyysetuuden menettämisen uhalla hakea ja ottaa vastaan tarjottua työtä.

8 §. Yhdenvertaisuuden sekä naisten ja miesten välisen tasa-arvon edistäminen. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 2 momenttiin lisättäisiin maininnat palveluntuottajasta. Palveluntuottajaa koskisi 1 momentissa mainittu aktiivinen velvollisuus edistää yhdenvertaisuuden toteutumista sekä naisten ja miesten välistä tasa-arvoa työmarkkinoilla palvelua tarjottaessa, kehitettäessä sekä siitä tiedotettaessa. Pykälän nykyisessä 2 momentissa edellytetään työ- ja elinkeinoviranomaisen tarjoavan julkisia työvoima- ja yrityspalveluja tasapuolisesti

samojen periaatteiden mukaisesti riippumatta henkilön sukupuolesta tai yhdenvertaisuuslain (1325/2017) 8 §:n 1 momentissa tarkoitetuista seikoista sekä esittelevän työ- ja koulutusvaihtoehtoja, avoimia työpaikkoja ja työnhakijoita siten, että henkilöasiakkailla on samanlaiset mahdollisuudet työnhakuun, ammatilliseen kehittymiseen ja koulutukseen sukupuolestaan ja yhdenvertaisuuslain 8 §:n 1 momentissa tarkoitetuista seikoista riippumatta. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin palveluntuottaja, jotta sillä olisi vastaava velvollisuus tasapuolisuuteen kuin työ- ja elinkeinohallinnon viranomaisilla, jos siltä on hankittu palveluita ehdotetun 1 luvun 5 §:n 2 momentissa mahdollistetulla tavalla.

2 Luku Työnhakijan palveluprosessi

1 §. Työhaun käynnistäminen ja voimassaolo. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin uusi 2 momentti, jolloin pykälän nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyisi 3 ja 4 momentiksi. Pykälän 3 momentiksi siirtyvään momenttiin tehtäisiin palveluntuottajan mahdollisesta henkilöasiakkaan palveluprosessin toteuttamisroolista johtuvat muutokset.

Uudessa 2 momentissa säädettäisiin henkilöasiakkaan velvollisuudesta ilmoittaa yhteystiedot työ- ja elinkeinoviranomaiselle. Yhteystietojen ilmoittaminen olisi työnhakijaksi rekisteröimisen edellytys. Nykyisin vastaavasta työ- ja elinkeinotoimistolle ilmoitettavia yhteystietoja koskevasta velvollisuudesta on säädetty työttömyysturvalain 2 luvun 1 §:ssä. Koska kyse on työ- ja elinkeinotoimiston tai palveluntuottajan ja työnhakijan välisen yhteydenpidon edellytyksistä, olisi luontevaa, että velvollisuudesta säädettäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa.

Pykälän 3 momentiksi siirtyvästä nykyisestä 2 momentista poistettaisiin 2-4 kohdat. Näin olen asioinnin, selvitysten esittämisen taikka työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman toteuttamisesta ilmoittamisen laiminlyöminen ei enää johtaisi työnhakijan työhaun voimassaolon päättymiseen. Henkilöasiakkaan palveluprosessista voisi jatkossa vastata palveluntuottaja, jolla ei olisi toimivaltaa työhaun päättymiseen liittyvissä asioissa. Palveluntuottajien asiakkaaksi siirrettyjen työnhakijoiden työhaun voimassaoloon liittyvien asioiden siirtäminen työ- ja elinkeinoviranomaisen ratkaistavaksi ei olisi hallinnollisen raskautensa takia tarkoituksenmukaista. Kohtien poistaminen olisi myös norminpurkutavoitteen mukaista.

Kohtien poistaminen ei estäisi palveluntuottajaa edellyttämästä, että työnhakija asioi palveluntuottajan kanssa sen antamassa määräajassa ja edellyttämällä tavalla tai että asiakas ilmoittaa palveluntuottajalle työllistymissuunnitelman toteuttamisesta. Vaikka työnhaku jatkuisi, työnhakijan mahdollinen laiminlyönti voisi silti nykyistä vastaavasti vaikuttaa työttömyysturvalain 2 luvun 1 §:n perusteella hakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta. Jos työnhakija ei asioi palveluntuottajan kanssa tai ilmoittaisi, miten on toteuttanut työllistymissuunnitelmaansa, palveluntuottajan olisi ehdotetun työttömyysturvalain 11 luvun 4 b §:n mukaisesti ilmoitettava asiasta työ- ja elinkeinotoimistolle. Työ- ja elinkeinotoimisto pyytäisi tarvittaessa työnhakijalta selvitystä ja harkitsisi, mikä vaikutus laiminlyönnillä on hakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta, ja antaisi työttömyysetuuden maksajalle asiasta työvoimapoliittisen lausunnon.

Esimerkiksi, jos palveluntuottajalta on hankittu työllistymissuunnitelman seurantaan liittyviä toimia, palveluntuottajan tulisi seurata, miten työnhakija toteuttaa työllistymissuunnitelmaansa. Palveluntuottaja tekisi seurantaa kuitenkin yksinomaan julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden tarjoamiseksi. Työ- ja elinkeinotoimisto ryhtyisi nykyistä vastaavasti toimiin työnhakijan työttömyysturvaoikeuden selvittämiseksi, jos työnhakija ei ilmoittaisi verkkopalvelussa toteuttaneensa työllistymissuunnitelmaa sovitusti. Kuten nykyisin, suunnitelman toteuttamisen seuranta voitaisiin tarvittaessa järjestää myös muulla tavoin kuin verkkopalveluna.

Ehdotetun 3 momentin 1 kohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi nykyiseen 2 momentin 1 kohtaan verrattuna siten, että siitä kävisi ilmi, että ilmoitus olisi toimitettava työ- ja elinkeinoveranomaiselle. Henkilöasiakkaan olisi siis ilmoitettava työ- ja elinkeinotoimistolle tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselle, jos hän ei enää haluaisi pitää työnhakuaan voimassa. Käytännössä ilmoitus tehdään useimmiten verkkopalvelussa.

Ehdotetun 3 momentin 2 kohta vastaisi nykyistä 2 momentin 5 kohtaa. Säännöstä kuitenkin selkeytettäisiin mainitsemalla, että arvion sellaisten työkyvyn tutkimusten ja arviointien tarpeellisuudesta, joihin työnhakijan on osallistuttava työnhaun päättymisen uhalla, tekisi aina työ- ja elinkeinoveranomaisen.

Työnhaun lakkaamisesta ei tehtäisi päätöstä, kuten ei nykyisinkään. Työttömyysturva-oikeuden osalta työ- ja elinkeinotoimisto ilmoittaisi työnhaun päättymisestä työttömyysetuuden maksajalle maksajaa sitovalla työvoimapoliittisella lausunnolla. Työttömyysetuuden maksaja antaisi työttömyysetuutta hakevalle henkilölle valituskelpoisen päätöksen.

Pykälän 4 momentiksi siirtyvän nykyisen 3 momentin sisältöä ei ehdoteta muutettavaksi. Ainoastaan sen sisältämän viittauksen momentti- ja kohtanumerointi päivitetäisiin vastaamaan pykälään ehdotettuja muutoksia. Työnhaun saisi 4 momentin perusteella uudelleen voimaan rekisteröitymällä työnhakijaksi, kuten nykyisin.

4 §. Työnhakijan haastattelun järjestäminen. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 1 ja 2 momenttiin lisättäisiin maininta palveluntuottajasta. Pykälän nykyisessä 1 momentissa säädetään työ- ja elinkeinoveranomaisen tehtävästä järjestää työnhakijalle ensimmäinen haastattelu kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta, jollei se työnhakijan tilanne huomioon ottaen ole ilmeisen tarpeeton. Pykälän nykyisessä 2 momentissa säädetään työ- ja elinkeinoveranomaisen velvollisuudesta myöhempien haastattelujen järjestämiseen. Näitä momenteja ehdotetaan muutettavaksi siten, että niissä huomioitaisiin palveluntuottajan mahdollisuus toteuttaa haastatteluja, jos ne on 1 luvun 5 §:n 2 momentin mukaisesti hankittu palveluntuottajalta.

5 §. Työnhakijan haastattelun sisältö. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 1 ja 2 momentissa huomioitaisiin palveluntuottajan mahdollisuus järjestää työnhakijan haastattelu. Momenteihin lisättäisiin maininnat palveluntuottajasta. Näin ollen asiointitavasta ja yhteydenpidosta voitaisiin sopia myös työnhakijan ja palveluntuottajan välillä, palveluntuottaja voisi tehdä arvion työttömän työnhakijan työllistymisvalmiuksista ja palveluntuottajakin voisi työnhakijan haastattelun yhteydessä tarjota työnhakijalle soveltuvia työpaikkoja, koulutusta sekä muita palvelutarpeen ja työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman mukaisia palveluja.

7 §. Työllistymissuunnitelman sisältö. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin työ- ja elinkeinoveranomaisen ohella palveluntuottajalle mahdollisuus sopia työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman toteutumisen seurannasta ja hyväksyä suunnitelma sekä mahdollisuus edellyttää muuta selvitystä suunnitelman toteuttamisesta kuin työnhakijan oma ilmoitus. Nykyisessä 3 momentissa mahdollistetaan nämä toimet ainoastaan työ- ja elinkeinoveranomaiselle. Palveluntuottaja voisi tehdä seuranta yksinomaan julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden tarjoamiseksi.

Työ- ja elinkeinotoimisto ryhtyisi nykyistä vastaavasti toimiin työnhakijan työttömyysturva-oikeuden selvittämiseksi, jos työnhakija ei ilmoita verkkopalvelussa toteuttaneensa työllistymissuunnitelmaa sovitusti. Suunnitelman toteuttamisen seuranta voitaisiin tarvittaessa järjes-

tää myös muulla tavoin kuin verkkopalveluna. Työ- ja elinkeinoviranomaisen velvollisuudesta seurata työllistymissuunnitelmien toteutumista säädetään 2 luvun 9 §:ssä.

Palveluntuottajan olisi huolehdittava, että suunnitelmaa tarkistetaan tarvittaessa työ- ja elinkeinotoimistossa. Esimerkiksi, jos työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan pitäisi lisätä työ- ja elinkeinotoimiston toimivaltaan kuuluvaa asiaa, esimerkiksi suunnitelmassa olisi tarpeen sopia työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta, suunnitelma olisi tarkistettava työ- ja elinkeinotoimistossa ja toimisto allekirjoittaisi suunnitelman.

8 §. Työttömän työnhakijan velvollisuudet. Pykälän otsikosta poistettaisiin sana yleiset tarpeetomana. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin säännös työttömän työnhakijan velvollisuudesta huolehtia siitä, että hän on ilmoittanut työ- ja elinkeinotoimistolle ja tarvittaessa palveluntuottajalle postiosoitteensa ja mahdollisten muiden ilmoittamiensa yhteystietojen muuttumisesta. Velvollisuuden laiminlyönti sinänsä ei johtaisi esimerkiksi työnhaun päättymiseen tai työttömyysturvalaissa säädettyjen seuraamusten asettamiseen. Esimerkiksi työtarjoukset ja erilaiset kutsut lähetetään kuitenkin työnhakijan ilmoittamaan osoitteeseen, ja tarjotun työn hakematta jättäminen tai jättäminen saapumatta työ- ja elinkeinotoimistoon tai palveluntuottajan luokse voi johtaa työnhaun päättymiseen ja työttömyysetuuden menettämiseen.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin maininta palveluntuottajasta. Näin momentissa huomioitaisiin tilanne, jossa palveluprosessiin liittyviä tehtäviä, kuten työllistymissuunnitelman seuranta, on siirretty palveluntuottajalle. Jos työllistymissuunnitelman seuranta olisi hankittu palveluntuottajalta, olisi tarkoituksenmukaista, että työttömän työnhakijan olisi ilmoitettava suunnitelman toteuttamisesta palveluntuottajalle. Kuten edellä on todettu, palveluntuottaja voisi tehdä seurantaa yksinomaan julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden tarjoamiseksi. Suunnitelman toteutumisen seuranta velvollisuuksien täyttämisen näkökulmasta säilyisi työ- ja elinkeinoviranomaisella.

9 §. Työ- ja elinkeinoviranomaisen ja palveluntuottajan velvollisuudet. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 ja 3 momentti. Pykälän 2 momentin perusteella ratkaistaisiin, kuuluuko laissa säädetty tehtävä työ- ja elinkeinovoimaviranomaiselle vai palveluntuottajalle. Säännöksen keskeinen ajatus on, että hankintasopimus ja 2 momentti muodostavat kokonaisuuden, jonka perusteella ratkeaa huolehtiiko laissa säädetystä tehtävästä työ- ja elinkeinoviranomainen vai palveluntuottaja. Jos hankintasopimuksessa olisi sovittu esimerkiksi, että palveluntuottaja vastaisi tietyn asiakasryhmän osalta 2 luvun 4-7 §:ssä tarkoitetuista tehtävistä, koskisivat 2 luvun 4-7 §:ssä säädettyihin palveluihin ja toimiin liittyvät velvollisuudet palveluntuottajaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisäksi, että palveluntuottaja vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain ja työttömyysturvalain mukaisista muista tehtävistä, jotka liittyvät hankintasopimuksessa palveluntuottajalle sovittuihin palveluihin ja toimimiin. Tällaisia ovat esimerkiksi työttömyysturvalain ehdotetussa 11 luvun 4 b §:ssä säädetty ilmoitusvelvollisuudet ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 2 §:ssä säädetty ilmoitusvelvollisuus.

Jos palveluntuottaja laiminlöisi tehtäviään, vastuu niiden hoitamisesta olisi uuden 3 momentin perusteella työ- ja elinkeinotoimistolla. Säännös kannustaisi hankintasopimuksen tekemää viranomaista huolehtimaan riittävästä takeista palveluntuottajan veloitteiden noudattamisen varmistamiselle, sillä palveluntuottajan laiminlyöntitilanteissa vastuu asiakasta kohtaan säilyisi ehdotetun säännöksen mukaan viranomaisella. Työ- ja elinkeinotoimiston vastuu rajoittuisi kuitenkin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ja sen nojalla säädettyjen tehtävien hoitamiseen. Sopimuksen tehneen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai

työ- ja elinkeinotoimiston tulisi tällaisissa tilanteissa lisäksi ryhtyä tarvittaviin toimiin esimerkiksi hankintasopimuksen purkamiseksi.

Pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin palveluntuottajan velvollisuudet pykälän ehdotettua sisällön muutosta vastaavasti.

3 Luku **Työnvälitys**

2 §. Työnvälityspalvelut. Pykälän 1 ja 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että niihin lisättäisiin maininta palveluntuottajasta. Nykyisin pykälän 1 momentissa säädetään työ- ja elinkeinoviranomaisen tehtäväksi avoimeksi ilmoitettujen työpaikkojen julkaiseminen ja tietojen välittäminen niistä sekä työnhakijoiden etsiminen ja esitleminen työnantajalle. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta palveluntuottajasta siten, että työnhakijoiden etsiminen ja esitleminen työnantajalle voisi jatkossa olla myös palveluntuottajan tehtävänä. Sen sijaan tietojen julkaiseminen ja välittäminen avoimeksi ilmoitetuista työpaikoista olisi edelleen vain työ- ja elinkeinoviranomaisen tehtävä.

Nykyisin pykälän 2 momentissa säädetään työ- ja elinkeinotoimiston tehtäväksi etsiä ja tarjota työnhakijalle sopivia työpaikkoja sekä arvioida työpaikan sopivuus työnhakijalle. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta palveluntuottajasta. Näin ollen myös palveluntuottaja voisi huolehtia näistä tehtävistä.

4 Luku **Tieto- ja neuvontapalvelut, asiantuntija-arvioinnit, ammatinvalinta- ja uraohjaus sekä valmennus ja kokeilu**

3 §. Ammatinvalinta- ja uraohjaus. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen otettaisiin maininta palveluntuottajasta. Tämän johdosta olisi selvää, että työ- ja elinkeinoviranomaisen ohella myös palveluntuottaja voisi tarjota ammatinvalinta- ja uraohjausta henkilöasiakkaalle.

4 §. Valmennus. Pykälän johdantokappaletta ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen otettaisiin maininta palveluntuottajasta. Tämän johdosta olisi selvää että työ- ja elinkeinotoimiston ohella myös palveluntuottaja voisi tarjota pykälässä tarkoitettua valmennusta henkilöasiakkaalle.

5 §. Kokeilu. Pykälän 1 momentin johdantokappaletta ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen otettaisiin maininta palveluntuottajasta. Tämän johdosta työ- ja elinkeinotoimiston ohella myös palveluntuottaja voisi ohjata henkilöasiakkaan säännöksessä tarkoitettuun kokeiluun.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin säännös palveluntuottajan mahdollisuudesta toimia työkokeilun järjestäjänä. Tämä olisi kuitenkin poikkeuksellista ja perustuisi työ- ja elinkeinohallinnon hankintasopimuksen yhteydessä tekemään harkintaan palveluntuottajan soveltumisesta työkokeilun järjestäjäksi. Harkinnassa otettaisiin huomioon 7 §:ssä säädetty rajoitukset, jotka koskevat muun muassa kilpailun vääristymistä. Hankintasopimuksessa voitaisiin myös esimerkiksi rajoittaa palveluntuottajan järjestämään työkokeiluun osallistuvien asiakkaiden määrää.

8 §. Oikeusasema sekä vastuu työturvallisuudesta ja tietosuojasta. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen otettaisiin maininta palveluntuottajasta. Ehdotetun 1 momentin mukaan työkokeiluun osallistuva ei olisi työsuhteessa työkokeilun järjestäjään eikä työ- ja elinkeinotoimistoon tai palveluntuottajaan. Palveluntuottajan lisääminen säännökseen on tarpeen niitä ehdotetussa 5 §:ssä mahdollistettuja tilanteita varten, joissa palveluntuottaja

työ- ja elinkeinotoimiston sijaan ohjaa henkilöasiakkaan työkokeiluun. Pykälään ei ehdoteta tehtäväksi muita muutoksia.

9 §. *Sopimus työkokeilusta.* Pykälän 1 - 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että niissä huomioitaisiin ehdotetussa 1 luvun 5 §:ssä ja tämän luvun 5 §:ssä mahdollistettu tilanne, jossa palveluntuottaja ohjaa henkilöasiakkaan työkokeiluun.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin palveluntuottaja vaihtoehtoiseksi työkokeilusopimuksen osapuoleksi työ- ja elinkeinotoimiston ohelle. Jos palveluntuottaja on ehdotetun 5 §:n mahdollistamalla tavalla ohjannut henkilöasiakkaan työkokeiluun, se voisi ehdotetun 1 momentin nojalla myös olla työkokeilua koskevan sopimuksen osapuolena henkilöasiakkaan ja työkokeilun järjestäjän kanssa. Jos henkilöasiakkaan kokeiluun ohjaava palveluntuottaja olisi 5 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla myös työkokeilun järjestäjä, sopimuksen tekisivät henkilöasiakas ja palveluntuottaja. Työ- ja elinkeinotoimisto ei olisi sopimuksen osapuolena, ellei se ole ohjannut asiakasta työkokeiluun, jonka järjestäjänä toimii palveluntuottaja. Kokeilun asianmukaisuus tulisi arvioitavaksi ehdotetun 5 §:n 2 momentin mukaisesti jo hankintasopimusta tehtäessä.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin palveluntuottaja vaihtoehtoiseksi tahoksi, jolle kokeilun järjestäjän tulee kokeilun päätyttyä antaa arvio henkilöasiakkaan soveltuvuudesta työhön, ammattiin tai alalle sekä, jos työkokeilu on järjestetty työmarkkinoille paluun tukemiseksi, työelämävalmiuksien ja osaamisen kehittämistarpeista. Jos palveluntuottaja on ehdotetun 5 §:n mahdollistamalla tavalla ohjannut henkilöasiakkaan työkokeiluun, kokeilun järjestäjän olisi esitettävä arvionsa sille.

Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin säännös palveluntuottajan mahdollisuudesta asettaa sopimuksessa työkokeilun järjestäjälle työkokeilun toteuttamisen tai siihen osallistuvan kannalta tarpeellisia ehtoja. Nykyisessä 3 momentissa säädetään työ- ja elinkeinotoimiston vastaavasta mahdollisuudesta. Palveluntuottajan lisääminen säännökseen on tarpeen, jotta myös se voisi toimiessaan 5 §:ssä tarkoitettuna työkokeiluun ohjaajana asettaa kokeilulle tarpeellisia ehtoja työ- ja elinkeinotoimiston tapaan.

10 §. *Valmennuksen ja kokeilun keskeyttäminen.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työ- ja elinkeinotoimisto voisi päättää myös työkokeilua koskevan sopimuksen purkamisesta, jos siihen on painavia syitä. Työ- ja elinkeinotoimisto voi nykyisen 1 momentin mukaan päättää valmennuksen ja koulutuskokeilun keskeyttämisestä myös muusta painavasta syystä kuin poissaolojen vuoksi. Palveluntuottajalla olisi ehdotetun 5 ja 9 §:n mukaan mahdollisuus ohjata henkilöasiakas kokeiluun ja tehdä työkokeilua koskeva sopimus. Momenttiin on tarpeen lisätä säännös työ- ja elinkeinotoimiston mahdollisuudesta päättää työkokeilua koskevan sopimuksen purkamisesta, jotta työ- ja elinkeinotoimisto voisi tarvittaessa puuttua palveluntuottajan sopimiin työkokeiluihin, jotka eivät esimerkiksi täytä työkokeilulle 7 ja 8 §:ssä asetettuja vaatimuksia. Tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi, jos työkokeilusopimus olisi tehty järjestäjän kanssa, jolle aiheutuisi sellaista etua, joka vääristäisi yritysten tai yksityisten elinkeinonharjoittajien välistä kilpailua, tai jos työkokeilun järjestäjä ei vastaa asianmukaisesti työkokeiluun osallistuvan työturvallisuudesta. Muun muassa tällaiset syyt voisivat olla säännöksessä tarkoitettuja painavia syitä purkaa työkokeilua koskeva sopimus.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä käytetty termi palvelun tuottaja korvattaisiin ehdotetun 1 luvun 3 §:n 4 a kohdan mukaisella termillä palveluntuottaja.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kaikilla sopimuksen osapuolilla olisi oikeus purkaa työkokeilua koskeva sopimus. Nykyisen 3 momentin mukaan työ- ja elinkeino-

toimistolla ja työkokeilun järjestäjällä on purkamisoikeus. Koska myös palveluntuottaja voi ehdotetun 5 §:n mukaan ohjata henkilöasiakkaan kokeiluun ja ehdotetun 9 §:n mukaan sopia työkokeilusta, on perusteltua, että myös sillä on oikeus purkaa työkokeilua koskeva sopimus. Nykyisessä säännöksessä ei mainita henkilöasiakkaalla olevan oikeutta purkaa työkokeilusopimusta. Käytännössä henkilöasiakkaalla on kuitenkin katsottu ilman säännöstäkin olevan tällainen oikeus. Selvyyden vuoksi ehdotetaan, että purkamisoikeus säädettäisiin koskemaan sopimuksen osapuolia.

6 luku **Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu**

2 §. Yleiset edellytykset ja etuudet. Ratkaisun työnhakijan omaehtoisen opiskelun tukemisesta työttömyysetuudella tekisi aina työ- ja elinkeinotoimisto. Jos opiskelua päätetään tukea, tukemisesta sovitaan työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa. Työnhakija laatisi tai tarkistaisi suunnitelman näissä tilanteissa työ- ja elinkeinotoimiston kanssa. Tästä säädettäisiin 1 momentin 3 kohdassa.

Jos työnhakija on siirretty palveluntuottajan asiakkaaksi, palveluntuottaja voisi kartoittaa työnhakijan osaamista ja koulutustarvetta sekä selvittää esimerkiksi sopivia koulutuspaikkoja, jos asiasta on sovittu hankintasopimuksessa. Työnhakijalle olisi näissä tilanteissa tehtävä aina selväksi, että varsinaisen ratkaisun asiassa tekee työ- ja elinkeinotoimisto. Palveluntuottajan tekemä koulutustarvearvio ei sitoisi työ- ja elinkeinotoimistoa.

Palveluntuottaja ja työnhakija voisivat laatia työllistymissuunnitelman, jota työ- ja elinkeinotoimisto ja työnhakija tarkistaisivat myöhemmin, jos työnhakijan omaehtoista opiskelua päätetään tukea työttömyysetuudella. Myöhemmin palveluntuottaja ja työnhakija voisivat tarkistaa suunnitelmaa muilta kuin omaehtoisen opiskelun tukemista koskevilta osilta. Käytännössä palveluntuottajan tulisi sisällyttää tarkistettuun suunnitelmaan vähintään ne osat, jotka liittyvät omaehtoisen opiskelun tukemiseen. Sillä ei olisi merkitystä, että viimeisin voimassa oleva omaehtoisen opiskelun tukemiseen liittyviä osia sisältävä suunnitelma olisi tällöin palveluntuottajan ja työnhakijan allekirjoittama.

9 luku **Kulukorvaus**

2 §. Kulukorvauksen määrä. Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää myös palveluntuottajan velvollisuudesta ilmoittaa kulukorvauksen määräytymiseen vaikuttavia tietoja työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle. Nykyisin vastaavia tietoja ilmoittaa vain työ- ja elinkeinotoimisto tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus. Päätöksen kulukorvauksen myöntämisestä ja määrästä tekee jo nykyisin työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos.

10 luku **Palveluihin ja asiantuntija-arviointeihin liittyvät harkinnanvaraiset etuudet**

1 §. Matka- ja yöpymiskustannusten korvaus. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä mahdollistettaisiin asioinnista aiheutuvien matkakustannusten korvaaminen myös palveluntuottajan luona asioinnista. Kustannusten korvaamista pitäisi hakea työ- ja elinkeinotoimistolta ja menettely vastaisi muutoinkin menettelyä, jota noudatetaan työ- ja elinkeinotoimistossa asioinnista aiheutuvien matkakustannusten korvaamista koskevassa asiassa.

12 luku **Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö**

6 §. Tiedonsaantioikeus. Pykälän 1 - 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että niistä poistettaisiin maininta muista tiedon saantia koskevista rajoituksista. Lisäksi pykälän 2 mo-

menttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin palveluntuottajalle oikeus saada henkilöasiakasta koskevat palvelun järjestämisessä tai tehtävän hoitamisessa välttämättömät tiedot myös Kansaneläkelaitokselta ja työttömyyskassalta sekä 4 luvun 5 §:ssä tarkoitetun työkokeilun järjestäjältä.

Palveluntuottaja voisi tarvita Kansaneläkelaitokselta tai työttömyyskassalta henkilöasiakasta koskevia tietoja, jos se tuottaa henkilöasiakkaalle palveluja 11 luvun 1 §:n 2 momentin nojalla. Mainitun säännöksen mukaan työllistymistä edistävä palvelu tai palkkatuettu työ on järjestettävä kestoiltaan vähintään sellaisena, että työnhakija täyttää työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevan työssäoloehdon. Jotta palveluntuottaja voisi arvioida, minkä kestoista palvelua sen tulee tuottaa henkilöasiakkaalle, palveluntuottajalla tulisi olla oikeus saada tarpeelliset ajantasaiset tiedot Kansaneläkelaitokselta ja työttömyyskassalta.

Palveluntuottaja voisi ehdotetun 4 luvun 5 §:n mukaan ohjata henkilöasiakkaan kokeiluun ja ehdotetun 4 luvun 9 §:n mukaan olla työkokeilua koskevan sopimuksen osapuolena. Työkokeilun järjestäjän olisi ehdotetun 4 luvun 9 §:n 2 momentin mukaan annettava palveluntuottajalle arvio henkilöasiakkaan soveltuvuudesta työhön, ammattiin tai alalle sekä, jos työkokeilu on järjestetty työmarkkinoille paluun tukemiseksi, työelämävalmiuksien ja osaamisen kehittämistarpeista. Tästä syystä 2 momentissa olisi tarpeen säätää palveluntuottajan oikeudesta saada työkokeilun järjestäjältä henkilöasiakasta koskevat, palvelun järjestämiseksi välttämättömät tiedot salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä ja maksutta.

Pykälän 1 - 3 momentista poistettaisiin maininta saada tiedot muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä. Oikeusministeriön asettama EU:n yleisen tietosuojasetuksen edellyttämien kansallisten lainsäädäntötoimenpiteiden tarvetta selvittänyt työryhmä (ns. TATTI-työryhmä) on mietinnössään pitänyt vastaavankaltaisia lausumia ongelmallisina henkilötietojen osalta, koska yleisestä tietosuojasetuksesta ei voida poiketa tällaisella yleisellä lausumalla (TATTI-työryhmän loppumietintö, oikeusministeriön julkaisuja [xx/2018](#), s. 33).

7 §. Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun epäminen. Pykälän 1 momentin johdantokappaleen viittausta 3 luvun 3 pykälään täsmennettäisiin viittaamalla mainitun pykälän 1 momentin 1-5 kohtaan.

Lisäksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti. Siinä huomioitaisiin tilanne, jossa palveluntuottaja ohjaa ehdotetun 4 luvun 5 pykälässä mahdollistetulla tavalla henkilöasiakkaan työkokeiluun ja tekee 4 luvun 9 §:ssä tarkoitetun sopimuksen työkokeilusta sekä tilanne, jossa palveluntuottaja hoitaa ehdotetun 3 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuja työnvälitystehtäviä. Nämä mainitut tehtävät ovat pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä. Jos olisi ilmeistä, että työnvälityspalveluiden tarjoamisesta tai työkokeiluun ohjaamisesta tulisi kieltäytyä 1 momentin nojalla, palveluntuottajan olisi ehdotetun uuden 3 momentin mukaan viipymättä siirrettävä asia työ- ja elinkeinotoimiston päätettäväksi.

13 luku Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

1 §. Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 1 momentista kävisi nykyistä selkeämmin ilmi asiakastietojärjestelmän omistajuus ja tarkoitus. Lisäksi yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain numero päivitetäisiin ja 2 momentista poistettaisiin viittaus henkilötietolakiin.

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä olisi pykälän 1 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriön tietojärjestelmä, jota ylläpidetään julkisen työvoima- ja yrityspalvelun

järjestämistä sekä kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa, vuorotteluvapaalaissa, työttömyysturvalaissa ja sen nojalla työ- ja elinkeinotoimistolle tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselle säädettyjen tehtävien toteuttamista varten. Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun järjestäminen on nykyisin säädetty järjestelmän tarkoituksiksi. Säännöksen sisältöä ei tältä osin esitetä muutettavaksi.

Järjestelmän tarkoitusta ehdotetaan täydennettäväksi siten, että myös kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa, vuorotteluvapaalaissa, työttömyysturvalaissa ja sen nojalla työ- ja elinkeinotoimistolle tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselle säädettyjen tehtävien toteuttaminen mainittaisiin säännöksessä järjestelmän tarkoituksina. Järjestelmän tietoja on nykyisin käytetty mainituissa laeissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseen, mutta näistä käyttötarkoituksista ei ole säädetty muissa laeissa tai tässä pykälässä. Esimerkiksi työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:ssä tarkoitettun työvoimapolitiittisen lausunnon antamisessa, vuorotteluvapaalain 17 §:ssä tarkoitettun vuorottelukorvausta koskevan työvoimapolitiittisen lausunnon antamisessa ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 5 §:ssä tarkoitettun aktivointisuunnitelman laatimisessa hyödynnetään nykyisin työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää, mutta asiasta ei ole säännöksiä. Nämä tehtävät eivät ole julkisen työvoima- ja yrityspalvelun järjestämistä, vaikka ne yhdessä julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden kanssa ovatkin osa laajempaa työllisyyspoliittista kokonaisuutta.

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen soveltaminen alkaa toukokuussa 2018, mistä lähtien kansallisen lainsäädännön on oltava asetuksen mukaista. Asetuksessa edellytetään muun muassa, että henkilötietoja käsitellään yhdenmukaisesti niiden tarkoitusten kanssa, joita varten tiedot on kerätty. Tästä syystä järjestelmän tarkoitusta on tarpeen täydentää.

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun järjestäminen sekä muut 1 momentissa mainitut tehtävät olisi ymmärrettävä laajasti. Tietojärjestelmästä ilmeneviä tietoja voitaisiin käyttää asiakaspalvelun lisäksi muun muassa palvelu- ja etuusjärjestelmien strategiseen ohjaukseen, valvontaan, seurantaan ja kehittämiseen.

Lisäksi viittauksia yleislakeihin sisältävästä 2 momentista poistettaisiin viittaus henkilötietolakiin, joka kumotaan EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen voimaantulon johdosta. EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisen alettua sitä sovelletaan sen soveltamisalaan kuuluvaan henkilötietojen käsittelyyn. Viittaus viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin (621/1999) säilytettäisiin laissa sen korostamiseksi, että julkisuuslain säännöksiä sovelletaan myös palveluntuottajiin.

2 §. Rekisterinpitäjät. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen otsikko muutetaan monikkoon ja rekisterinpitäjät määritellään tosiasiallista tilannetta vastaavasti yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämällä tavalla. Yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetään rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja vastuista. Asetuksessa mahdollistetaan useamman elimen yhteisrekisterinpitäjäys, kunhan lainsäädännössä tai rekisterinpitäjien keskinäisellä järjestelyllä määritellään rekisterinpitäjien vastuualueet.

Nykyisessä 2 §:ssä säädetään työ- ja elinkeinoministeriön ja työ- ja elinkeinotoimistojen kesken jaetuista rekisterinpitäjän tehtävistä. Rekisterinpitoon liittyvät tehtävät on kuitenkin jo aiemmin siirretty työ- ja elinkeinoministeriöstä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselle.

Tietosuojavaltuutetun toimiston lainsäädäntölausuntoja varten antamassa ohjeessa (16.10.2017, s. 9) korostetaan, että rekisterinpitäjän vastuun on oltava osa toiminnallista vastuuta. Kun rekisterinpitäjästä säädetään laissa, tulee määrittelyyn suhtautua erityisen tarkkaa-

vaisesti ja varmistua siitä, että vastuu kohdentuu oikealle taholle. Ohjeen mukaan rekisterinpitäjän määrittelyn riskinä on, että rekisterinpitäjä on määritelty vain muodollisesti ja ilman, että toimijan tosiasiallista roolia henkilötietojen käsittelyssä käytännön tasolla on tunnistettu. Ohjeen mukaan rekisterinpitäjäksi tulee osoittaa sellainen taho, joka tosiasiallisesti käyttää rekisterinpitäjälle kuuluvaa määräysvaltaa ja voi toteuttaa rekisterinpitäjälle kuuluvat velvoitteet.

Koska työ- ja elinkeinoministeriö ei enää käytännössä toteuta työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään liittyviä toimia eikä sillä ole tosiasiallista roolia asiakastietojen käsittelyssä käytännön tasolla, sitä ei voida enää määritellä rekisterinpitäjäksi. Työ- ja elinkeinoministeriön tehtäviin kuuluu perustuslain nojalla toimialansa hallinnon asianmukaisesta toiminnasta vastaaminen ja ministeriölle kuuluu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009) mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskusten yleishallinnollinen ohjaaminen. Rekisterinpitäjän määrittely ei muuta tätä työ- ja elinkeinoministeriön roolia.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus ja työ- ja elinkeinotoimistot ovat työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän yhteisrekisterinpitäjiä. Pykälässä ei säädettäisi yhteisrekisterinpitäjien vastuualueista vaan niiden vastuualueet määriteltäisiin hallinnon sisäisessä järjestelyssä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus ja työ- ja elinkeinotoimistot ovat molemmat osa työ- ja elinkeinohallintoa. Käytännön toiminnan järjestelemisen kannalta on tarkoituksenmukaisempaa määritellä niiden välinen vastuujako lainsäädäntöä joustavammalla tavalla.

4 §. Tietojen tallettaminen ja poistaminen. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin säännös, jonka mukaan tietojen tallettamisesta järjestelmään on kerrottava henkilöasiakkaalle. Kyseinen säännös on päällekkäinen EU:n yleisen tietosuojasetuksen kanssa, joten se on poistettava.

Lisäksi 1 momenttia muutettaisiin siten, että siihen lisättäisiin säännös tahoista, jotka tallettavat asiakastietoja järjestelmään ja näiden tahojen vastuusta tallettamiensa tietojen oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta. Laissa ei nykyisin ole säännöstä siitä, millä tahoilla on oikeus tallettaa tietoja työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään. Säännös ehdotetaan otettavaksi lakiin asian selventämiseksi ja jotta myös henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyviä tehtäviä hoitavat palveluntuottajat voisivat tallettaa tietoja järjestelmään. Samalla on tarpeen säätää myös tietoja tallettaneiden tahojen vastuusta tallettamistaan tiedoista. Käytännössä hankintasopimuksissa voi olla tarpeen sopia täsmällisemmin, mitä tietoja palveluntuottajan on kulloinkin hankittavasta kokonaisuudesta talletettava järjestelmään tai miten asiakastietojärjestelmästä erillään pidettävät tiedostot ja asiakirjat on toimitettava työ- ja elinkeinotoimistolle.

Lisäksi pykälän informatiivisen viittauksen arkistolakiin sisältävä 3 momentti ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana. Arkistolaki (831/1994) koskee sen 1 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan sekä valtion viranomaisia että yhteisöjä ja henkilöitä niiden suorittaessa julkista tehtävää. Sitä siis sovelletaan ilman 3 momentin viittaussäännöstäkin. Arkistolakiviittauksen poistamisen johdosta myös pykälän otsikosta ehdotetaan poistettavan maininta arkistoinnista.

5 §. Käyttöoikeuden myöntäminen ja salassa pidettävien henkilötietojen luovuttaminen eräissä tilanteissa. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin käyttöoikeuden myöntävästä tahosta ja sen velvollisuudesta ylläpitää tietoja voimassaolevista käyttöoikeuksista. Pykälä ei nykyisin sisällä säännöstä tahosta, joka myöntää käyt-

töoikeuden työ- ja elinkeinohallinnon virkamiehelle. Säännös käyttöoikeuden sekä virkamiehille että hallinnon ulkopuolisten tahojen palveluksessa toimiville henkilöille myöntävästä tahosta ehdotetaan otettavaksi pykälän uuteen 1 momenttiin. Ehdotetun 1 momentin mukaan käyttöoikeuden myöntäisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus. Sen olisi ehdotetun 1 momentin mukaan ylläpidettävä tietoja voimassaolevista käyttöoikeuksista. Säännös käyttöoikeustietojen ylläpidosta korvaisi nykyisen 5 §:n 2 momenttiin sisältyvän säännöksen velvollisuudesta ilmoittaa työ- ja elinkeinoministeriölle hallinnon ulkopuoliselle taholle myönnetystä käyttöoikeudesta. Jos palveluntuottajilta hankitaan ehdotetussa 1 luvun 5 §:n 2 momentissa mahdollistetulla tavalla henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyviä tehtäviä, hallinnon ulkopuolisille tahoille myönnetään jatkossa nykyistä enemmän käyttöoikeuksia. Työ- ja elinkeinoministeriö ei tarvitse tietoa jokaisesta myönnetystä käyttöoikeudesta. Sen sijaan tietosuojavelvoitteiden noudattamisen seurannan kannalta ajantasainen tieto voimassaolevista käyttöoikeuksista, sekä virkamiehille että muille henkilöille myönnetyistä, on tarpeen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, kenelle käyttöoikeus voidaan myöntää. Nykyisin pykälän 1 momentissa säädetään käyttöoikeuden myöntämisestä virkamiehelle ja 2 momentissa käyttöoikeuden myöntämisestä työ- ja elinkeinohallinnon ulkopuoliselle taholle. Ehdotetussa 2 momentissa yhdistettäisiin käyttöoikeuden myöntämisen edellytyksiä koskeva sääntely samaan momenttiin.

Käyttöoikeus voitaisiin ehdotetun 2 momentin mukaan ensinnäkin myöntää työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen ja työ- ja elinkeinoministeriön virkamiehelle. Edellytyksenä käyttöoikeuden myöntämiselle virkamiehelle olisi, että tämä hoitaa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettyjä työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämiseen liittyviä tehtäviä taikka kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa, vuorotteluvapaalaissa tai työttömyysturvalaissa ja sen nojalla säädettyjä tehtäviä. Näitä tehtäviä on selostettu tämän luvun 1 pykälän perusteluissa.

Lisäksi käyttöoikeus voitaisiin ehdotetun 2 momentin mukaan myöntää henkilölle, joka on työ- ja elinkeinoministeriön tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimeksiannosta erillistä arviointia, tarkastusta tai selvitystä tekevän tahon taikka 2 luvun 4-7 §:ssä tarkoitettuja työnhakijan palveluprosessiin liittyviä tehtäviä hoitavan palveluntuottajan palveluksessa. Edellytyksenä käyttöoikeuden myöntämiselle tällaiselle henkilölle olisi, että hän hoitaa kyseistä tehtävää, eli toimeksiantotehtävää tai työnhakijan palveluprosessiin liittyviä tehtäviä.

Yleisessä tietosuoja-asetuksessa määriteltyjen henkilötietojen käsittelyä koskevien periaatteiden, erityisesti käyttötarkoitussidonnaisuuden ja tietojen minimoinnin, mukaisesti käyttöoikeus olisi rajattava tehtävän suorittamiseksi välttämättömiin tietoihin. Käytännössä rekisterinpitäjänä ja käyttöoikeuksien myöntäjänä toimiva elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinohallinnon kehittämis- ja hallintokeskus määrittäisi myönnettävän käyttöoikeuden laajuuden kussakin tapauksessa henkilön tehtävien perusteella.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin käyttöoikeuden saaneen henkilön oikeudesta hakea ja käyttää asiakastietojärjestelmän tietoja salassapitosäännösten estämättä ja oikeutta rajaavista seikoista. Momentissa säädettäisiin myös rikosoikeudellisen virkavastuun ulottamisesta käyttöoikeuden saaneeseen muuhunkin henkilöön kuin virkamieheen hänen hakiessaan ja käyttäessään asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja. Rikosoikeudellisesta virkavastuusta säädetään rikoslain (39/1889) 40 luvussa. Jotta sen säännökset tulisivat sovellettaviksi myös palveluntuottajien ja muun työ- ja elinkeinohallinnon ulkopuolisten tahon palveluksessa olevaan

henkilöön, soveltamisesta on säädettävä erikseen. Erityisesti rikoslain 40 luvun 5 §:ssä säädetty virkasalaisuuden rikkominen ja tuottamuksellinen virkasalaisuuden rikkominen voisivat tulla sovellettavaksi ehdotetun säännöksen nojalla.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin julkisuuslain 28 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämisestä. Nykyisin lähes vastaava säännös sisältyy pykälän 3 momenttiin. Nykyisen 3 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö päättää julkisuuslain 28 §:ssä tarkoitetun luvan antamisesta työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään sisältyvien salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen tilastointia, tieteellistä tutkimusta taikka viranomaisten suunnittelu- ja selvitystyötä varten. Julkisuuslain 28 §:ssä säädetään viranomaisen mahdollisuudesta antaa lupa tiedon saamiseen salassa pidettävästä asiakirjastaan tieteellistä tutkimusta, tilastointia taikka viranomaisen suunnittelu- tai selvitystyötä varten. Nykyisen 3 momentin keskeinen sisältö siis on, työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän osalta luvan antava viranomainen on työ- ja elinkeinoministeriö.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteesta, jonka mukaan henkilötietoja ei saa käsitellä myöhemmin alkuperäisten käsittelytarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla. Kohdassa säädetään myös tätä koskevasta poikkeuksesta. Yleisen edun mukainen arkistointi taikka tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi ei kohdan mukaan ole yhteensopimattomia alkuperäisen käyttötarkoituksen kanssa.

Nykyisessä 3 momentissa, kuten myös julkisuuslain 28 §:ssä, mainitut käyttötarkoitukset ovat laajemmat kuin yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa mainitut käyttötarkoitukset. Niissä mainitaan asetuksessa mainittujen tarkoitusten lisäksi viranomaisten suunnittelu- tai selvitystyö. Koska tämän lain säännöksen tarkoitus on ainoastaan täsmentää taho, joka julkisuuslain 28 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämisestä päättää, pykälän 4 momentista ehdotetaan poistettavaksi muu aines. Näin mahdollinen ristiriita yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan kanssa ratkeaa julkisuuslain 28 §:n kautta eikä tässä laissa oteta siihen kantaa.

14 luku **Muutoksenhaku**

1 §. Oikaisuvaatimus ja valitus. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä huomioitaisiin palveluntuottajan mahdollisuus tehdä tämän lain nojalla hallintopäätöksiä. Asioita, joista palveluntuottaja voisi tehdä tämän lain nojalla päätöksen, on vähän. Pääasiassa palveluntuottajan tehtävät ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai työ- ja elinkeinotoimiston kanssa sovittujen palveluiden tai toimien toteuttamista, eli tosiasiallisia hallintotoimia. Riippuu kuitenkin pitkälti palveluntuottajan ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai työ- ja elinkeinotoimiston sopimuksen sisällöstä, kuinka suuresta osasta henkilöasiakkaan palveluprosessia palveluntuottaja vastaa ja näin ollen, tulisiko palveluntuottajalle tehtäväksi hallintopäätöksiä ja mistä asioista.

Jos palveluntuottajalta on hankittu palveluprosessiin liittyviä tehtäviä laajasti, palveluntuottaja voisi esimerkiksi joutua päättämään, ettei se laadi työnhakijalle työllistymissuunnitelmaa, koska ei esimerkiksi katso tämän olevan työtön työnhakija. Tällaisessa tapauksessa palveluntuottajan olisi hallintolain mukaisesti tehtävä asiasta kirjallinen päätös. Myös perustuslakivaliokunta on katsonut (PeVL 32/2012 vp, s. 5/II), että työllistymissuunnitelma rinnastuu luonteeltaan pitkälti kotoutumissuunnitelmaan, jota koskevaa päätöksentekoa valiokunta ei ole pitänyt tosiasiallisena hallintotoimena. Valiokunta on myös katsonut, että ainakin kotoutumissuunnitelman laatimisen epäamisestä tulisi olla mahdollisuus hakea muutosta valittamalla (ks. PeVL 42/2010 vp). Sama koskee työllistymissuunnitelmaakin. Perustuslakivaliokunnan mu-

kaan, jos muutoksenhakua työllistymissuunnitelmaa koskevasta päätöksenteosta on tarkoitus rajoittaa, on tästäkin säädettävä nimenomaisesti.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan myös palveluntuottajan tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua hallintolain 7 a luvussa säädetyllä tavalla. Hallintolain 49 d §:n mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä sille viranomaiselle tai muulle julkista hallintotehtävää hoitavalle, joka on tehnyt päätöksen. Tästä pääsäännöstä ehdotetaan säädettäväksi poikkeus, jonka mukaan oikaisuvaatimus palveluntuottajan tekemästä päätöksestä olisi tehtävä sille viranomaiselle, joka on palveluntuottajan kanssa tehdyn hankintasopimuksen osapuolena. Hallintolain kyseistä pykälää koskevissa perusteluissa tunnistetaan, että esimerkiksi tilanteissa, joissa hallintopäätöksen tekee yksityinen taho, saattaa olla tarkoituksenmukaista, että oikaisuvaatimuksen ratkaisee yksityisen tahon sijaan tätä valvova tai ohjaava viranomainen (HE 230/2014, s. 57/I). Ehdotettu poikkeussäännös on perusteltu, koska oikaisuvaatimusten käsittelijänä hankintasopimuksen tehnyt viranomainen, eli elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai työ- ja elinkeinotoimisto, voisi tarvittaessa itse korjata palveluntuottajan päätöksen. Oikaisuvaatimusten käsittely olisi myös keino valvoa palveluntuottajan toimintaa. Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus olisi toimitettava, ilmenisi päätökseen liitetystä oikaisuvaatimusosoituksesta hallintolain 46 §:n mukaisesti.

Lisäksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti. Pykälän uudessa 5 momentissa säädettäisiin valituskiellosta viranomaisen sellaiseen oikaisuvaatimukseen tekemästä päätöksestä, joka koskee palveluntuottajan päätöstä olla tarjoamatta asiakkaalle asiantuntija-arvioiteja, ammatinvalinta- ja uraohjausta, valmennusta, kokeilua tai 1 luvun 5 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettua palvelua. Pykälän 3 ja 4 momentissa säädetään valituskiellosta työ- ja elinkeinotoimiston ratkaisuun olla tarjoamatta palveluja. Jos palveluntuottajalta on hankittu henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyviä tehtäviä, ratkaisun mainittujen palveluiden tarjoamisesta tekisi palveluntuottaja. Koska palveluprosessiin liittyvät tehtävät ovat julkisia hallintotehtäviä, on asiakkaan oikeusturva perustuslain mukaan turvattava, jos tehtävät annetaan muun kuin viranomaisen tehtäväksi. Näin ollen on perusteltua, että palveluntuottajan päätös olla tarjoamatta palveluita on saatettavissa viranomaisen arvioitavaksi oikaisuvaatimuksella. Viranomaisen oikaisuvaatimukseen antamasta päätöksestä ei kuitenkaan olisi mahdollista valittaa. Tämän katsotaan takaavan palveluntuottajan asiakkaaksi siirretyt henkilön oikeusturvan vastaavasti kuin työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaana olevan oikeusturva on taattu nykyisin.

2 §. Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus päätöksen täytäntöönpanoon. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen otettaisiin säännös myös palveluntuottajan tekemän päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta siitä tehdystä oikaisuvaatimuksesta tai valituksesta huolimatta. Palveluntuottajan mahdollisuutta tehdä hallintopäätöksiä on käsitelty edellä 1 §:n yhteydessä.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan **päivänä kuuta** 2018. Poikkeuksena tästä olisi 4 luvun 5 §:n 1 momentin johdantokappaleen muutos, joka ehdotetaan tulevaksi voimaan vasta 1.1.2019.

Koska lailla on tarkoitus valmistautua maakunta- ja kasvupalvelu-uudistuksen voimaantuloon tukemalla kasvupalvelumarkkinoiden rakentumista ennakkollisesti ennen uudistuksen voimaantuloa, lain olisi tullava voimaan mahdollisimman pian. Näin markkinoiden rakentumiselle ja julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin liittyvien järjestäjä-tuottaja -mallien kehittämiseksi ja kokeilemiselle jäisi mahdollisimman paljon aikaa.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun alkuperäisen 5 §:n 1 momentin johdantokappaleen muutos ehdotetaan muista muutoksista poikkeavasti tulevaksi voimaan

vasta vuoden 2019 alusta, koska kyseistä pykälää on muutettu lailla 1456/2016 väliaikaisesti ja muutoksen väliaikainen voimassaolo päättyy vuoden 2018 lopussa.

Ehdotuksessa laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 5 ja 12 §:n muuttamisesta (lakiehdotus 2) säädettäisiin niistä muutoksista, jotka olisi tehtävä väliaikaisesti voimassa olevaan 4 luvun 5 §:ään ja lukuun väliaikaisesti lisättyyn 12 §:ään. Tämä lakiehdotus väliaikaisten säännösten muuttamisesta tulisi voimaan samaan aikaan kuin pääosa lakiehdotuksista. Se olisi voimassa väliaikaisen muutoksen voimassaoloajan päättymiseen eli vuoden 2018 loppuun.

1.2 Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 5 ja 12 §

4 luku Tieto- ja neuvontapalvelut, asiantuntija-arvioinnit, ammatinvalinta- ja uraohjaus sekä valmennus ja kokeilu

5 §. Kokeilu. Vuoden 2018 loppuun asti väliaikaisesti muutetussa muodossaan voimassa olevan 5 §:n 1 momentin johdantokappaletta ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä mainittaisiin palveluntuottaja. Tämän johdosta työ- ja elinkeinotoimiston ohella myös palveluntuottaja voisi ohjata henkilöasiakkaan säännöksessä tarkoitettuun kokeiluun.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin säännös palveluntuottajan toimimisesta työkokeilun järjestäjänä. Säännöksen mukaan palveluntuottaja voisi toimia myös työkokeilun järjestäjänä. Tämä olisi kuitenkin poikkeuksellista ja perustuisi työ- ja elinkeinohallinnon hankintasopimuksen yhteydessä tekemään harkintaan palveluntuottajan soveltumisesta työkokeilun järjestäjäksi. Harkinnassa otettaisiin huomioon 7 §:ssä säädetyt rajoitukset, jotka koskevat muun muassa kilpailun vääristymistä. Hankintasopimuksessa voitaisiin myös esimerkiksi rajoittaa palveluntuottajan järjestämään työkokeiluun osallistuvien asiakkaiden määrää.

12 §. Rekrytointikokeilua koskevat poikkeukset. Vuoden 2018 loppuun asti voimassa olevan 12 §:n 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kaikilla sopimuksen osapuolilla olisi oikeus purkaa työkokeilua koskeva sopimus ja että siihen lisättäisiin säännös työ- ja elinkeinotoimiston mahdollisuudesta päättää rekrytointikokeilua koskevan sopimuksen purkamisesta painavasta syystä.

Nykyisen 3 momentin mukaan työ- ja elinkeinotoimistolla ja työkokeilun järjestäjällä on oikeus purkaa rekrytointikokeilua koskeva sopimus. Koska myös palveluntuottaja voisi ehdotetun 5 §:n mukaan ohjata henkilöasiakkaan kokeiluun ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muutosehdotuksen 4 luvun 9 §:n mukaan sopia työkokeilusta, on perusteltua, että myös sillä on oikeus purkaa rekrytointikokeilua koskeva sopimus. Nykyisessä säännöksessä ei mainita henkilöasiakkaalla olevan oikeutta purkaa rekrytointikokeilusopimusta. Käytännössä henkilöasiakkaalla on kuitenkin katsottu ilman säännöstäkin olevan tällainen oikeus. Selvyyden vuoksi ehdotetaan, että purkamisoikeus säädettäisiin koskemaan sopimuksen osapuolia.

Säännös työ- ja elinkeinotoimiston mahdollisuudesta päättää rekrytointikokeilua koskevan sopimuksen purkamisesta on tarpeen lisätä 3 momenttiin, jotta työ- ja elinkeinotoimisto voisi puuttua palveluntuottajan sopimiin kokeiluihin, jotka eivät esimerkiksi täytä niille 7 ja 8 §:ssä asetettuja vaatimuksia. Tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi, jos kokeilusta aiheutuisi sen järjestäjälle sellaista etua, joka vääristäisi yritysten tai yksityisten elinkeinonharjoittajien välisiä kilpailua tai jos kokeilun järjestäjä ei vastaa asianmukaisesti kokeiluun osallistuvan työtur-

vallisuudesta. Muun muassa tällaiset syyt voisivat olla säännöksessä tarkoitettuja painavia syytä purkaa rekrytointikokeilua koskeva sopimus.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan päivänä kuuta 2018. Laissa säädettäisiin niistä muutoksista, jotka olisi tehtävä väliaikaisesti voimassa olevaan 4 luvun 5 §:ään ja lukuun väliaikaisesti lisättyyn 12 §:ään. Tämä lakiehdotus väliaikaisten säännösten muuttamisesta tulisi voimaan samaan aikaan kuin pääosa lakiehdotuksista. Se olisi voimassa väliaikaisen muutoksen voimassaoloajan päätyttyä eli vuoden 2018 loppuun.

1.3 Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä

Lain 3 §:ssä säädettäisiin työkokeilua koskevan sopimuksen osapuolena olevan palveluntuottajan velvollisuudesta pyytää nähtäväksi ote työkokeiluun osallistuvan henkilön rikosrekisteristä. Työ- ja elinkeinoviranomaisella on vastaava velvollisuus jo nykyisin.

1.4 Työttömyysturvalaki

1 luku Yleiset säännökset

3 §. *Etuuden saajan yleiset oikeudet ja velvollisuudet.* Pykälän 2 momenttia muutettaisiin yhdenmukaisesti julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 §:ään esitetyn muutoksen kanssa. Työnhakijan yleisenä velvollisuutena ei enää olisi esittää työ- ja elinkeinotoimistolle tiedot ja selvitykset ammatillisesta osaamisestaan, työhistoriastaan, koulutuksesta ja työkyvystään. Mainittuja selvityksiä on käytetty arvioitaessa työnhakijan tarvetta julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin. Säännöksen muutos ei vaikuttaisi työnhakijan velvollisuuteen esittää työ- ja elinkeinotoimistolle työttömyysturva-asian ratkaisemisessa tarvittavat tiedot.

Työllistymissuunnitelman ja sitä korvaavien suunnitelmien laatimisesta on säännökset eri laeissa. Tästä syystä työttömyysturvalaissa on tarpeetonta säätää siitä, että työnhakijan on toteutettava nimenomaan yhdessä työ- ja elinkeinotoimiston kanssa laadittua suunnitelmaa, ja suunnitelman laatimista koskeva maininta poistettaisiin. Samalla 2 momenttiin lisättäisiin viittaus työllistymissuunnitelmaa korvaaviin suunnitelmiin. Muutoksilla ei olisi vaikutusta suunnitelmien laatimista koskeviin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain ja muiden lakien säännöksiin.

Työttömyysturvalain 1 luvun 3 §:ssä säädetään yleisellä tasolla työnhakijan oikeuksista ja velvollisuuksista eikä pelkästään sen perusteella esimerkiksi aseteta työttömyysturvaseuraamuksia.

4 §. *Lain toimeenpano.* Pykälän 3 momentissa säädettäisiin työ- ja elinkeinotoimiston tai työ- ja elinkeinohallinnolle ostopalveluja tuottavan palveluntuottajan velvollisuudesta ilmoittaa työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle työnhakijan osallistumisesta työllistymistä edistävään palveluun. Ilmoituksen tekisi työ- ja elinkeinotoimisto, jos se järjestää palvelun itse. Jos palvelun järjestäminen on ostettu palveluntuottajalta, ilmoituksen tekisi palveluntuottaja. Työvoimapoliittisten lausuntojen antamisesta ja työllistymistä edistäviin palveluihin osallistumista koskevista ilmoituksista säädettäisiin tarkemmin 11 luvussa.

5 §. *Määritelmät.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 9 a kohta, jossa määriteltäisiin palveluntuottaja. Määritelmä olisi pääosin yhdenmukainen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 3 §:ään esitetyn määritelmän kanssa. Määritelmien vähäiset erot johtuvat siitä, että julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa palveluntuottajan määritel-

mää käytetään tilanteissa, joissa voi olla kyse vasta palveluiden hankkimisesta tietyille asiakasryhmälle, kun taas työttömyysturvalaissa on kyse tietystä palveluntuottajasta ja tietystä henkilöstä ja tämän oikeudesta työttömyysetuuteen.

Pykälän 1 momentin 10 kohdasta poistettaisiin maininta siitä, että työllistymissuunnitelma laaditaan yhdessä työnhakijan kanssa. Maininta on tarpeeton, koska työllistymissuunnitelman laatimisesta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa.

2 luku **Etuuden saamisen yleiset työvoimapoliittiset edellytykset**

1 §. Työtön työnhakija. Pykälän 3 momentin johdantokappaletta selkeytettäisiin poistamalla niistä maininta työnhakijan velvollisuudesta ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle yhteystietonsa. Velvollisuudesta olisi johdonmukaisinta säätää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 §:ssä, jossa säädetään muistakin työnhakijaksi rekisteröitymisen ja työnhaun voimassaolon edellytyksistä. Pykälän 3 momentin 1 ja 2 kohdasta poistettaisiin tarpeettomana maininnat työ- ja elinkeinotoimistosta ja sen asiakastietojärjestelmästä.

Pykälän 3 momentin 3 kohdan mukaan työttömyysetuuden saaminen edellyttää, että henkilö asioi työ- ja elinkeinotoimistossa toimiston edellyttämällä tavalla. Säännöksessä tarkoitettu tapa voi olla esimerkiksi käynti paikan päällä työ- ja elinkeinotoimistossa tai asiointi verkkopalvelussa. Esimerkiksi näissä tilanteissa oikeus työttömyysetuuteen voidaan nykyisin evätä työttömyysturvalain 2 luvun 1 §:n 3 momentin 3 kohdan perusteella siihen asti, kun työnhakija asioi työ- ja elinkeinotoimistossa toimiston edellyttämällä tavalla. Henkilökohtainen käynti työ- ja elinkeinotoimistossa paikan päällä voi olla tarpeen esimerkiksi mahdollisia väärinkäytöksiä selvitettyä.

Pykälän 3 momentin 3 kohtaan lisättäisiin maininta palveluntuottajasta. Vaikka palveluntuottaja voisi määrätä työnhakijan asiointitavasta, työvoimapoliittisen lausunnon työttömyysetuuden menettämistä 3 kohdan perusteella antaisi 11 luvun 4 §:n perusteella aina työ- ja elinkeinotoimisto.

Jos työnhakija ei asioi palveluntuottajan kanssa tämän edellyttämällä tavalla, työ- ja elinkeinotoimisto kuulisi tarvittaessa työnhakijaa ja tekisi arvion siitä, oliko palveluntuottajan edellyttämä asiointi tarpeen työnhakijan palvelutarpeen perusteella. Arvioinnissa otettaisiin huomioon myös se, että palveluntuottajalta voitaisiin hankkia julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain ehdotetun 1 luvun 5 §:n 2 momentin perusteella vain palveluita ja toimia, joiden järjestämisestä säädetään mainitussa laissa, tai jotka ovat kohtuullisia ja verrattavissa mainitussa laissa säädettyihin palveluihin.

Jos työnhakijalle asetettaisiin 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa 2 a luvussa tarkoitettu korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite sen vuoksi, ettei hakija ole saapunut työllistymissuunnitelman laatimista tai tarkistamista varten varatuille ajalle, oikeutta työttömyysetuuteen ei evättäisi samalta ajalta myös 3 momentin 3 kohdan perusteella. Asiasta säädetäisiin 4 momentissa.

2 a luku **Työvoimapoliittisesti moitittava menettely**

4 §. Työstä kieltäytyminen. Korvaukseton määräaika voidaan nykyisin asettaa työstä kieltäytymisen perusteella, jos työ- ja elinkeinotoimisto on tarjonnut työnhakijalle kyseistä työtä tai kyse on henkilölle muuten yksilöidysti tarjotusta työstä. Viimeksi mainittu tarkoittaa käytännössä yleensä työnantajan suoraan tarjoamaa työtä. Selkeyden vuoksi pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että siinä mainittaisiin myös palveluntuottajan työnhakijalle tarjoama työ.

Vaikka palveluntuottaja voisi tehdä työnhakijalle työtarjouksia, mahdollisen korvauksettoman määrärajan asettaisi ja asian edellyttämät selvitykset tekisi aina työ- ja elinkeinotoimisto.

9 §. Työllistymissuunnitelman laatimistilaisuuteen saapumatta jääminen. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, ettei korvaukseton määräaika ylitä kestoaltaan 15 päivää, jos työllistymissuunnitelman laatiminen viivästyy palveluntuottajasta johtuvasta syystä.

Pykälän 2 momentissa säädetään tilanteista, joissa työnhakijalle ei aseteta korvauksetonta määräaika työllistymissuunnitelman laatimistilaisuuteen saapumatta jäämisen takia. Jos työnhakija on estynyt saapumasta työllistymissuunnitelman laatimistilaisuuteen, hän voi nykyisin sopia työ- ja elinkeinotoimiston kanssa suunnitelman laatimisesta toisena ajankohtana. Edellytyksenä on kuitenkin aina, että työ- ja elinkeinotoimisto hyväksyy työnhakijan esittämän syyn tilaisuuden järjestämiseksi myöhemmin.

Jos työllistymissuunnitelman laatisi työnhakijan kanssa työ- ja elinkeinotoimiston sijasta palveluntuottaja, työnhakijan tulisi tarvittaessa sopia suunnitelman laatimistilaisuuden siirtämisestä toiseen ajankohtaan palveluntuottajan kanssa.

Jos on mahdollista, että työnhakija pyrkii välttämään työllistymissuunnitelman laatimista pyytämällä suunnitelman laatimistilaisuuden järjestämistä toisena ajankohtana, palveluntuottaja ilmoittaisi työnhakijan menettelystä työ- ja elinkeinotoimistolle ehdotetun 11 luvun 4 b §:n perusteella. Palveluntuottajan tehtäviin ei milloinkaan kuuluisi ratkaista, asetetaanko työnhakijalle korvaukseton määräaika työllistymissuunnitelman laatimistilaisuuteen saapumatta jäämisen takia.

10 §. *Työllistymissuunnitelman laatimisesta kieltäytyminen.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, ettei korvaukseton määräaika ylitä kestoaltaan 30 päivää, jos työllistymissuunnitelman laatiminen viivästyy palveluntuottajasta johtuvasta syystä.

12 §. *Palvelusta kieltäytyminen.* Työnhakijalle asetetaan nykyisin korvaukseton määräaika, jos hän kieltäytyy ilman pätevää syytä sellaisesta hänelle tarjotusta työvoimaviranomaisen järjestämästä kohtuulliseksi katsottavasta palvelusta, joka on verrattavissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettyihin palveluihin. Säännöstä muutettaisiin siten, että korvaukseton määräaika voitaisiin vastaavin edellytyksin asettaa, jos palvelu on palveluntuottajan järjestämä. 12 a §:ssä säädetyn pykäläviittauksen perusteella korvaukseton määräaika voitaisiin asettaa myös silloin, kun työnhakija keskeyttää tällaisen palveluntuottajan järjestämän palvelun.

5 luku **Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset**

4 a §. *Palkansaajan työssäoloehdon kertyminen palkkatuetussa työssä ja työllistymistä edistävissä palvelussa.* Pykälän 2 momentissa otettaisiin huomioon, että työ- ja elinkeinotoimisto voi jo nykyisin täyttää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:ssä säädetyn velvollisuutensa järjestää työllistymistä edistäviä palveluita hankkimalla palveluita palveluntuottajilta.

Esitetty muutos tarkentaisi säännöksen sanamuotoa eikä sillä olisi vaikutusta työnhakijan oikeuksiin tai työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuuksiin.

11 luku **Toimeenpanoa koskevat säännökset**

4 §. *Työvoimapolitiittinen lausunto.* Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan työ- ja elinkeinotoimisto antaa työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle työvoimapolitiittisen lausunnon siitä, onko henkilön työnhaku voimassa työllistymistä edistävän palvelun aikana sekä siitä, työllistyykö henkilö kokoaikatyössä yli kahden viikon ajan. Lisäksi työvoimapolitiittinen lausunto annetaan eräistä työvoimakoulutuksen ajalta maksettavaan työttömyysetuuteen liittyvistä edellytyksistä. Näiltä osin 3 kohtaa ei muutettaisi.

Pykälän 1 momentin 3 kohdasta poistettaisiin viittaus 10 luvun 2 §:n 3 momentin 1 – 3 kohtaan. Tämä tarkoittaa sitä, että jatkossa työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos ratkaisisi, voidaan työttömyysetuutta maksaa työllistymistä edistävän palvelun ajalta korvauksettoman määräajan, työssäolovelvoitteen ja 2 luvun 13 tai 14 §:ssä tarkoitetun koulutusta vailla olevia nuoria koskevan ammatilliseen koulutukseen liittyvän rajoituksen estämättä. Tehtävä olisi työttömyysetuuden maksajille uusi, mutta siihen ei liity työvoimapolitiittista harkintaa.

Pykälän 1 momentin 4 kohta kumottaisiin. Työllistymistä edistävän palvelun sisällyttämisestä työnhakijan kanssa laadittuun työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan ilmoitettaisiin työttömyysetuuden maksajalle esitetyssä 4 b §:ssä tarkoitetun ilmoituksen yhteydessä.

4 b §. *Työ- ja elinkeinotoimiston ja palveluntuottajan ilmoitus.* Pykälä olisi uusi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin palveluntuottajan velvollisuudesta ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle mahdollisista työnhaun voimassaoloon vaikuttavista seikoista ja mahdollisesta työnhakijan työvoimapolitiittisesti moitittavasta menettelystä.

Palveluntuottajan tulisi ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle, jos työnhakija ei asioi palveluntuottajan kanssa sen määräämällä tavalla sekä työnhakijan mahdollisista työnhakuun ja palveluihin liittyvistä laiminlyönneistä. Palveluntuottaja ei tekisi harkintaa siitä, voiko hakijan menettely johtaa työttömyysturva-oikeuden päättymiseen 2 luvun 1 §:n perusteella taikka korvauksettoman määräajan, työssäolovelvoitteen tai koulutusta vailla olevia nuoria koskevan seuraamuksen asettamiseen. Ilmoituksen tulisi sisältää riittävät tiedot hakijan menettelystä, jotta työ- ja elinkeinotoimisto voi harkita, voidaan työttömyysetuuden maksamista jatkaa vai onko asiaa syytä selvittää enemmän esimerkiksi pyytämällä työnhakijalta selvitystä asiasta hallintolaissa (434/2003) tarkoitetulla tavalla. Työttömyysturvaseuraamuksen asettaisi aina työ- ja elinkeinotoimisto.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin työ- ja elinkeinotoimiston ja palveluntuottajan velvollisuudesta ilmoittaa työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle työnhakijan osallistumisesta työllistymistä edistävään palveluun. Työttömyysetuuden maksaja tekisi ilmoituksen perusteella päätöksen siitä, maksetaanko työnhakijalle työttömyysetuutta työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen perusteella. Työttömyyskassalle ja Kansaneläkelaitokselle tehtävät ilmoitukset vastaisivat sisällöltään pääosin nykyisiä työllistymistä edistäviä palveluita koskevia työvoimapolitiittisia lausuntoja.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin eräistä ilmoitusten antamiseen liittyvistä seikoista työvoimapolitiittisia lausuntoja koskevaa 4 §:n 3 ja 4 momenttia vastaavasti. Ilmoitusten antamisesta ja sisällöstä voitaisiin säätää tarkemmin työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa 3 momenttiin esitetyn asetuksenantovaltuuden perusteella. Kulukorvaukseen liittyvien tietojen ilmoittamisesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksessa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (1073/2012).

Jos palveluntuottaja jättäisi työllistymistä edistävään palveluun osallistumista koskevan ilmoituksen tekemättä työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle, asian hoitaisi työ- ja elinkei-

notoimisto. Toimisto ei kuitenkaan olisi toimivaltainen puuttumaan esimerkiksi palveluntuottajan tekemän ilmoituksen sisältöön. Jos ilmoituksen on tehnyt palveluntuottaja, myös mahdollisen valitusvastineen laatiminen kuuluisi sen tehtäviin.

Esimerkiksi mahdollinen valitusprosessi voi edellyttää työ- ja elinkeinohallinnolta toimia myös sen jälkeen, kun palveluntuottaja ei enää ole sopimussuhteessa työ- ja elinkeinohallintoon. Näissä tilanteissa tarvittavat toimet hoitaisi työ- ja elinkeinotoimisto.

12 luku **Muutoksenhaku**

1 §. Muutoksenhakuoikeus. Pykälän 5 momentissa säädettäisiin siitä, ettei työ- ja elinkeinotoimiston ja palveluntuottajan tekemiin 11 luvun 4 a ja 4 b §:ssä tarkoitettuihin ilmoituksiin saisi haka muutosta valittamalla. Valituskielto vastaisi laajuudeltaan nykyistä työvoimapolitiittisia lausuntoja koskevaa valituskieltoa.

9 §. Oikeudenkäyntikulujen jakaminen. Työ- ja elinkeinohallinto vastaisi oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle myös silloin, kun oikeudenkäyntikulujen suoritusvelvollisuus perustuisi pääasiassa tai osittain palveluntuottajan tekemään työllistymistä edistävään palveluun osallistumista koskevaan ilmoitukseen. Työ- ja elinkeinohallinto vastaa näistä kuluista myös nykyisin.

Vaikka työ- ja elinkeinohallinto vastaisi oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle, työ- ja elinkeinohallinnolla olisi esitetyn säännöksen estämättä oikeus vaatia oikeudenkäyntikuluja palveluntuottajalta. Palveluntuottajan korvausvelvollisuus voisi perustua esimerkiksi työllistymistä edistävien palveluiden hankkimista koskevaan sopimukseen.

13 luku **Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset**

1 §. Oikeus tietojen saamiseen. Pykälän 1 momentin 4 kohtaan lisättäisiin maininta palveluntuottajasta. Sekä työ- ja elinkeinotoimistolla että työttömyysetuuden maksajalla olisi oikeus saada palveluntuottajalta työnhakijaa koskevia tietoja.

Pykälän 2 momentin 1 kohtaa täsmennettäisiin mainitsemalla, että työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos saa työvoimapolitiittisen lausunnon työvoimaviranomaisen sijasta työ- ja elinkeinotoimistolta tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta. Muutos ei vaikuttaisi säännöksen asiasisältöön.

Pykälän 2 momentin 2 kohta olisi uusi. Työttömyyskassalla tai Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus saada työ- ja elinkeinotoimistolta tai palveluntuottajalta ilmoitus työnhakijan osallistumisesta työllistymistä edistävään palveluun. Nykyinen 2 momentin 2 kohta siirrettäisiin 3 kohdaksi.

Voimaantulo. Työvoimapolitiittisten lausuntojen antaminen kuuluisi työ- ja elinkeinotoimiston ja työ- ja elinkeinohallinnon hallinnon asiakaspalvelukeskuksen tehtäviin, jos kyse olisi työllistymistä edistävästä palvelusta, joka on alkanut ennen lain voimaantuloa. Lisäksi palveluntuottajalla olisi 11 luvun 4 b §:n 1 momentin mukainen velvollisuus ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle vain niistä työnhakijan työttömyysturva-oikeuteen mahdollisesti vaikuttavista seikoista, jotka tapahtuvat lain voimaantulon jälkeen. Siirtymäsäännös on tarpeen, koska ennen lain voimaantuloa tapahtunut seikka voi vaikuttaa työttömyysturva-oikeuteen myös lain voimaantulon jälkeen.

1.5 Laki kuntouttavasta työtoiminnasta

5 §. Aktivointisuunnitelman laatiminen. Kunnan tulee nykyisin ennen aktivointisuunnitelman laatimiseen liittyvien toimenpiteiden aloittamista varmistua, että työ- ja elinkeinotoimisto on tehnyt henkilön kanssa työllistymissuunnitelman tai että työ- ja elinkeinotoimisto on varannut työnhakijalle tilaisuuden työnhakijan haastatteluun. Pykälän 4 momentissa huomioitaisiin se, että työnhakijan palveluprosessiin liittyvät tehtävät on voitu siirtää palveluntuottajalle. Muutos ei vaikuttaisi aktivointisuunnitelman laatimisen tai kuntouttavan työtoiminnan järjestämisen edellytyksiin.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:ssä säädetään työ- ja elinkeinotoimiston työnhakijan kanssa tekemän työllistymissuunnitelman hyväksymisestä ja arkistoinnista. Asetusta muutettaisiin siten, että vastaavaa menettelyä sovellettaisiin myös palveluntuottajan työnhakijan kanssa laatimaan työllistymissuunnitelmaan.

Asetuksen 6 ja 7 §:ssä säädetään kansainvälisestä työnvälityksestä. Asetusta muutettaisiin siten, että näitä palveluja voitaisiin jatkossa hankkia palveluntuottajilta siten kuin ehdotetussa 3 luvun 2 §:ssä säädetään. Jos muista kuin asetuksessa tarkoitetuista ns. sopimusvaltioista etsitään työntekijöitä Suomeen tai Suomesta etsitään työntekijöitä muihin kuin sopimusmaihiin, työ- ja elinkeinotoimisto harkitsisi työnvälityspalveluiden tarjoamisen tarkoituksenmukaisuutta kuitenkin nykyistä vastaavasti tapauskohtaisesti. Tarkoituksenmukaisuusharkintaa ei voitaisi siirtää palveluntuottajan hoidettavaksi.

Asetuksen 23 §:ssä säädetään työllistymistä edistävän palvelun ajalta maksettavaa kulukorvausta koskevista tiedoista, jotka työ- ja elinkeinotoimisto toimittaa työttömyysetuuden maksajille. Asetusta muutettaisiin siten, että siinä otettaisiin huomioon työ- ja elinkeinotoimiston ja palveluntuottajien työttömyysetuuden maksajille antamat ilmoitukset. Jos kyse on palveluntuottajan tekemästä ilmoituksesta, ilmoitukseen olisi tarvittaessa merkittävä tarkemmat tiedot työnhakijan kotiosoitteesta ja palvelun järjestämispaikasta. Tämä olisi tarpeen, jotta työttömyysetuuden maksajalla olisi mahdollisuus tehdä päätös kulukorvauksen määrästä. Työ- ja elinkeinotoimiston osalta säilytettäisiin nykytila, jossa toimisto ilmoittaa ainoastaan, osallistuuko työnhakija palveluun työssäkäyntialueellaan, sen ulkopuolella vai työssäkäyntialueellaan, mutta kotikuntansa ulkopuolella.

Erilainen menettelytapa työ- ja elinkeinotoimiston ja palveluntuottajien tekemien ilmoitusten välillä johtuu siitä, että työ- ja elinkeinotoimisto tekee ilmoituksen virkavastuulla, ja työttömyysetuuden maksaja käyttää ilmoitettua tietoa sellaisenaan kulukorvausta koskevan päätöksen perusteena selvittämättä asiaa itse. Koska sen arviointiin, osallistuuko työnhakija palveluun työssäkäyntialueellaan, sen ulkopuolella vai työssäkäyntialueellaan, mutta kotikuntansa ulkopuolella, liittyy harkintaa, tehtävää ei siirrettäisi palveluntuottajien hoidettavaksi.

Asetuksen 25 §:ssä säädetään työ- ja elinkeinotoimistossa asiointista aiheutuvien matkakustannusten korvaamisesta työttömälle henkilöasiakkaalle, joka vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee kuljetuspalvelua voidakseen asioida työ- ja elinkeinotoimistossa. Kustannuksia voidaan korvata, jos asiointi työ- ja elinkeinotoimistossa johtuu työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta taikka henkilökohtaiseen ammatinvalinta- ja uraohjaukseen osallistumisesta. Kustannuksia voitaisiin jatkossa korvata samoin edellytyksin myös silloin, kun suunnitelma laaditaan tai sitä tarkistetaan palveluntuottajan luona tai ammatinvalinta- ja uraohjaus on hankittu palveluntuottajalta.

Asetuksen 30 §:ssä tarkoitettu työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuus kertoa työnhakijalle tämän oikeudesta osallistua julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:ssä säädettyihin palveluihin ja päästä palkkatuettuun työhön voitaisiin jatkossa siirtää palveluntuottajan tehtäväksi. Sen sijaan asetuksen 31 §:ssä säädetty työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuus ilmoittaa kunnalle tämän työllistämismääräajasta säilyisi aina työ- ja elinkeinotoimiston tehtävänä.

Asetuksen 33 §:ssä tarkoitettu TY-neuvottelukunta seuraisi palveluntuottajilta hankittavien palveluiden vaikuttavuutta ja laatua osana työ- ja elinkeinotoimistolle asetettujen tavoitteiden seuranta.

Työstä kieltäytymisen perusteella asetettavasta korvauksettomasta määräajasta säädetään työttömyysturvalain 2 a luvun 4 §:ssä. Säännöksen mukaan työnhakijan katsotaan kieltäytyneen työstä sinä päivänä, jona työ- ja elinkeinotoimisto tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus saa tiedon kieltäytymisestä tai henkilön kieltäytymisenä pidettävästä menettelystä taikka henkilö menettelee tavalla, jota arvioidaan työstä kieltäytymisenä. Valtioneuvoston työttömyysturvalain täytäntöönpanosta antamassa asetuksessa (1330/2002) on säädetty tarkemmin ajankohdasta, jona työnhakijan katsotaan kieltäytyneen työstä.

Asetukseen lisättäisiin säännös, jonka mukaan työnhakijan katsotaan kieltäytyneen työstä sinä päivänä, jona työ- ja elinkeinotoimisto saa palveluntuottajalta tiedon kieltäytymisestä. Säännös estäisi sen, että palveluntuottajan ilmoituksen viivästyessä korvaukseton määräaika alkaisi takautuvasti ja mahdollisesti jo maksettu työttömyysetuus perittäisiin takaisin.

Työ- ja elinkeinoministeriö on antanut työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n nojalla asetuksen työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon merkittävistä tiedoista (1556/2016). Asetuksessa säädetään muun muassa työvoimapoliittisen lausunnon antamiseen liittyvästä määräajasta sekä lausuntojen mukana työttömyysetuuden maksajille toimitettavista tiedoista. Asetusta muutettaisiin siten, että siinä otettaisiin huomioon palveluntuottajien työ- ja elinkeinotoimistolle antamat sekä työ- ja elinkeinotoimiston ja palveluntuottajien työttömyysetuuden maksajille antamat ilmoitukset.

Palveluntuottajan tulisi ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle, jos työnhakija ei asioi palveluntuottajan kanssa sen määräämällä tavalla sekä kaikista työnhakijan mahdollisista työnhakuun ja palveluihin liittyvistä laiminlyönneistä. Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa säädetäisiin niistä tiedoista, jotka palveluntuottajan tulee ilmoittaa. Tarkoituksena on, että työ- ja elinkeinotoimisto saa riittävät tiedot sen harkitsemiseksi, tuleeko toimiston ryhtyä toimiin työnhakijan työttömyysturva-oikeuden selvittämiseksi.

Työ- ja elinkeinotoimiston tai palveluntuottajan työttömyysetuuden maksajalle tekemän ilmoituksen yhteydessä ilmoitettaisiin myös työllistymistä edistävän palvelun sisällyttämisestä työnhakijan kanssa laadittuun työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan. Tästä säädetäisiin jatkossa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa. Muodollisesti kyse ei tältä osin enää olisi työttömyysetuuden maksajaa sitovasta työvoimapoliittisesta lausunnosta vaan työ- ja elinkeinotoimiston tai palveluntuottajan ilmoittamasta tiedosta, jota työttömyysetuuden maksaja käyttäisi päättäessään työllistymistä edistävän palvelun ajalta maksettavan etuuden määrästä. Käytännössä sillä ei juuri ole merkitystä, onko kyse sitovasta työvoimapoliittisessä lausunnossa ilmoitetusta tiedosta vai muusta tiedosta.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi **voimaan päivänä kuuta 2018**. Poikkeuksena tästä olisi ensimmäisen lakiehdotuksen 4 luvun 5 §:n 1 momentin johdantokappaleen muutos, joka ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esitys toteuttaa perustuslain 18 §:n 2 momentissa julkiselle vallalle säädettyä velvollisuutta edistää työllisyyttä. Esityksen kannalta keskeisiä perusoikeuksia ovat perustuslain 6 §:ssä turvattu yhdenvertaisuus, 10 §:n 1 momentissa turvattu yksityiselämän suoja, 21 §:ssä turvattu oikeusturva ja 19 §:n 2 momentissa säädetty oikeus työttömyyden aikaisen perustoimeentulon turvaan. Esityksen säännöksiä on arvioitava hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle koskevan perustuslain 124 §:n sekä asetuksen antamista koskevan 80 §:n 1 momentin kannalta.

Julkisen vallan velvollisuus edistää työllisyyttä

Perustuslain 18 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Mainitun säännöksen perustelujen (HE 309/1998 vp, s. 68/II) mukaan työllisyyden hoidossa on myös julkisen vallan yhteistoiminta elinkeinoelämän kanssa tärkeää. Työllisyyden edistäminen merkitsee säännöksen perustelujen mukaan samalla sitä, että julkinen valta pyrkii turvaamaan jokaiselle oikeuden työhön. Tämä merkitsee myös sitä, että julkisen vallan tulee pyrkiä estämään pysyvästi työtä vailla olevien ryhmän muodostumista.

Esitys toteuttaa osaltaan julkiselle vallalle perustuslaissa säädettyä velvollisuutta edistää työllisyyttä. Keinona työllisyyden edistämiseen ehdotuksessa on entistä laajempi palveluntuottajien käytön mahdollistaminen asiakasprosessien hallinnassa. Näin pyritään hyödyntämään elinkeinoelämän potentiaali työllisyyden edistämässä.

Yhdenvertaisuus

Perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuusperiaatteen mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Mahdollisuutta hankkia palveluntuottajalta henkilöasiakkaan palveluprosessiin kuuluvia toimia ja työkokeiluun ohjaamista ja niihin liittyvää mahdollisuutta ohjata asiakas asioimaan palveluntuottajan kanssa on arvioitava yhdenvertaisuuden kannalta.

Esityksessä mahdollistettaisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja työ- ja elinkeinotoimistolle työnhakijan palveluprosessiin liittyvien tehtävien hankkiminen palveluntuottajalta. Osa työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaista voisi jatkossa olla viranomaisen asiakkaana ja osa palveluntuottajan asiakkaana. Hankintojen tekeminen olisi kunkin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja työ- ja elinkeinotoimiston harkinnassa.

Vastaavat palveluprosessia ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettyjä palveluja koskevat vaatimukset koskisivat sekä viranomaista että palveluntuottajaa. Laissa tarkoitettujen palvelujen lisäksi palveluntuottajilta voitaisiin hankkia myös laissa säädettyihin palveluihin ja toimiin verrattavia kohtuulliseksi katsottavia palveluja. Tällaisia uudenlaisia palveluja voisi sisältyä palveluprosessista vastaavan palveluntuottajan palveluvalikoimaan, mutta palveluprosessista vastaava viranomainen voisi myös hankkia tällaisia uudenlaisia palveluja, vaikka itse vastaisikin palveluprosessista.

Riippumatta siitä, vastaako työnhakijan palveluprosessista viranomainen vai palveluntuottaja, palvelujen tarjoaminen perustuisi asiakkaan palvelutarpeeseen. Asiakkaalla ei siten olisi kummassakaan tapauksessa oikeutta saada tiettyä palvelua, ellei se vastaisi hänen palvelutarvettaan. Silloinkin kun palvelu vastaisi asiakkaan palvelutarvetta, palvelun tarjoaminen voisi estyä esimerkiksi siitä syystä, ettei sellaista palvelua ole tarjolla tai että siihen ei ole käytettävissä määrärahoja. Tällainen tilanne voisi syntyä niin viranomaisen kuin palveluntuottajan kanssa asioivalle.

Esityksessä on varmistettu asiakkaan tilanteesta huolehtiminen myös siinä tapauksessa, että palveluprosessiin kuuluvista toimista tai jostakin palvelusta vastaava palveluntuottaja laiminlöisi velvoitteitaan. Näissä tilanteissa lainsäädännössä tarkoitetuista toimista ja palveluista vastaisi työ- ja elinkeinotoimisto.

Koska hankintojen tekeminen olisi kunkin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja rajoitetusti myös työ- ja elinkeinotoimiston päätettävissä, olisi mahdollista, että mahdollisuutta hankkia työnhakijan palveluprosessiin kuuluvia toimia ja palveluja hyödynnettäisiin eri puolilla Suomea eri tavoin. Lisäksi palveluntuottajien tarjonnassa alueellisesti olevat erot vaikuttaisivat siihen, kuinka laajasti palveluntuottajien palveluja olisi eri alueilla saatavissa.

Palveluprosessiin kuuluvien toimien ja palvelujen hankkimista rajaa kaikilla alueilla siihen varatut määrärahat. Esityksellä ei vaikuteta määrärahojen jakoon alueiden välillä.

Nykyisinkin mahdollisuudet ohjata asiakas palveluun, esimerkiksi työkokeiluun, ovat erilaiset riippuen alueen työnantajien lukumäärästä tai kullakin alueella palvelua järjestävien tahojen määrästä. Palveluihin on kuitenkin mahdollista hakeutua myös asuinpaikkakunnan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueen ulkopuolelle.

Edellä esitetyn perusteella hallitus katsoo, ettei mahdollisuus ohjata asiakas asioimaan viranomaisen sijasta palveluntuottajan kanssa vaaranna asiakkaiden yhdenvertaisuutta. Paikallisesti erilaiset mahdollisuudet päästä palveluun eivät johdu tästä esityksestä vaan alueiden tosiasiallisesta erilaisuudesta.

Yksityiselämän suoja

Perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvataan henkilön yksityiselämä ja säädetään henkilötietojen lakitasoisesta suojasta. Esitykseen sisältyvää säännöstä palveluntuottajan tiedonsaantioikeudesta sekä säännöksiä työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään myönnettävästä käyttöoikeudesta ja asiakastietojärjestelmän tietojen käyttämisestä on arvioitava yksityiselämän suojan ja henkilötietojen suojan lakitasoisuuden kannalta.

Yksityiselämän käsite voidaan lainkohdan perustelujen mukaan ymmärtää henkilön yksityistä piiriä koskevaksi yleiskäsitteeksi. Yksityiselämän suojan lähtökohtana on, että yksilöllä on oikeus elää omaa elämäänsä ilman viranomaisten tai muiden ulkopuolisten tahojen mielivaltaista tai aiheetonta puuttumista hänen yksityiselämäänsä. Henkilötietojen suojan osalta säännös viittaa tarpeeseen lainsäädännöllisesti turvata yksilön oikeusturva ja yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä, rekisteröinnissä ja käyttämisessä. (HE 309/1993 vp, s. 52/II-53/II)

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että yksityiselämän suojaan kohdistuvia rajoituksia on arvioitava perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten valossa. Valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että tällainen arvio on mahdollinen vain, jos hallituksen esityksessä eritellään riittävällä seikkaperäisyydellä ne syyt, joiden johdosta henkilötietojen käsittely katsotaan lakiehdotuksessa välttämättömäksi (PeVL 38/2016 vp, s. 2-3). Perustuslakivaliokunta on korostanut erik-

seen, että lailla säätämisen vaatimus ulottuu myös mahdollisuuteen luovuttaa henkilötietoja teknisen käyttöyhteyden avulla (PeVL 12/2002 vp, s. 5).

Viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta arvioidessaan perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttamismahdollisuus ovat valiokunnan mukaan voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitettujen tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta. (Ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s. 2, PeVL 42/2016 vp, s. 2, PeVL 38/2016 vp, s. 2 ja PeVL 71/2014 vp, s. 3/I). Valiokunta ei toisaalta ole pitänyt hyvin väljiä ja yksilöimättömiä tietojensaantioikeuksia perustuslain kannalta mahdollisina edes silloin, kun ne on sidottu välttämättömyyskriteeriin (PeVL 62/2010 vp, s. 4/I ja PeVL 59/2010 vp, s. 4/I). Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on vakiintuneesti edellytetty, että henkilörekisteriä koskevista säännöksistä käy selvästi ilmi, mitä tietoja ja missä tarkoituksessa voidaan luovuttaa samoin kuin tietoihin oikeutettujen piiri (ks. PeVL 60/2010 vp, s. 5 ja siinä mainitut lausunnot PeVL 42/2010 vp, s. 3, PeVL 14/2002 vp, s. 2—5 ja PeVL 74/2002 vp, s. 4—5).

Ehdotetun tiedonsaantioikeuden kohteena olevat tiedot ovat yksityiselämän suojan piiriin kuuluvia henkilötietoja. Tämä ilmenee myös siten, että ne ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 25 kohdan nojalla salassa pidettäviä. Niitä koskevassa tiedonsaantioikeudessa on siten kyse yksityiselämän suojaan kohdistuvasta rajoituksesta, jota on arvioitava perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten valossa. Tiedonsaantioikeudesta on siten säädettävä laissa, sitä koskevan säännöksen on oltava täsmällinen ja tarkkarajainen, tiedonsaantioikeudelle on oltava perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävä peruste, tiedonsaantioikeuden on oltava oikeasuhtainen sillä tavoiteltuun päämäärään nähden eikä tiedonsaantioikeus saa puuttua yksityiselämän suojan ytimeen. Lisäksi riittävä oikeusturva on turvattava eikä tiedonsaantioikeus saa olla Suomea sitovien ihmisoikeusvelvoitteiden vastainen. (PeVL 25/1994, s. 4-5)

Palveluntuottajan oikeudesta saada salassa pidettäviä tietoja Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta ja työkokeilun järjestäjältä ehdotetaan säädettävän julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun 6 §:ssä vastaavaan tapaan kuin siinä on nykyisin säädetty palveluntuottajan oikeudesta saada salassa pidettäviä tietoja työ- ja elinkeinotoimistolta, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Nykyinen 12 luvun 6 §:n säännös sisältyi alkuperäiseen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin, joka on annettu perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 32/2012 vp). Perustuslakivaliokunta ei tuolloin nähnyt tiedonsaantioikeudessa huomautettavaa. Tiedonsaantioikeus olisi sillä palveluntuottajalla, joka hankintasopimuksen mukaisesti vastaisi tietojen kohteena olevan henkilön palvelusta tai palveluprosessista. Näin ollen vaatimukset lakitasoisuudesta, täsmällisyydestä tarkkarajaisuudesta täyttyvät.

Kuten edellä on todettu, esityksen tarkoitus on osaltaan toteuttaa julkiselle vallalle perustuslaissa asetettua velvollisuutta edistää työllisyyttä ja keinona tähän on entistä laajempi palveluntuottajien käytön mahdollistaminen asiakasprosessien hallinnassa ja palveluiden tuotannossa. Palveluntuottajan olisi välttämätöntä saada Kansaneläkelaitokselta tai työttömyyskassalta tiedot henkilöasiakkaan työttömyyspäivärahoikeuden päättymisestä ja työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevan työssäoloehdon kertymisestä, jotta se tietäisi, minkä kestoisena sen on palvelut järjestettävä. Jotta palveluntuottaja voisi toteuttaa kokeiluun ja palveluprosessiin liit-

tyviä tehtäviä, sen olisi välttämätöntä voida saada työkokeilun järjestäjältä 4 luvun 9 §:ssä tarkoitetut tiedot ja tieto henkilöasiakkaan poissaoloista. Ehdotetuille tiedonsaantioikeuksille on siten hyväksyttävä peruste ja tiedonsaantioikeudet on rajattu siihen, mikä on välttämätöntä palveluntuottajalta hankittavien palvelujen ja tehtävien toteuttamiseksi.

Palveluntuottajaan sovellettaisiin hallinnon yleislakeja niiden soveltamisalasäännösten nojalla. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 pykälässä säädetään vielä selvyden vuoksi, että tietojen luovuttamiseen asiakastietojärjestelmästä sovelletaan viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettua lakia. Näin ollen riittävä oikeusturva on taattu.

Esitykseen sisältyvän 1 lakiehdotuksen 13 luvun 5 §:n 2 ja 3 momentin säännöksissä palveluntuottajalle myönnettävästä asiakastietojärjestelmän käyttöoikeudesta ja palveluntuottajan palveluksessa olevan henkilön oikeudesta käyttää asiakastietojärjestelmän tietoja on kyse oikeudesta käsitellä henkilötietoja, mukaan lukien arkaluonteisia henkilötietoja. Asiakastietojärjestelmän tietosisällöstä säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 3 pykälässä, jota ei esityksessä ehdoteta muutettavaksi.

Oikeus näiden tietojen käsittelyyn on tarpeen, jotta palveluntuottaja voisi huolehtia työnhakijan palveluprosessiin liittyvistä tehtävistä. Jos palveluntuottajalta olisi 1 luvun 5 §:n 2 momentin 1 kohdassa mahdollistetulla tavalla hankittu työnhakijan palveluprosessiin liittyviä tehtäviä, palveluntuottajan palveluksessa olevan henkilön olisi vastaavasti kuin työ- ja elinkeinotoimiston virkamiehen päästävä katselemaan asiakkaan tietoja ja tallettamaan palveluprosessin myötä syntyviä asiakasta koskevia uusia tietoja asiakasjärjestelmään. Jos tällaista mahdollisuutta ei olisi, palveluntuottaja ei käytännössä voisi toteuttaa palveluprosessiin kuuluvia tehtäviä, kuten palvelutarpeen arviointia tai suunnitelman laatimista.

Oikeudesta ehdotetaan säädettäväksi laissa. Oikeus olisi rajattu vain niihin palveluntuottajan palveluksessa oleviin henkilöihin, jotka hoitavat palveluprosessiin liittyviä tehtäviä. Käyttöoikeuden myöntäisi viranomainen erikseen kullekin henkilölle. Näihin henkilöihin sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Henkilö, jolle on myönnetty käyttöoikeus asiakastietojärjestelmään, saisi salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja vain, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi, vireillä olevan asian selvittämiseksi tai ratkaisemiseksi, valvonta-, kehittämis- tai seurantatehtävän suorittamiseksi tai toimeksiantotehtävän suorittamiseksi.

Edellä esitetyistä syistä esityksessä ehdotettujen palveluntuottajan tiedonsaantioikeuksien ja asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuksien katsotaan olevan perustuslain mukaisia.

Oikeusturva

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla. Esitykseen sisältyviä säännöksiä valituskielloista on arvioitava muutoksenhakuoikeuden kannalta.

Perustuslakivaliokunta on katsonut käsitellessään hallituksen esitystä HE 133/2012 vp, että palvelun tarjoamista tai hankkimista koskeva ratkaisu, joka koskee ammatinvalinta- ja uraohjausta, valmennusta, kokeilua, asiantuntija-arvioiteja ja asiantuntijapalveluita yrityksille, on sellainen viranomaisen päätös, josta saa lähtökohtaisesti valittaa. Valiokunnan näkemyksen

mukaan edellä mainitut ratkaisut eivät ole tosiasiallisia hallintotoimia eivätkä siten rajaudu automaattisesti muutoksenhakuoikeuden ulkopuolelle. Ne voitiin valiokunnan mukaan kuitenkin sisällyttää muutoksenhakukiellon piiriin. (PeVL 32/2012, s. 5)

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvun 1 §:n uusi 5 momentti sisältäisi uuden valituskiellon. Tarve valituskieltosäännökselle johtuu mahdollisuudesta hankkia työnhakijan palveluprosessiin kuuluvia tehtäviä palveluntuottajalta. Jos palveluntuottajalta olisi hankittu henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyviä tehtäviä, ratkaisun ehdotetussa 5 momentissa mainittujen palveluiden tarjoamisesta tekisi palveluntuottaja. Vastaavasti kuin viranomaisen, myös palveluntuottaja voisi joutua tekemään päätöksen palvelun tarjoamatta jättämisestä. Palveluntuottajan päätökseen olisi 14 luvun 1 §:n mukaan mahdollista vaatia oikaisua palveluntuottajan kanssa sopimuksen tehneeltä viranomaiselta. Säännös takaisi palveluntuottajan asiakkaaksi siirretyn henkilön oikeusturvan vastaavasti kuin työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaana olevan kohdalla.

Palveluntuottajan päätös olla tarjoamatta henkilöasiakkaalle tämän vaatimia palveluita olisi saatettavissa viranomaisen arvioitavaksi oikaisuvaatimuksella. Ehdotetun 14 luvun 1 pykälän uuden 5 momentin mukaan tällaiseen oikaisuvaatimukseen tehdystä viranomaisen päätöksestä ei sen sijaan olisi oikeutta valittaa. Valituskiellon piiriin ehdotettu oikaisuvaatimuksen johdosta tehty päätös rinnastuu ratkaisuihin, joista nykyisin on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella työ- ja elinkeinotoimiston päätöstä koskeva valituskielto.

Edellä esitetyistä syistä katsotaan, etteivät esityksen 1 lakiehdotukseen sisältyvät valituskiellot vaaranna oikeusturvaa.

Työttömyyden aikaisen perustoimeentulon turvaaminen (PeV-lausuntoja tarkistamatta)

Perustuslain 19 §:n 1 momentin mukaan jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Pykälän 2 momentin mukaan lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan muun muassa työttömyyden perusteella.

Perustuslakivaliokunta on korostanut 19 §:n 2 momentin olevan itsenäinen oikeus suhteessa 1 momenttiin. Kun kyse on 2 momentissa tarkoitetuista tilanteista, esimerkiksi työttömyydestä, yksilön perustoimeentulon turva ei voi muodostua 1 momentin mukaisesta viimesijaisesta turvasta.

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut, ettei perustuslaki sinänsä estä asettamasta ehtoja perustoimeentulon turvaavan etuuden saamiselle (muun muassa PeVL 46/2002 vp ja PeVL 2/2012 vp ja niissä mainitut lausunnot). Tällaiset ehdot voivat työttömyysturvassa olla sellaisia, joilla pyritään edistämään työttömän työllistymistä eli toteuttamaan perustuslain 18 §:ssä säädettyä oikeutta työhön. Työttömyysturvan saamisen ehdot voivat olla tuensaajan vastasuorituksia edellyttäviä. Jos työttömyysetuuden epäämistä käytetään sanktiona, sen tulee olla perustellussa suhteessa siihen, millaisia työllistymistä edistäviä toimia on ollut tarjolla ja mitä työttömän henkilön syyksi voidaan lukea.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunta on pitänyt joissakin tilanteissa yksilön oikeusasemaa koskevan sääntelyn epätarkkuutta valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallisena. Perustuslakivaliokunta on todennut esimerkiksi lausunnossaan PeVL 25/1997 vp, että korvauksettomia määräaikoja ja työssäolovelvoitteita koskevissa säännöksissä käytetään paljon joustavia käsitteitä.

Perustuslakivaliokunta on käsitellyt säännösten tarkkarajaisuutta ainakin kumottua työttömyysturvalakia (602/1984) koskevassa lausunnossaan PeVL 25/1997 vp. Työttömyysturvalakiin ehdotettiin käsitettä ”muu kohtuulliseksi katsottava työllistymistä edistävä toimenpide”, josta kieltäytymisestä toistuvasti olisi seurannut työssäolovelvoite. Perustuslakivaliokunta piti välttämättömänä täsmentää käsitettä perusoikeussuojaan liittyvistä syistä. Säännös täsmennettiin muotoon ”työvoimaviranomaisen tarjoamista työkyvyn tai työkunnan selvittämiseen pyrkivistä toimenpiteistä tai muista niihin rinnastettavista kohtuullisiksi katsottavista työllistymistä edistävästä toimenpiteistä”.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 §:ää siten, että työnhakijan työnhaun voimassaolo ei enää päättyisi sen vuoksi, ettei työnhakija asioi työ- ja elinkeinotoimiston kanssa toimiston edellyttämällä tavalla ja antamassa määräajassa. Työttömyysturvalain 2 luvun 1 §:ssä kuitenkin edellytettäisiin edelleen, että työnhakija asioi työ- ja elinkeinotoimiston kanssa toimiston edellyttämällä tavalla.

Työttömyysturvalain 2 luvun 1 §:ssä säädettyä edellytystä täsmennettäisiin siten, että työnhakija voisi menettää oikeutensa työttömyysetuuteen, jos työ- ja elinkeinotoimiston edellyttämä asiointi vastaa työnhakijan palvelutarvetta. Täsmennys on tarpeen, koska asiointia koskevia edellytyksiä voisi jatkossa asettaa myös palveluntuottaja. Arvion asetettujen edellytysten palvelutarpeen mukaisuudesta ja mahdollisesta työttömyysturva-oikeuden päättymisestä tekisi näissä tilanteissa aina työ- ja elinkeinotoimisto.

Jos työnhakija menettäisi oikeutensa työttömyysetuuteen edellä tarkoitettulla työttömyysturvalain 2 luvun 1 §:ssä säädetyllä perusteella, etuusoikeus palautuisi siitä lukien, kun hakija asioi työ- ja elinkeinotoimiston tai palveluntuottajan kanssa näiden edellyttämällä tavalla. Työnhakija voisi siten itse vaikuttaa etuuden menettämisajan keston.

Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Palveluntuottajalta voitaisiin hankkia työnhakijan palveluprosessiin liittyviä toimia. Tällaisia toimia ovat työnhakijan haastattelu, palvelutarpeen arviointi, suunnitelman laatiminen, suunnitelman seuranta ja sen mukaisten palvelujen tarjoaminen. Muutosta on arvioitava perustuslain 124 §:n kannalta.

Perustuslain 124 §:ää koskevien yksityiskohtaisten perustelujen mukaan säännöksen tarkoituksena on rajoittaa julkisten hallintotehtävien osoittamista varsinaisen viranomaiskoneiston ulkopuolelle. Julkisella hallintotehtävällä viitataan tässä yhteydessä verraten laajaan hallinnollisten tehtävien kokonaisuuteen, johon kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä (HE 1/1998 vp, s. 178/II-179/I). Perustuslakivaliokunta on viitaten säännöksen perusteluihin todennut, ettei säännöstä ole lähtökohtaisesti tarkoitettu käytettäväksi laajojen hallinnollisten tehtäväkokonaisuuksien antamiseen viranomaiskoneiston ulkopuolisille tahoille (ks. HE 1/1998 vp, s. 179, PeVM 10/1998 vp, s. 35).

Perustuslain 124 §:n esitöiden mukaan merkittävänä julkisen vallan käyttämisenä, jota ei siis saisi siirtää viranomaiskoneiston ulkopuolelle, olisi säännöksen yhteydessä pidettävä esimerkiksi itsenäiseen harkintaan perustuvaa oikeutta käyttää voimakeinoja tai puuttua muuten

merkittävällä tavalla yksilön perusoikeuksiin. Tällaisia valtuuksia ei ehdotetun säännöksen mukaan saisi antaa muille kuin viranomaisille (HE 1/1998 vp, s. 179/I-II). Perustuslakivaliokunta on katsonut, että muun muassa hallinnollisen seuraamuksen määräämiseen sisältyy merkittävää julkisen vallan käyttöä (PeVL 15/2012 vp, s. 3, PeVL 57/2010 vp, s. 5, PeVL 32/2005 vp, s. 2/II, PeVL 55/2005 vp, s. 2/I).

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 5 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja toimia on pidettävä julkisina hallintotehtävinä. Niissä käytetään asiakkaalle tarjottaviin palveluihin liittyvää harkintaa. Merkittävää julkisen vallan käyttöä tehtäviin ei kuitenkaan sisälly, sillä harkinnassa ei puututa merkittävällä tavalla perusoikeuksiin.

Työttömyysturva-oikeuteen liittyvien muutosten osalta on keskeistä, että palveluntuottajalla olisi velvollisuus ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle työnhakija menettelystä, joka voi vaikuttaa hakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta. Työ- ja elinkeinotoimisto pyytäisi tarvittaessa työnhakijalta selvitystä ja harkitsisi, mikä vaikutus työnhakijan menettelyllä on hänen oikeuteensa saada työttömyysetuutta, ja antaisi työttömyysetuuden maksajalle asiasta työvoimapolitiittisen lausunnon.

Palveluntuottaja antaisi työttömyysetuuden maksajalle ilmoituksia palveluun osallistumisesta. Nämä ilmoitukset ovat luonteeltaan tosiasiallisen tilanteen toteavia eivätkä ne siten sisällä harkintaa. Palveluntuottajalle ei siten siirtyisi valtaa tehdä sellaisia päätöksiä tai toimia, jotka ilman työ- ja elinkeinotoimiston harkintaa voisivat vaikuttaa työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta. Näin ollen tehtävät, jotka on 1 lakiesityksessä mahdollistettu siirrettäväksi palveluntuottajalle, eivät sisällä merkittävää julkisen vallan käyttöä.

Perustuslain 124 §:n esitöiden mukaan lähtökohtana tulee olla, että julkisen hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle säädetään lailla. Koska etenkin julkisten palvelutehtävien hoitaminen on kuitenkin voitava järjestää joustavasti eikä tällaisten tehtävien antamisesta ole sääntelyn tavoitteiden kannalta tarpeen edellyttää säädettäväksi yksityiskohtaisesti lailla, voitaisiin hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle säätää tai päättää myös lain nojalla. Tehtävän antamiseen oikeuttavan toimivallan olisi tällöinkin perustuttava lakiin (HE 1/1998 vp, s. 179/I). Perustuslakivaliokunta on todennut, että julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle myös lain nojalla tehtävällä sopimuksella (PeVL 11/2004 vp, s. 2/I, PeVL 11/2002 vp, s. 5/I ja PeVL 26/2017 vp, s. 48).

Työnhakijan palveluprosessiin liittyvien toimien on edellä arvioitu olevan julkisia hallintotehtäviä. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan työ- ja elinkeinotoimisto ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisivat hankkia näitä palveluja. Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle tapahtuisi siis sopimuksella. Toimivalta perustuisi lakiin perustuslaissa ja perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä edellytetyllä tavalla.

Perustuslain 124 §:n esitöiden mukaan julkisen hallintotehtävän antamisesta viranomaiskoneiston ulkopuolelle voitaisiin säätää tai päättää vain ehdotetussa säännöksessä tarkoitettujen edellytysten vallitessa. Tehtävän antamisen olisi ensinnäkin oltava tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Tarkoituksenmukaisuusarvioinnissa tulisi hallinnon tehokkuuden ja muiden hallinnon sisäisiksi luonnehdittavien tarpeiden lisäksi kiinnittää erityistä huomiota yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen tarpeisiin. Myös hallintotehtävän luonne olisi otettava huomioon. Siten tarkoituksenmukaisuusvaatimus voi palveluiden tuottamiseen liittyvien tehtävien kohdalla täytyä helpommin kuin esimerkiksi yksilön tai yhteisön keskeisiä oikeuksia koskevan päätöksenteon kohdalla. Tarkoituksenmukaisuusvaatimus on oikeudellinen edellytys, jonka täytyminen jäisi tapauskohtaisesti arvioitavaksi. (HE 1/1998 vp, s. 179/II)

Perustuslakivaliokunta on painottanut vakiintuneessa lausuntokäytännössä, että tarkoituksenmukaisuusvaatimus on oikeudellinen edellytys, jonka täytyminen jää tapauskohtaisesti arvioitavaksi (PeVL 44/2016 vp, s. 5, PeVL 16/2016 vp, s. 3, PeVL 12/2014 vp, s. 2/II, PeVL 8/2014 vp, s. 3/II, PeVL 5/2014 vp, s. 3/I, PeVL 23/2013 vp, s. 3/I, PeVL 65/2010 vp, s. 2/II, PeVL 57/2010 vp, s. 5/I, PeVL 48/2010 vp, s. 4/I ja niissä viitatu lausunnot. Ks. myös HE 1/1998 vp, s. 179/II). Perustuslakivaliokunta on arvioidessaan tarkoituksenmukaisuuskriteerin täyttymistä kiinnittänyt huomiota muun muassa tehtävissä tarvittavaan erityisosaamiseen tai resursseihin (PeVL 29/2013 vp, s. 2, PeVL 37/2010 vp, s. 5/I), palvelutarpeen lisääntymiseen (PeVL 6/2013 vp, s. 2/II, PeVL 16/2016 vp, s. 3), palveluiden alueelliseen saatavuuteen (PeVL 11/2004 vp, s. 2/I) ja joustavuuteen (PeVL 6/2013 vp, s. 2/II) sekä toiminnan tehokkuuteen (PeVL 3/2009 vp, s. 4/II). Tarkoituksenmukaisuusvaatimuksessa ei valiokunnan mukaan ole kysymys vain taloudellisesta tarkoituksenmukaisuudesta, vaikka järjestelyn taloudellisiin vaikutuksiin onkin asianmukaisesti kiinnitettävä riittävästi huomiota (PeVL 11/2006 vp, s. 2—3). Merkitystä on myös viranomaisen henkilöstöressurssien riittävyydellä (PeVL 23/2013 vp, s. 3/II, PeVL 6/2013 vp, s. 2/II). (PeVL 26/2017 vp, s. 49)

Arvioidessaan muun muassa maakuntalakeja ja lakia sosiaali- ja terveystalouden järjestämisestä (HE 15/2017 vp) perustuslakivaliokunta totesi, että arvioitaessa, onko ehdotettu julkisten hallintotehtävien antaminen muulle kuin viranomaiselle tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi, on kiinnitettävä huomiota hallintotehtävän luonteeseen. Perustuslakivaliokunta kiinnitti erityisesti huomiota sosiaalihuollon palveluiden asemaan suoran valinnan palveluina. Sosiaalihuollossa on terveydenhuoltoa yleisemmin kyse yksilöiden asemaan vaikuttavien hallintopäätösten tekemisestä. Siten tarkoituksenmukaisuusvaatimus on vaikeammin täyttyvä kuin palveluiden tuottamiseen liittyvien tehtävien kohdalla (HE 1/1998 vp, s. 179/II, ks. myös PeVL 8/2014 vp). (PeVL 26/2017 vp, s. 52–53)

Esitetty mahdollisuus julkisen hallintotehtävän antamiseen sopimuksella palveluntuottajalle on tarkoituksenmukainen, koska palveluntuottajilla voi olla viranomaista paremmat mahdollisuudet tarjota yksilöllisiä, erilaisten työnhakijaryhmien tarpeisiin paremmin vastaavia palvelukokonaisuuksia. Esityksen tavoitteena on lisätä julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen asiakaslähtöisyyttä ja vaikuttavuutta mahdollistamalla markkinoiden hyödyntäminen palveluprosessin hallinnassa ja palvelujen tuotannossa. Kunkin hankinnan tarkoituksenmukaisuuden arvioisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai rajatuissa tapauksissa julkisesta työvoimasta ja yrityspalvelusta annetun asetuksen (1073/2012) nojalla työ- ja elinkeinotoimisto.

Perustuslain 124 §:n esitöiden mukaan säännös korostaa julkisia hallintotehtäviä hoitavien henkilöiden koulutuksen ja asiantuntemuksen merkitystä sekä sitä, että näiden henkilöiden julkisen valvonnan on oltava asianmukaista. Oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimukset koskevat ennen muuta julkiseen hallintotehtävään liittyvää päätöksentekoa. Tällöin olisi kiinnitettävä huomiota muun muassa yhdenvertaisuuteen (6 §), yksilön kielellisiin perusoikeuksiin (17 §), oikeuteen tulla kuulluksi, vaatimukseen päätösten perusteleminen ja oikeuteen hakea muutosta (ks. PeVL 19/1996 vp). Oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimuksia olisi yleisesti tulkittava yhteydessä 21 §:ään ja muihin perusoikeussäännöksiin. Säännöksen tulkinnassa on mahdollista saada tukea perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännöstä. (HE 1/1998 vp, s. 179/II)

Perustuslakivaliokunta katsoi perustuslakiehdotusta käsitellessään, että uskottaessa hallintotehtävä suoraan laissa tai lain nojalla muulle kuin viranomaiselle tulee säännöspäätöksellä taata oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten noudattaminen tässä toiminnassa. Siltä osin kuin julkinen hallintotehtävä saattaa merkitä julkisen vallan käyttämistä, on erityisesti varmistuttava siitä, että valtaa käyttävät ovat virkamiehiä rikoslain mielessä (PeVM 10/1998 vp, s. 35/II). Myöhemmässä perustuslakivaliokunnan käytännössä on katsottu, että oikeusturvan ja

hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen perustuslain 124 §:n tarkoittamassa merkityksessä edellyttää, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla (mm. PeVL 50/2017 vp, s. 3, PeVL 33/2004 vp, s. 7/II, PeVL 46/2002 vp, s. 10). Lakiin ei ole perustuslain 124 §:n takia välttämätöntä yleensä sisällyttää viittausta hallinnon yleislakeihin, sillä hallinnon yleislakeja sovelletaan niiden sisältämien soveltamisalaa, viranomaisten määritelmää tai yksityisen kielellistä palveluvollisuutta koskevien säännösten nojalla myös yksityisiin niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä (PeVL 42/2005 vp, s. 3/II). Jos sellaista sääntelyn selkeyden vuoksi kuitenkin pidetään tarpeellisena, on viittauksen oltava vastakohtaispäätelmän vuoksi kattava (PeVL 11/2006 vp, s. 3/II, PeVL 42/2005 vp, s. 3/II). Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota myös siihen, että hallinnon yleislait voivat tulla sovellettaviksi myös yksityisen toteuttamassa tosiasiallisessakin hallintotoiminnassa yleislakien sisältämien soveltamisalaa, viranomaisten määritelmää tai liikelaitosten kielellisiä palveluja ja yksityisen kielellistä palveluvollisuutta koskevien säännösten mukaisesti, jollei niiden soveltamista ole perustellusta syystä nimenomaisesti suljettu pois (PeVL 16/2016 vp, s. 2, PeVL 27/2014 vp, s. 3/I ja PeVL 26/2017 vp, s. 50).

Kuten edellä on todettu, palveluntuottajaan sovellettaisiin hallinnon yleislakeja niiden soveltamisalasäännösten nojalla eivätkä muutoksenhakuoikeuden ehdotetut rajoitukset olisi perustuslain vastaisia. Näin ollen hyvän hallinnon vaatimukset ja riittävä oikeusturva julkisen hallintotehtävän siirrossa on esityksessä varmistettu.

Hallitus katsoo, että esityksessä ei ehdoteta sellaisia muutoksia, joiden vuoksi esitystä ei voitaisi käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Asian periaatteellisen merkityksen vuoksi hallitus pitää kuitenkin suotavana, että asiasta pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 1 luvun 3 §:n 1 momentin 5 kohta, 4 §:n 2 - 4 momentti, 5 ja 7 § sekä 8 §:n 2 momentti, 2 luvun 1, 4 ja 5 §, 7 §:n 3 momentti sekä 8 §:n 1 ja 2 momentti, 3 luvun 2 §:n 1 ja 2 momentti, 4 luvun 3 §, 4 §:n johdantokappale, 5 §:n 1 momentin johdantokappale ja 2 momentti, 8 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 2 ja 3 momentti ja 10 §, 6 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohta, 9 luvun 2 §:n 4 momentti, 10 luvun 1 §:n 3 momentti, 12 luvun 6 § ja 7 §:n 1 momentin johdantokappale, 13 luvun 1, 2, 4 ja 5 §, 14 luvun 1 §:n 1 momentti ja 2 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 3 §:n 1 momentin 5 kohta laissa 1371/2014, 1 luvun 8 §:n 2 momentti laissa 1339/2014, 2 luvun 1 § osaksi laissa 390/2014, 4 luvun 9 §:n 1 momentin johdantokappale laissa 1375/2014 sekä 4 luvun 10 §, 12 luvun 6 § ja 14 luvun 1 §:n 1 momentti laissa 1456/2016, sekä

lisätään 1 luvun 3 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1050/2013, 1366/2014, 1371/2014, 1456/2016 ja 548/2017, uusi 4 a kohta ja 5 §:ään uusi 2 momentti, 2 luvun 9 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, 12 luvun 7 §:ään uusi 3 momentti ja 14 luvun 1 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1456/2016, uusi 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 luku

Yleiset säännökset

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) *työllistymissuunnitelmalla* työ- ja elinkeinoviranomaisen yhdessä työnhakijan kanssa laatimaa suunnitelmaa ja työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain (1369/2014) mukaista monia-

Ehdotus

1 luku

Yleiset säännökset

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

4 a) *palveluntuottajalla* sitä yhteisöä, säätiötä tai yksityistä elinkeinonharjoittajaa, jonka elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai työ- ja elinkeinotoimisto on valinnut tuottamaan tässä laissa tarkoitettua palvelua, tai jonka asiakkaaksi henkilöasiakas on ohjattu;

5) *työllistymissuunnitelmalla* työ- ja elinkeinoviranomaisen tai palveluntuottajan yhdessä työnhakijan kanssa laatimaa suunnitelmaa ja työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain

laista työllistymissuunnitelmaa;

(1369/2014) mukaista monialaista työllistymissuunnitelmaa;

4 §

4 §

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tarjoaminen

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tarjoaminen

Työ- ja elinkeinotoimisto, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus *tai* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja asiakas arvioivat yhdessä asiakkaan palvelutarpeen, jonka perusteella tarjotaan julkisia työvoima- ja yrityspalveluja, jotka parhaiten turvaavat osaavan työvoiman saatavuutta ja edistävät henkilöasiakkaan sijoittumista avoimille työmarkkinoille sekä edistävät yritystoiminnan käynnistymistä tai kehittymistä.

Työ- ja elinkeinotoimisto, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus, **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai palveluntuottaja** ja asiakas arvioivat yhdessä asiakkaan palvelutarpeen, jonka perusteella tarjotaan julkisia työvoima- ja yrityspalveluja, jotka parhaiten turvaavat osaavan työvoiman saatavuutta ja edistävät henkilöasiakkaan sijoittumista avoimille työmarkkinoille sekä edistävät yritystoiminnan käynnistymistä tai kehittymistä.

Julkisia työvoima- ja yrityspalveluita tarjotaan asiakkaiden omatoimisesti käytettävänä palveluina ja henkilökohtaisena palveluna. Asiakkaan asiointitapa sekä yhteydenpito julkisia työvoima- ja yrityspalveluita tarjoavan viranomaisen *ja asiakkaan* välillä määräytyvät arvioitun palvelutarpeen perusteella.

Julkisia työvoima- ja yrityspalveluita tarjotaan asiakkaiden omatoimisesti käytettävänä palveluina ja henkilökohtaisena palveluna. Asiakkaan asiointitapa sekä yhteydenpito asiakkaan ja julkisia työvoima- ja yrityspalveluita tarjoavan viranomaisen **tai palveluntuottajan** välillä määräytyvät arvioitun palvelutarpeen perusteella.

Jos asiakkaan palvelutarve edellyttää muita palveluja kuin julkisia työvoima- ja yrityspalveluja tai jos palvelun järjestämisvastuu on muulla viranomaisella tai taholla, työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen *tai* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on annettava asiakkaalle tietoa muista palvelumahdollisuuksista sekä tarvittaessa ohjattava asiakas muun viranomaisen tai palvelun järjestäjän palvelujen piiriin yhteistyössä näiden kanssa.

Jos asiakkaan palvelutarve edellyttää muita palveluja kuin julkisia työvoima- ja yrityspalveluja tai jos palvelun järjestämisvastuu on muulla viranomaisella tai taholla, työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen **tai palveluntuottajan** on annettava asiakkaalle tietoa muista palvelumahdollisuuksista sekä tarvittaessa ohjattava asiakas muun viranomaisen tai palvelun järjestäjän palvelujen piiriin yhteistyössä näiden kanssa.

5 §

5 §

Palvelujen tuottaminen ja hankkiminen

Palvelujen tuottaminen ja hankkiminen

Työ- ja elinkeinotoimisto, **työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus** ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi tuottaa tässä laissa tarkoitetut palvelut itse tai hankkia ne osaksi tai kokonaan **palvelujen tuottajilta** valtion talousarviossa palvelujen hank-

Työ- ja elinkeinotoimisto ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi tuottaa tässä laissa tarkoitetut palvelut itse tai hankkia ne osaksi tai kokonaan **palveluntuottajilta** valtion talousarviossa palvelujen hankkimista varten osoitetulla määrärahalta. Valtion talo-

kimista varten osoitetulla määrärahalta. Valtion talousarviossa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan pääluokassa työllisyyden edistämiseen ja työttömyyden torjuntaan tarkoitettujen määrärahojen (*työllisyysmäärärahat*) avulla tuetaan erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä.

Jos *palvelun tuottaja* saa valtionavustusta tai muuta valtion rahoitusta hankittavan palvelun tuottamiseen, valtionavustusta tai muuta valtion rahoitusta vastaava osuus vähennetään *palvelun* hankintahinnasta.

Työ- ja elinkeinotoimiston ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävistä palvelua hankittaessa, menettelystä hankinnasta päätettäessä ja hankintasopimusta tehtäessä, hankintasopimuksen sisällöstä sekä sopimuksen tekemistä edeltävästä hankintaja tarjousmenettelystä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

7 §

Tasapuolisuus

Julkisessa työvoima- ja yrityspalvelussa noudatetaan tasapuolisuutta ja puolueettomuutta. Työriita ei vaikuta julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun. Työ- ja elinkeinoveranomaisen on kerrottava työnhakijalle työriidasta työtarjoituksen tai muun henkilökohtaisen palvelun yhteydessä.

8 §

Yhdenvertaisuuden sekä naisten ja miesten

usarviossa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan pääluokassa työllisyyden edistämiseen ja työttömyyden torjuntaan tarkoitettujen määrärahojen (*työllisyysmäärärahat*) avulla tuetaan erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä.

Palveluntuottajalta voidaan hankkia:

1) 2 luvun 4 -7 §:ssä tarkoitettuja työnhakijan palveluprosessiin liittyviä toimia;

2) 3 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja työnvälityspalveluja;

3) 4 luvun 2 - 5 §:ssä tarkoitettuja asiantuntija-arvioiteja, ammatinvalinta- ja uraohjausta, valmennusta ja koulutuskokeiluja sekä työkokeiluun ohjaamista;

4) 5 luvun 1 §:ssä ja 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua työvoimakoulutusta;

5) 8 luvun 5 §:ssä tarkoitettuja yritystoiminnan kehittämispalveluja;

6) 1-5 kohdassa tarkoitettuihin verrattavia kohtuulliseksi katsottavia palveluja ja toimia.

Jos palveluntuottaja saa valtionavustusta tai muuta valtion rahoitusta hankittavan palvelun tai toimen tuottamiseen, valtionavustusta tai muuta valtion rahoitusta vastaava osuus vähennetään hankintahinnasta.

Työ- ja elinkeinotoimiston ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävistä palvelua hankittaessa, menettelystä hankinnasta päätettäessä ja hankintasopimusta tehtäessä, hankintasopimuksen sisällöstä sekä sopimuksen tekemistä edeltävästä hankintaja tarjousmenettelystä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

7 §

Tasapuolisuus

Julkisessa työvoima- ja yrityspalvelussa noudatetaan tasapuolisuutta ja puolueettomuutta. Työriita ei vaikuta julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun. Työ- ja elinkeinoveranomaisen *tai palveluntuottajan* on kerrottava työnhakijalle työriidasta työtarjoituksen tai muun henkilökohtaisen palvelun yhteydessä.

8 §

Yhdenvertaisuuden sekä naisten ja miesten

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tarjottava julkisia työvoima- ja yrityspalveluja tasapuolisesti samojen periaatteiden mukaisesti riippumatta henkilöasiakkaan sukupuolesta ja yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 8 §:n 1 momentissa tarkoitetuista seikoista. Työ- ja elinkeinoviranomaisen on esiteltävä työ- ja koulutusvaihtoehtoja, avoimia työpaikkoja ja työnhakijoita siten, että henkilöasiakkailla on samanlaiset mahdollisuudet työnhakuun, ammatilliseen kehittymiseen ja koulutukseen sukupuolestaan ja yhdenvertaisuuslain 8 §:n 1 momentissa tarkoitetuista seikoista riippumatta.

2 luku

Työnhakija

1 §

Työhaun käynnistäminen ja voimassaolo

Henkilöasiakkaan työnhaku käynnistyy siinä päivänä, kun hän pyytää sitä sähköisesti siihen tarkoitettuun verkkopalveluun tai henkilökohtaisesti työ- ja elinkeinotoimistossa ja hänet rekisteröidään työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään. Työ- ja elinkeinoviranomainen voi hyväksyä muullakin tavoin esitetyn pyynnön.

Työhaun voimassaolo lakkaa, jos työnhakija:

- 1) ilmoittaa, ettei hän enää halua pitää työnhakuaan voimassa;
- 2) ei asioi työ- ja elinkeinoviranomaisen kanssa viranomaisen antamassa määräajassa ja edellyttämällä tavalla;
- 3) ei esitä työ- ja elinkeinoviranomaiselle sen antamassa määräajassa julkisen työvoim-

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja palveluntuottajan on tarjottava julkisia työvoima- ja yrityspalveluja tasapuolisesti samojen periaatteiden mukaisesti riippumatta henkilöasiakkaan sukupuolesta ja yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 8 §:n 1 momentissa tarkoitetuista seikoista. Työ- ja elinkeinoviranomaisen tai palveluntuottajan on esiteltävä työ- ja koulutusvaihtoehtoja, avoimia työpaikkoja ja työnhakijoita siten, että henkilöasiakkailla on samanlaiset mahdollisuudet työnhakuun, ammatilliseen kehittymiseen ja koulutukseen sukupuolestaan ja yhdenvertaisuuslain 8 §:n 1 momentissa tarkoitetuista seikoista riippumatta.

2 luku

Työnhakijan palveluprosessi

1 §

Työhaun käynnistäminen ja voimassaolo

Henkilöasiakkaan työnhaku käynnistyy siinä päivänä, kun hän pyytää sitä sähköisesti siihen tarkoitettuun verkkopalveluun tai henkilökohtaisesti työ- ja elinkeinotoimistossa ja hänet rekisteröidään työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään. Työ- ja elinkeinoviranomainen voi hyväksyä muullakin tavoin esitetyn pyynnön.

Työnhakijaksi rekisteröiminen edellyttää, että henkilöasiakas ilmoittaa työ- ja elinkeinoviranomaiselle työtarjouksia ja muita yhteydenottoja varten postiosoitteensa ja mahdolliset muut yhteystietonsa, joiden avulla hänet voidaan viivytyksettä tavoittaa.

Työhaun voimassaolo lakkaa, jos työnhakija:

- 1) ilmoittaa työ- ja elinkeinoviranomaiselle, ettei hän enää halua pitää työnhakuaan voimassa; tai
- 2) ei osallistu työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin, jotka työ- ja elinkeinoviranomaisen arvion mukaan ovat välttämättömiä hänen palvelutarpeensa selvittämiseksi.

mapalvelun tarjoamisen kannalta tarpeellisia selvityksiä ammatillisesta osaamisestaan, työhistoriastaan, koulutuksestaan ja työkyvystään;

4) ei ilmoita työ- ja elinkeinoviranomaiselle työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitussa määräajassa ja sovitulla tavalla, miten hän on toteuttanut suunnitelmaa; tai

5) ei osallistu työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin, jotka ovat välttämättömiä hänen palvelutarpeensa selvittämiseksi.

Työnhaun voimassaolon lakattua työnhaun voi käynnistää uudelleen siten kuin 1 momentissa säädetään. Jos työnhaun voimassaolo on lakannut 2 momentin 5 kohdassa tarkoitetun menettelyn johdosta, edellytetään lisäksi, että henkilöasiakas pyytäessään työnhaun käynnistämistä sitoutuu osallistumaan työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin.

4 §

Työnhakijan haastattelun järjestäminen

Työ- ja elinkeinoviranomainen järjestää työnhakijalle ensimmäisen haastattelun kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta, jollei se työnhakijan tilanne huomioon ottaen ole ilmeisen tarpeetonta.

Työ- ja elinkeinoviranomaisen tulee varata työnhakijalle tilaisuus myöhempiin haastatteluihin määräajoin työnhakijan palvelutarpeen mukaisesti. Työttömän työnhakijan haastattelu tulee kuitenkin aina järjestää työttömyyden jatkuttua yhdenjaksoisesti kolmen ajan ja sen jälkeen aina kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden jälkeen.

5 §

Työnhakijan haastattelun sisältö

Ensimmäisessä työnhakijan haastattelussa tarkistetaan ja täydennetään työnhakutiedot, arvioidaan palvelutarve, laaditaan työllistymissuunnitelma sekä sovitaan asiointitavasta ja yhteydenpidosta työ- ja elinkeinoviranomaisen ja työnhakijan välillä. Osana palvelutarpeen arviointia työ- ja elinkeinoviran-

Työnhaun voimassaolon lakattua työnhaun voi käynnistää uudelleen siten kuin 1 momentissa säädetään. Jos työnhaun voimassaolo on lakannut 3 momentin 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn johdosta, edellytetään lisäksi, että henkilöasiakas pyytäessään työnhaun käynnistämistä sitoutuu osallistumaan työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin.

4 §

Työnhakijan haastattelun järjestäminen

Työ- ja elinkeinoviranomainen tai palveluntuottaja järjestää työnhakijalle ensimmäisen haastattelun kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta, jollei se työnhakijan tilanne huomioon ottaen ole ilmeisen tarpeetonta.

Työ- ja elinkeinoviranomaisen tai palveluntuottajan tulee varata työnhakijalle tilaisuus myöhempiin haastatteluihin määräajoin työnhakijan palvelutarpeen mukaisesti. Työttömän työnhakijan haastattelu tulee kuitenkin aina järjestää työttömyyden jatkuttua yhdenjaksoisesti kolmen ajan ja sen jälkeen aina kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden jälkeen.

5 §

Työnhakijan haastattelun sisältö

Ensimmäisessä työnhakijan haastattelussa tarkistetaan ja täydennetään työnhakutiedot, arvioidaan palvelutarve, laaditaan työllistymissuunnitelma sekä sovitaan asiointitavasta ja yhteydenpidosta työnhakijan ja työ- ja elinkeinoviranomaisen tai palveluntuottajan välillä. Osana palvelutarpeen arviointia työ-

omainen tekee arvion työttömän työnhakijan valmiuksista työllistyä avoimille työmarkkinoille sekä työttömyyden pitkittymisen todennäköisyydestä. Myöhemmissä haastatteluisa arvioidaan lisäksi työnhaun tuloksellisuutta ja työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman toteutumista sekä tarkistetaan suunnitelma.

Työnhakijan haastattelun yhteydessä työ- ja elinkeinoviranomainen tarjoaa työnhakijalle soveltuvia työpaikkoja ja koulutusta sekä muita palvelutarpeen ja työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman mukaisia palveluja.

7 §

Työllistymissuunnitelman sisältö

Työnhakija ja työ- ja elinkeinoviranomainen sopivat työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman toteutumisen seurannasta ja hyväksyvät suunnitelman. Jos työ- ja elinkeinoviranomainen edellyttää muuta selvitystä kuin työnhakijan oman ilmoituksen suunnitelman toteuttamisesta, tämä ehto on kirjattava suunnitelmaan.

8 §

Työttömän työnhakijan yleiset velvollisuudet

Työttömän työnhakijan yleisenä velvollisuutena on hakea työtä ja koulutusta. Työtön työnhakija on myös velvollinen osallistumaan työnhakijan haastatteluihin sekä työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen.

Työtön työnhakija, jonka kanssa on laadittu työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma, on velvollinen toteuttamaan suunnitelmaansa sekä hakeutumaan ja osallistumaan suunnitelmassa sovittuihin palve-

ja elinkeinoviranomainen tai palveluntuottaja tekee arvion työttömän työnhakijan valmiuksista työllistyä avoimille työmarkkinoille sekä työttömyyden pitkittymisen todennäköisyydestä. Myöhemmissä haastatteluisa arvioidaan lisäksi työnhaun tuloksellisuutta ja työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman toteutumista sekä tarkistetaan suunnitelma.

Työnhakijan haastattelun yhteydessä työ- ja elinkeinoviranomainen tai palveluntuottaja tarjoaa työnhakijalle soveltuvia työpaikkoja ja koulutusta sekä muita palvelutarpeen ja työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman mukaisia palveluja.

7 §

Työllistymissuunnitelman sisältö

Työnhakija ja työ- ja elinkeinoviranomainen tai palveluntuottaja sopivat työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman toteutumisen seurannasta ja hyväksyvät suunnitelman. Jos työ- ja elinkeinoviranomainen tai palveluntuottaja edellyttää muuta selvitystä kuin työnhakijan oman ilmoituksen suunnitelman toteuttamisesta, tämä ehto on kirjattava suunnitelmaan.

8 §

Työttömän työnhakijan velvollisuudet

Työttömän työnhakijan yleisenä velvollisuutena on hakea työtä ja koulutusta. Työtön työnhakija on myös velvollinen osallistumaan työnhakijan haastatteluihin sekä työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen. Lisäksi työttömän työnhakijan tulee huolehtia siitä, että hänen työ- ja elinkeinotoimistolle ja palveluntuottajalle ilmoittamansa postiosoite ja muut mahdolliset yhteystiedot ovat ajan tasalla.

Työtön työnhakija, jonka kanssa on laadittu työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma, on velvollinen toteuttamaan suunnitelmaansa sekä hakeutumaan ja osallistumaan suunnitelmassa sovittuihin palve-

luihin, jotka tukevat hänen työnhakuaan ja edistävät hänen työmarkkinavalmiuksiaan ja työllistymistään. Työtön työnhakija on lisäksi velvollinen suunnitelmassa sovitussa määräajassa ja tavalla ilmoittamaan työ- ja elinkeinoviranomaiselle, miten hän on toteuttanut suunnitelmaa.

9 §

Työ- ja elinkeinoviranomaisen velvollisuudet

Työ- ja elinkeinoviranomaisen on tarjottava työtä ja koulutusta sekä järjestettävä työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan sisältyviä palveluja työ- ja elinkeinoviranomaisen käytettäväksi osoitetujen määrärahojen rajoissa. Työ- ja elinkeinoviranomaisen on myös seurattava työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman toteutumista ja osaltaan huolehdittava palveluprosessin etenemisestä.

3 luku

Työnvälitys

2 §

Työnvälityspalvelut

Työ- ja elinkeinoviranomainen julkaisee ja välittää tietoja avoimeksi ilmoitetuista työpaikoista työnantajan toimeksiannon mukaisesti, jollei 3 §:ssä toisin säädetä. Työ- ja elinkeinotoimisto etsii ja esittelee työnantajalle tämän kanssa sovitulla tavalla työnhaki-

luihin, jotka tukevat hänen työnhakuaan ja edistävät hänen työmarkkinavalmiuksiaan ja työllistymistään. Työtön työnhakija on lisäksi velvollinen suunnitelmassa sovitussa määräajassa ja tavalla ilmoittamaan työ- ja elinkeinoviranomaiselle **tai palveluntuottajalle**, miten hän on toteuttanut suunnitelmaa.

9 §

*Työ- ja elinkeinoviranomaisen **ja palveluntuottajan** velvollisuudet*

Palveluntuottaja vastaa työ- ja elinkeinoviranomaisen kanssa tekemänsä hankintasopimuksen mukaisesti niistä palveluista ja toimista, jotka tässä laissa säädetään palveluntuottajan tehtäväksi. Lisäksi palveluntuottaja vastaa niistä muista tehtävistä, jotka tämän lain ja työttömyysturvalain nojalla liittyvät hankintasopimuksessa tarkoitettuihin palveluihin ja toimiin.

Jos palveluntuottaja laiminlyö tehtäviään, tässä laissa säädettyjen toimien ja palveluiden osalta niiden toteutumisesta vastaa työ- ja elinkeinotoimisto.

3 luku

Työnvälitys

2 §

Työnvälityspalvelut

Työ- ja elinkeinoviranomainen julkaisee ja välittää tietoja avoimeksi ilmoitetuista työpaikoista työnantajan toimeksiannon mukaisesti, jollei 3 §:ssä toisin säädetä. Työ- ja elinkeinotoimisto **tai palveluntuottaja** etsii ja esittelee työnantajalle tämän kanssa sovitulla

joita, jotka ovat sopivia avoimeen työpaikkaan.

Työ- ja elinkeinotoimisto etsii ja tarjoaa työnhakijalle sopivia työpaikkoja. Työ- ja elinkeinotoimisto arvioi työpaikan sopivuuden työnhakijalle ottaen huomioon työnhakijan ammatillisen osaamisen, työhistorian, koulutuksen ja työkyvyn.

4 luku

Tieto- ja neuvontapalvelut, asiantuntija-arvioinnit, ammatinvalinta- ja uraohjaus sekä valmennus ja kokeilu

3 §

Ammatinvalinta- ja uraohjaus

Työ- ja elinkeinoviranomainen voi tarjota ammatinvalinta- ja uraohjausta henkilöasiakkaan tukemiseksi ammatinvalinnassa, ammatillisessa kehittämisessä, työelämään sijoittumisessa ja elinikäisessä oppimisessa. Henkilöasiakkaan ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen, osaamisen sekä soveltuvuuden selvittämiseksi ammatinvalinta- ja uraohjauksessa voidaan asiakkaan suostumuksella tarvittaessa käyttää asianmukaisia psykologisia arviointimenetelmiä.

4 §

Valmennus

Työ- ja elinkeinotoimisto voi tarjota henkilöasiakkaalle valmennusta:

- 1) työn hakemisessa (*työnhakuvalmennus*);
- 2) ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selkiyttämiseksi, ammatilliseen koulutukseen hakeutumisessa ja työelämävalmiuksien kehittämisessä (*uravalmennus*); ja
- 3) työhön sijoittumisessa ja työpaikalla suoritettavassa koulutuksessa (*työhönvalmennus*).

5 §

tavalla työnhakijoita, jotka ovat sopivia avoimeen työpaikkaan.

Työ- ja elinkeinotoimisto **tai palveluntuottaja** etsii ja tarjoaa työnhakijalle sopivia työpaikkoja. Työ- ja elinkeinotoimisto **tai palveluntuottaja** arvioi työpaikan sopivuuden työnhakijalle ottaen huomioon työnhakijan ammatillisen osaamisen, työhistorian, koulutuksen ja työkyvyn.

4 luku

Tieto- ja neuvontapalvelut, asiantuntija-arvioinnit, ammatinvalinta- ja uraohjaus sekä valmennus ja kokeilu

3 §

Ammatinvalinta- ja uraohjaus

Työ- ja elinkeinoviranomainen **tai palveluntuottaja** voi tarjota ammatinvalinta- ja uraohjausta henkilöasiakkaan tukemiseksi ammatinvalinnassa, ammatillisessa kehittämisessä, työelämään sijoittumisessa ja elinikäisessä oppimisessa. Henkilöasiakkaan ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen, osaamisen sekä soveltuvuuden selvittämiseksi ammatinvalinta- ja uraohjauksessa voidaan asiakkaan suostumuksella tarvittaessa käyttää asianmukaisia psykologisia arviointimenetelmiä.

4 §

Valmennus

Työ- ja elinkeinotoimisto **tai palveluntuottaja** voi tarjota henkilöasiakkaalle valmennusta:

5 §

Kokeilu

Työ- ja elinkeinotoimisto voi ohjata henkilöasiakkaan:

1) ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi koulutuskokeiluun oppilaitokseen tai työkokeiluun työpaikalle; tai

2) työmarkkinoille paluun tukemiseksi työkokeiluun työpaikalle.

Työkokeilun järjestäjänä voi olla yritys, yksityinen elinkeinonharjoittaja, kunta, kuntayhtymä, muu yhteisö, säätiö tai valtion virasto taikka laitos.

8 §

Oikeusasema sekä vastuu työturvallisuudesta ja tietosuojasta

Työkokeiluun osallistuva ei ole työsuhteessa työkokeilun järjestäjään eikä työ- ja elinkeinotoimistoon.

9 §

Sopimus työkokeilusta

Työ- ja elinkeinotoimisto, työkokeilun järjestäjä ja henkilöasiakas tekevät työkokeilusta määräaikaisen kirjallisen sopimuksen, josta tulee käydä ilmi:

Työkokeilua koskevaan sopimukseen on otettava ehto, jonka mukaan kokeilun järjestäjän tulee työkokeilun päätyttyä antaa työ- ja elinkeinotoimistolle arvio henkilöasiakkaan soveltuvuudesta työhön, ammattiin tai alalle sekä, jos työkokeilu on järjestetty työmarkkinoille paluun tukemiseksi, työelämävalmiuksien ja osaamisen kehittämistarpeista.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi lisäksi asettaa sopimuksessa työkokeilun järjestäjälle työkokeilun toteuttamisen tai siihen osallistuvan kannalta tarpeellisia ehtoja. Sopimuksen osapuolena oleva työkokeilun järjestäjä ei voi siirtää sopimuksesta johtuvia velvoitteita

Kokeilu

Työ- ja elinkeinotoimisto **tai palveluntuottaja** voi ohjata henkilöasiakkaan:

Työkokeilun järjestäjänä voi olla yritys, yksityinen elinkeinonharjoittaja, kunta, kuntayhtymä, muu yhteisö, säätiö tai valtion virasto taikka laitos. **Palveluntuottaja voi järjestää työkokeilun, jos järjestämisestä on sovittu työ- ja elinkeinoviranomaisen ja palveluntuottajan välisessä hankintasopimuksessa.**

8 §

Oikeusasema sekä vastuu työturvallisuudesta ja tietosuojasta

Työkokeiluun osallistuva ei ole työsuhteessa työkokeilun järjestäjään eikä työ- ja elinkeinotoimistoon **tai palveluntuottajaan.**

9 §

Sopimus työkokeilusta

Henkilöasiakas, työkokeilun järjestäjä ja työ- ja elinkeinotoimisto tai palveluntuottaja tekevät työkokeilusta määräaikaisen kirjallisen sopimuksen, josta tulee käydä ilmi:

Työkokeilua koskevaan sopimukseen on otettava ehto, jonka mukaan kokeilun järjestäjän tulee työkokeilun päätyttyä antaa työ- ja elinkeinotoimistolle **tai palveluntuottajalle** arvio henkilöasiakkaan soveltuvuudesta työhön, ammattiin tai alalle sekä, jos työkokeilu on järjestetty työmarkkinoille paluun tukemiseksi, työelämävalmiuksien ja osaamisen kehittämistarpeista.

Työ- ja elinkeinotoimisto **tai palveluntuottaja** voi lisäksi asettaa sopimuksessa työkokeilun järjestäjälle työkokeilun toteuttamisen tai siihen osallistuvan kannalta tarpeellisia ehtoja. Sopimuksen osapuolena oleva työkokeilun järjestäjä ei voi siirtää sopimuksesta

muulle taholle.

10 §

Valmennuksen ja kokeilun keskeyttäminen

Jos henkilöasiakas on ollut luvatta poissa yhdenjaksoisesti viisi valmennus- tai kokeilupäivää tai jos poissaoloja on muutoin niin paljon, etteivät valmennukselle tai kokeilulle asetetut tavoitteet täyty, työ- ja elinkeinotoimisto tekee päätöksen valmennuksen tai koulutuskokeilun keskeyttämisestä tai työkokeilua koskevan sopimuksen purkamisesta poissaolojen perusteella. Työ- ja elinkeinotoimisto voi tehdä päätöksen valmennuksen tai koulutuskokeilun keskeyttämisestä myös muusta painavasta syystä.

Palvelun tuottaja tai työkokeilun järjestäjä on velvollinen ilmoittamaan 1 momentissa tarkoitetuista poissaoloista työ- ja elinkeinotoimistolle.

Työ- ja elinkeinotoimistolla ja työkokeilun järjestäjällä on oikeus purkaa työkokeilua koskeva sopimus muusta kuin 1 momentissa tarkoitettua syystä ilmoittamalla siitä kirjallisesti muille osapuolille. Sopimuksen purkaminen ei kuitenkaan saa perustua laissa kiellettyyn syrjäntäperusteeseen tai muuhun epäasialliseen syyhyn.

6 luku

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

2 §

Yleiset edellytykset ja etuudet

Työnhakijalla, joka on täyttänyt 25 vuotta ja joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyysetuuteen mainitussa laissa säädettyin edellytyksin, jos:

3) opiskelusta on sovittu työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa 4 §:ssä säädetyllä tavalla; ja

johtuvia velvoitteita muulle taholle.

10 §

Valmennuksen ja kokeilun keskeyttäminen

Jos henkilöasiakas on ollut luvatta poissa yhdenjaksoisesti viisi valmennus- tai kokeilupäivää tai jos poissaoloja on muutoin niin paljon, etteivät valmennukselle tai kokeilulle asetetut tavoitteet täyty, työ- ja elinkeinotoimisto tekee päätöksen valmennuksen tai koulutuskokeilun keskeyttämisestä tai työkokeilua koskevan sopimuksen purkamisesta poissaolojen perusteella. Työ- ja elinkeinotoimisto voi tehdä päätöksen valmennuksen tai koulutuskokeilun keskeyttämisestä **taikka työkokeilua koskevan sopimuksen purkamisesta** myös muusta painavasta syystä.

Palveluntuottaja tai työkokeilun järjestäjä on velvollinen ilmoittamaan 1 momentissa tarkoitetuista poissaoloista työ- ja elinkeinotoimistolle.

Sopimuksen osapuolilla on oikeus purkaa työkokeilua koskeva sopimus muusta kuin 1 momentissa tarkoitettua syystä ilmoittamalla siitä kirjallisesti muille osapuolille. Sopimuksen purkaminen ei kuitenkaan saa perustua laissa kiellettyyn syrjäntäperusteeseen tai muuhun epäasialliseen syyhyn.

6 luku

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

2 §

Yleiset edellytykset ja etuudet

Työnhakijalla, joka on täyttänyt 25 vuotta ja joka opiskelee omaehtoisesti, on oikeus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyysetuuteen mainitussa laissa säädettyin edellytyksin, jos:

3) opiskelusta on sovittu **työ- ja elinkeinotoimiston kanssa laaditussa** työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa 4 §:ssä säädetyllä tavalla; ja

9 luku
Kulukorvaus

2 §

Kulukorvauksen määrä

Kulukorvauksen 1 momentissa tarkoitettua määräytymisestä ja työ- ja elinkeinoviranomaisen velvollisuudesta ilmoittaa kulukorvauksen määräytymiseen vaikuttavia tietoja työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

10 luku

Palveluihin ja asiantuntija-arviointeihin liittyvät harkinnanvaraiset etuudet

1 §

Matka- ja yöpymiskustannusten korvaus

Työ- ja elinkeinotoimistossa asioinnista aiheutuvista matkakustannuksista voidaan myöntää korvausta työttömälle henkilöasiakkaalle, joka vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee kuljetuspalvelua voidakseen asioida työ- ja elinkeinotoimistossa. Edellytyksenä matkakustannusten korvaamiselle on, että henkilökohtainen asiointi työ- ja elinkeinotoimistossa on välttämätöntä palveluprosessin etenemisen kannalta.

12 luku

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

6 §

Tiedonsaantioikeus

Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elin-

9 luku
Kulukorvaus

2 §

Kulukorvauksen määrä

Kulukorvauksen 1 momentissa tarkoitettua määräytymisestä sekä työ- ja elinkeinoviranomaisen ja palveluntuottajan velvollisuudesta ilmoittaa kulukorvauksen määräytymiseen vaikuttavia tietoja työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

10 luku

Palveluihin ja asiantuntija-arviointeihin liittyvät harkinnanvaraiset etuudet

1 §

Matka- ja yöpymiskustannusten korvaus

Työ- ja elinkeinotoimistossa tai palveluntuottajalla asioinnista aiheutuvista matkakustannuksista voidaan myöntää korvausta työttömälle henkilöasiakkaalle, joka vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee kuljetuspalvelua voidakseen asioida työ- ja elinkeinotoimistossa tai palveluntuottajalla. Edellytyksenä matkakustannusten korvaamiselle on, että henkilökohtainen asiointi työ- ja elinkeinotoimistossa tai palveluntuottajalla on välttämätöntä palveluprosessin etenemisen kannalta.

12 luku

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

6 §

Tiedonsaantioikeus

Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elin-

keinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten *ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten* estämättä maksutta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa välttämättömät tiedot muulta valtion viranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työttömyysvakuutusrahastolta, julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta sekä 4 luvun 5 §:ssä tarkoitetun työkokeilun järjestäjältä.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajalla on oikeus saada salassapitosäännösten *ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten* estämättä maksutta työ- ja elinkeinotoimistolta, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta *ja* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun järjestämiseksi.

Työnantajalla on oikeus saada salassapitosäännösten *ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten* estämättä maksutta työ- ja elinkeinoviranomaiselta työ- ja virkasuhdetta koskevissa laeissa säädetyn irtisanotun työntekijän ja viranhaltijan takaisin ottamista koskevan velvollisuuden täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Työnantajalla on lisäksi oikeus saada 7 luvun 3 §:n 3 momentissa säädetyn palkkatuen myöntämisedellytyksen täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö, jonka työsuhde on päätynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana, työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa.

7 §

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun epääminen

Työ- ja elinkeinotoimisto, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi 3 luvun 3 §:n 1 momentissa mainitusta syystä kieltäy-

keinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksutta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa välttämättömät tiedot muulta valtion viranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työttömyysvakuutusrahastolta, julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta sekä 4 luvun 5 §:ssä tarkoitetun työkokeilun järjestäjältä.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajalla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksutta työ- ja elinkeinotoimistolta, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, *Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta sekä 4 luvun 5 §:ssä tarkoitetun työkokeilun järjestäjältä* henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun järjestämiseksi *tai tehtävien hoitamiseksi*.

Työnantajalla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksutta työ- ja elinkeinoviranomaiselta työ- ja virkasuhdetta koskevissa laeissa säädetyn irtisanotun työntekijän ja viranhaltijan takaisin ottamista koskevan velvollisuuden täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Työnantajalla on lisäksi oikeus saada 7 luvun 3 §:n 3 momentissa säädetyn palkkatuen myöntämisedellytyksen täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö, jonka työsuhde on päätynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana, työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa.

7 §

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun epääminen

Työ- ja elinkeinotoimisto, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi 3 luvun 3 §:n 1 **momentin 1 – 5 kohdassa** mainitusta

tyä:

- 1) tarjoamasta työnantaja-asiakkaalle työnvälityspalveluja;
- 2) ohjaamasta henkilöasiakasta työkokeiluun;
- 3) hankkimasta työvoimakoulutusta yhteishankintakoulutuksena;
- 4) myöntämästä palkkatukea tai starttirahaa; tai
- 5) tarjoamasta yritystoiminnan kehittämisspalveluja.

Työ- ja elinkeinotoimisto, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee kirjallisen päätöksen 1 momentissa tarkoitetun palvelun epäämisestä. Muutoksenhausta työ- ja elinkeinoviranomaisen päätökseen säädetään 14 luvun 1 §:ssä.

syystä kieltäytyä:

Jos on ilmeistä, että työnvälityspalveluiden tarjoamisesta tai työkokeiluun ohjaamisesta tulisi kieltäytyä 1 momentin nojalla, palveluntuottajan on viipymättä siirrettävä asia työ- ja elinkeinotoimiston päätettäväksi.

13 luku

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

1 §

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun järjestämistä varten pidetään yllä työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää. Tietojärjestelmä muodostuu henkilöasiakasrekisteristä, työnantajarekisteristä ja palveluntuottajarekisteristä. Työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämästä yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä säädetään yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa (240/2007).

Jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä, tietojen luovuttamiseen työ- ja elinkeinotoi-

13 luku

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

1 §

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä on työ- ja elinkeinoministeriön tietojärjestelmä, jota ylläpidetään julkisen työvoima- ja yrityspalvelun järjestämistä sekä kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa, vuorotteluvapaalaissa, työttömyysturvalaissa ja sen nojalla työ- ja elinkeinotoimistolle tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselle säädettyjen tehtävien toteuttamista varten. Tietojärjestelmä muodostuu henkilöasiakasrekisteristä, työnantajarekisteristä ja palveluntuottajarekisteristä. Työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämästä yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä säädetään yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa (293/2017).

Jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä, tietojen luovuttamiseen työ- ja elinkeinotoi-

miston asiakastietojärjestelmästä ja siihen talletettujen tietojen julkisuuteen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. *Tietojärjestelmään talletettujen henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.*

2 §

Rekisterinpitäjä

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa rekisterinpitäjänä työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän yleisestä toimivuudesta ja rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä. Työ- ja elinkeinotoimistot hoitavat rekisterinpitäjälle säädetyt muut tehtävät, jollei työ- ja elinkeinoministeriö toisin määrää.

4 §

Tietojen tallettaminen, poistaminen ja arkistointi

Asiakastietojen tallettamisesta tietojärjestelmään on kerrottava henkilöasiakkaalle. Jos rekisteriin talletettava henkilötieto on saatu muualta kuin rekisteröidyltä itseltään, rekisteriin tulee merkitä, mistä tieto on saatu ja kuka tiedon on merkinnyt.

Henkilöasiakasta koskevat 3 §:n 1 momentin 2, 4 ja 5 kohdassa tarkoitetut tiedot poistetaan tietojärjestelmästä kahden vuoden kuluttua tietoa koskevan merkinnän tekemisestä. Kaikki asiakasta tai palveluntuottajaa koskevat tiedot poistetaan, kun asiakkuuden tai sopimussuhteen päättymisestä on kulunut viisi vuotta. Tietoa ei poisteta, jos se on tarpeen säännöksiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi tai vireillä olevan asian johdosta.

Tietojen arkistoinnista säädetään arkisto-

miston asiakastietojärjestelmästä ja siihen talletettujen tietojen julkisuuteen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

2 §

Rekisterinpitäjä

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus ja työ- ja elinkeinotoimistot ovat työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän yhteisrekisterinpitäjiä.

4 §

Tietojen tallettaminen ja poistaminen

Työ- ja elinkeinotoimisto, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus sekä 2 luvun 4-7 §:ssä tarkoitettuja työnhakijan palveluprosessiin liittyviä tehtäviä hoitavat palveluntuottajat tallettavat asiakastietoja työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään. Asiakastietojärjestelmään tietojen tallettanut taho vastaa tallettamiensa tietojen oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta. Jos rekisteriin talletettava henkilötieto on saatu muualta kuin rekisteröidyltä itseltään, rekisteriin tulee merkitä, mistä tieto on saatu ja kuka tiedon on merkinnyt.

Henkilöasiakasta koskevat 3 §:n 1 momentin 2, 4 ja 5 kohdassa tarkoitetut tiedot poistetaan tietojärjestelmästä kahden vuoden kuluttua tietoa koskevan merkinnän tekemisestä. Kaikki asiakasta tai palveluntuottajaa koskevat tiedot poistetaan, kun asiakkuuden tai sopimussuhteen päättymisestä on kulunut viisi vuotta. Tietoa ei poisteta, jos se on tarpeen säännöksiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi tai vireillä olevan asian johdosta.

laissa (831/1994).

Käyttöoikeuden myöntäminen ja salassa pidettävien henkilötietojen luovuttaminen eräissä tilanteissa

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön virkamies, jolle on myönnetty käyttöoikeus työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään, saa salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi, vireillä olevan asian selvittämiseksi tai ratkaisemiseksi taikka valvonta-, kehittämis- ja seurantatehtävän suorittamiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää käyttöoikeuden työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään työ- ja elinkeinohallinnon ulkopuoliselle taholle, joka ministeriön tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimeksiannosta tekee erillistä arviointia, tarkastusta tai selvitystä taikka suorittaa erikseen määriteltä palvelutehtävää. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on velvollinen ilmoittamaan työ- ja elinkeinoministeriölle ulkopuoliselle taholle myöntämistään käyttöoikeudesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö päättää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun

Käyttöoikeuden myöntäminen ja salassa pidettävien henkilötietojen luovuttaminen eräissä tilanteissa

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeuden työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään. Sen on ylläpidettävä tietoja voimaosalevista käyttöoikeuksista.

Käyttöoikeus voidaan myöntää työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön virkamiehelle, joka hoitaa tässä laissa säädettyjä työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämiseen liittyviä tehtäviä taikka kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa, vuorotteluvapaalaissa tai työttömyysturvalaissa ja sen nojalla säädettyjä tehtäviä. Käyttöoikeus voidaan myöntää myös sellaiselle henkilölle, joka on työ- ja elinkeinoministeriön tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimeksiannosta erillistä arviointia, tarkastusta tai selvitystä tekevän tahon taikka 2 luvun 4-7 §:ssä tarkoitettuja työnhakijan palveluprosessiin liittyviä tehtäviä hoitavan palveluntuottajan palveluksessa ja joka hoitaa kyseistä tehtävää.

Henkilö, jolle on myönnetty käyttöoikeus työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään, saa salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi, vireillä olevan asian selvittämiseksi tai ratkaisemiseksi, valvonta-, kehittämis- tai seurantatehtävän suorittamiseksi taikka toimeksiantotehtävän suorittamiseksi. Henkilöön, jolle käyttöoikeus on myönnetty, sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hakiessaan ja käyttäessään työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja.

Työ- ja elinkeinoministeriö päättää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun

lain 28 §:ssä tarkoitetun luvan antamisesta työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään sisältyvien, salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen *tilastointia, tieteellistä tutkimusta taikka viranomaisten suunnittelu- tai selvitystyötä varten.*

14 luku

Muutoksenhaku

1 §

Oikaisuvaatimus ja valitus

Jollei tässä laissa toisin säädetä, työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallinto-keskuksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolain (434/2003) 7 a luvussa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätökseen ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa, jos:

1) työvoimakoulutuksen opiskelijavalintaa koskeva päätös perustuu 5 luvun 3 §:n 1 momentissa säädettyihin edellytyksiin; opiskelijavalintaa koskevaan päätökseen, joka on perustunut henkilön soveltuvuuteen, saa kuitenkin vaatia oikaisua tai siitä saa valittaa, jos kyse on muusta kuin 5 luvun 7 §:ssä tarkoitetusta koulutuksesta;

2) palkkatuki on evätty sillä perusteella, että 7 luvun 2 §:n 1 tai 2 momentissa säädetty edellytykset eivät täyty; palkkatukea koskevaan päätökseen ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa myöskään siltä osin kuin päätös koskee palkkatuen määrää tai kestoä;

lain 28 §:ssä tarkoitetun luvan antamisesta työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään sisältyvien, salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen.

14 luku

Muutoksenhaku

1 §

Oikaisuvaatimus ja valitus

Jollei tässä laissa toisin säädetä, työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallinto-keskuksen ja palveluntuottajan tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolain (434/2003) 7 a luvussa säädetään. *Oikaisuvaatimus palveluntuottajan tämän lain nojalla tekemästä päätöksestä on kuitenkin tehtävä sille viranomaiselle, joka on palveluntuottajan kanssa tehdyntä hankintasopimuksen osapuolena.*

3) päätöksellä on evätty korvaus matka- ja yöpymiskustannuksista sillä perusteella, että 10 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetty edellytys ei täyty;

4) päätös koskee yritystoiminnan kehittämispalvelujen tarjoamista jättämisestä; tai

5) päätös koskee tuen, etuuden tai korvauksen epäämistä määrärahasyistä.

Työ- ja elinkeinotoimiston ratkaisuun olla tarjoamatta asiakkaalle asiantuntija-arviointia, ammatinvalinta- ja uraohjausta, valmennusta tai kokeilua taikka olla tukematta työnhakijan omaehtoista opiskelua tai hyväksymättä ilmoitusta tuetun opiskelun keskeyttämisestä ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa.

Palveluntuottajan asiantuntija-arvioinnin, ammatinvalinta- ja uraohjauksen, valmennuksen, kokeilun tai 1 luvun 5 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitetun palvelun tarjoamista jättämisestä koskevasta päätöksestä tehtyyn oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä ei saa valittaa.

2 §

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus päätöksen täytäntöönpanoon

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen tämän lain nojalla tekemä päätös voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä oikaisuvaatimuksesta tai valituksesta huolimatta, jollei oikaisuvaatimusta käsittelevä viranomainen tai valitusviranomainen toisin määrää.

2 §

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus päätöksen täytäntöönpanoon

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen ja palveluntuottajan tämän lain nojalla tekemä päätös voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä oikaisuvaatimuksesta tai valituksesta huolimatta, jollei oikaisuvaatimusta käsittelevä viranomainen tai valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 4 luvun 5 § tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

2.

Laki

julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 5 ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 4 luvun 5 §:n 1 momentin johdantokappale ja 2 momentti sekä 12 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1456/2016, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 luku

Tieto- ja neuvontapalvelut, asiantuntija-arvioinnit, ammatinvalinta- ja uraohjaus sekä valmennus ja kokeilu

5 §

Kokeilu

Työ- ja elinkeinotoimisto voi ohjata henkilöasiakkaan:

1) ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi koulutuskokeiluun oppilaitokseen tai työkokeiluun työpaikalle;

2) työmarkkinoille paluun tukemiseksi työkokeiluun työpaikalle;

3) tämän ja työnantajan yhteisestä pyynnöstä soveltuvuuden arvioimiseksi työkokeiluun työpaikalle (*rekrytointikokeilu*).

Työkokeilun järjestäjänä voi olla yritys, yksityinen elinkeinonharjoittaja, kunta, kuntayhtymä, muu yhteisö, säätiö tai valtion virasto taikka laitos.

12 §

Rekrytointikokeilua koskevat poikkeukset

Työ- ja elinkeinotoimistolla ja työkokeilun järjestäjällä on oikeus purkaa rekrytointiko-

Ehdotus

4 luku

Tieto- ja neuvontapalvelut, asiantuntija-arvioinnit, ammatinvalinta- ja uraohjaus sekä valmennus ja kokeilu

5 §

Kokeilu

Työ- ja elinkeinotoimisto **tai palveluntuottaja** voi ohjata henkilöasiakkaan:

Työkokeilun järjestäjänä voi olla yritys, yksityinen elinkeinonharjoittaja, kunta, kuntayhtymä, muu yhteisö, säätiö tai valtion virasto taikka laitos. **Palveluntuottaja voi järjestää työkokeilun, jos järjestämisestä on sovittu työ- ja elinkeinoviranomaisen ja palveluntuottajan välisessä hankintasopimuksessa.**

12 §

Rekrytointikokeilua koskevat poikkeukset

Sopimuksen osapuolilla on oikeus purkaa rekrytointikokeilua koskeva sopimus ilmoit-

keilua koskeva sopimus ilmoittamalla siitä kirjallisesti muille osapuolille. Sopimuksen purkaminen ei kuitenkaan saa perustua laissa kiellettyyn syrjäntäperusteeseen tai muuhun epäasialliseen syyhyn.

tamalla siitä kirjallisesti muille osapuolille. Sopimuksen purkaminen ei kuitenkaan saa perustua laissa kiellettyyn syrjäntäperusteeseen tai muuhun epäasialliseen syyhyn. **Työ- ja elinkeinotoimisto voi tehdä päätöksen rekrytointikokeilua koskevan sopimuksen purkamisesta, jos siihen on painava syy.**

—
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .
—

3.

Laki

lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain (504/2002) 3 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 926/2012, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Työnantajan velvollisuus pyytää rikosrekisteriote nähtäväksi

Työnantajan tulee pyytää henkilöltä nähtäväksi rikosrekisterilain (770/1993) 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu ote rikosrekisteristä, kun henkilö ensi kerran otetaan tai nimitetään sellaiseen työ- tai virkasuhteeseen, johon kuuluu 2 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä taikka annettaessa henkilölle näitä tehtäviä ensi kerran. Työnantajalla tarkoitetaan tässä laissa myös siviilipalveluslain 7 §:ssä tarkoitettua siviilipalveluskeskusta sekä työ- ja elinkeinoviranomaista, joka tekee työkokeilua koskevan sopimuksen.

Ehdotus

3 §

Työnantajan velvollisuus pyytää rikosrekisteriote nähtäväksi

Työnantajan tulee pyytää henkilöltä nähtäväksi rikosrekisterilain (770/1993) 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu ote rikosrekisteristä, kun henkilö ensi kerran otetaan tai nimitetään sellaiseen työ- tai virkasuhteeseen, johon kuuluu 2 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä taikka annettaessa henkilölle näitä tehtäviä ensi kerran. Työnantajalla tarkoitetaan tässä laissa myös siviilipalveluslain 7 §:ssä tarkoitettua siviilipalveluskeskusta sekä työ- ja elinkeinoviranomaista **tai palveluntuottajaa**, joka tekee työkokeilua koskevan sopimuksen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

4.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työttömyysturvalain (1290/2002) 11 luvun 4 §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1457/2016,

muutetaan 1 luvun 3 §:n 2 momentti, 4 §:n 3 momentti ja 5 §:n 1 momentin 10 kohta, 2 luvun 1 §:n 3 ja 4 momentti, 2 a luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohta, 9 §:n 1 ja 2 momentti, 10 §:n 1 momentti ja 12 §:n 2 momentin 2 kohta, 5 luvun 4 a §:n 2 momentti, 11 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohta, 12 luvun 1 ja 9 § sekä 13 luvun 1 §:n 1 momentin 4 kohta ja 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 luvun 3 §:n 2 momentti laissa 313/2010, 1 luvun 4 §:n 3 momentti ja 13 luvun 1 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 1554/2015, 1 luvun 5 §:n 1 momentin 10 kohta sekä 2 a luvun 9 §:n 1 momentti ja 10 §:n 1 momentti laissa 1370/2014, 2 luvun 1 §:n 3 ja 4 momentti laissa 1001/2012, 2 a luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohta ja 12 §:n 2 momentin 2 kohta laissa 1451/2016, 2 a luvun 9 §:n 2 momentti, 12 luvun 9 § ja 13 luvun 1 §:n 2 momentti laissa 288/2012, 5 luvun 4 §:n 2 momentti ja 11 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohta laissa 1457/2016 sekä 12 luvun 1 § osaksi laeissa 1089/2006, 288/2012 ja 1554/2015, sekä

lisätään 1 luvun 5 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 344/2009, 1199/2009, 1388/2010, 1439/2011, 918/2012, 1001/2012, 1370/2014, 1374/2014, 1457/2016 ja 550/2017, uusi 9 a kohta sekä 11 lukuun uusi 4 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset

Yleiset säännökset

3 §

3 §

Etuuden saajan yleiset oikeudet ja velvollisuudet

Etuuden saajan yleiset oikeudet ja velvollisuudet

Työnhakijalla on oikeus työllistymissuunnitelmaan siten kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) säädetään.

Etuuden saajan yleisenä velvollisuutena on hakea aktiivisesti työtä ja koulutusta, antaa työ- ja elinkeinotoimistolle ammatillista osaamistaan, työhistoriaansa, koulutustaan ja työkykyään koskevat tiedot ja selvitykset, toteuttaa yhdessä työ- ja elinkeinotoimiston kanssa laadittua työllistymissuunnitelmaa sekä tarvittaessa hakeutua ja osallistua työllistymistään edistäviin palveluihin ja toimenpiteisiin.

Etuuden saajan yleisenä velvollisuutena on hakea aktiivisesti työtä ja koulutusta, **toteuttaa työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaa-
vaa suunnitelmaa** sekä tarvittaessa hakeutua ja osallistua työllistymistään edistäviin palveluihin ja toimenpiteisiin.

4 §

Lain toimeenpano

Työttömyysturvan toimeenpanoa johtaa, ohjaa ja kehittää ylimpänä viranomaisena toimeentuloturvaan liittyvien asioiden osalta sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö ja työvoimapolitiikan osaston johtaja ja elinkeinoministeriö.

Tämän lain mukaiset toimeenpanotehtävät hoitaa työmarkkinatuen ja peruspäivärahan osalta Kansaneläkelaitos ja ansiopäivärahan osalta työttömyyskassalaissa tarkoitetut työttömyyskassat.

Työ- ja elinkeinotoimisto tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus antaa työttömyysetuuden saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä Kansaneläkelaitosta ja työttömyyskassaa sitovan lausunnon siten kuin 11 luvun 4 §:ssä säädetään.

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan

10) työllistymissuunnitelmalla julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaista työ- ja elinkeinotoimiston yhdessä työnhakijan kanssa laatimaa suunnitelmaa ja työllistymistä edistävää monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain (1369/2014) mukaista monialaista työllistymissuunnitelmaa;

2 luku

Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset

4 §

Lain toimeenpano

Työ- ja elinkeinotoimisto tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus antaa työttömyysetuuden saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä Kansaneläkelaitosta ja työttömyyskassaa sitovan lausunnon ja työ- ja elinkeinotoimisto tai palveluntuottaja ilmoituksen työllistymistä edistävään palveluun osallistumisesta siten kuin 11 luvun 4 §:ssä säädetään.

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan

9 a) palveluntuottajalla sitä yhteisöä, säätiötä tai yksityistä elinkeinonharjoittajaa, jonka elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai työ- ja elinkeinotoimisto on valinnut tuottamaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua palvelua, ja jonka asiakkaaksi henkilö on ohjattu;

10) työllistymissuunnitelmalla julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain ja työllistymistä edistävää monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain (1369/2014) mukaista monialaista työllistymissuunnitelmaa;

2 luku

Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset

edellytykset

1 §

Työtön työnhakija

Työttömyysetuuteen on tässä laissa säädettyin edellytyksin oikeus kokoaikatyötä hakevalla työttömällä työnhakijalla. Työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä saavalla työnhakijalla on oikeus työttömyysetuuteen, vaikka hän ei hae kokoaikatyötä.

Työttömänä pidetään henkilöä, joka ei ole työsuhteessa tai työllistyy yhdenjaksoisesti päätoimisesti yli kahta viikkoa yrittäjänä tai omassa työssä. Työttömänä pidetään lisäksi kokoaikaisesti lomautettua, 4 luvun 1 ja 1 a §:ssä tarkoitettua henkilöä sekä henkilöä, jolla on lomautukseen rinnastettava syy työntö- on ja palkanmaksun keskeytymiseen. Työttömänä pidetään myös henkilöä, joka on itse hakemallaan työvapaalla, jos:

1) hän on vastaanottanut vapaan ajaksi kokoaikatyön, jonka oli tarkoitus kestää vähintään haetun vapaan päättymiseen asti;

2) 1 kohdassa tarkoitettu työ päättyy eikä työn päättyminen ole 2 a luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla hänen syytään tai hänet lomautetaan; ja

3) työvapaan keskeyttäminen ei ole mahdollista hänestä riippumattomasta syystä.

Työnhakijana pidetään henkilöä, joka ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle työtarjouksia ja muita yhteydenottoja varten postiosoitteensa ja mahdolliset muut yhteystietonsa, joiden avulla hänet voidaan viivytyksettä tavoittaa, ja joka julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetyllä tavalla:

1) on rekisteröity työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään;

2) on pitänyt työnhakunsa työ- ja elinkeinotoimistossa voimassa;

3) asioi työ- ja elinkeinotoimistossa toimiston edellyttämällä tavalla.

Kokoaikatyötä hakevana pidetään työnhakijaa, jonka työnhaun ja mahdollisen työllistymissuunnitelman tavoitteena on työllistymisen kokoaikatyöhön.

edellytykset

1 §

Työtön työnhakija

Työnhakijana pidetään henkilöä, joka julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetyllä tavalla:

1) on rekisteröity työnhakijaksi;

2) on pitänyt työnhakunsa voimassa;

3) asioi työ- ja elinkeinotoimiston tai palveluntuottajan kanssa niiden edellyttämällä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua palvelutarvettaan vastaavalla tavalla.

Kokoaikatyötä hakevana pidetään työnhakijaa, jonka työnhaun ja mahdollisen työllistymissuunnitelman tavoitteena on työllistymisen kokoaikatyöhön. **Jos työnhakijalla ei**

ole oikeutta työttömyysetuuteen 2 a luvun 9 §:n perusteella, työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta ei tänä aikana sovelleta, mitä 3 momentin 3 kohdassa säädetään.

2 a luku

Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely

4 §

Työstä kieltäytyminen

Työnhakijan oikeus työttömyysetuuteen keskeytyy 30 päivän kuluttua työstä kieltäytymisestä lukien:

1) 90 päivän ajaksi, jos hän ilman pätevää syytä kieltäytyy työstä, johon hänet on valittu;

2) 60 päivän ajaksi, jos hän ilman pätevää syytä kieltäytyy muusta kuin 1 kohdassa tarkoitetusta työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamasta tai hänelle muuten yksilöidysti tarjotusta työstä;

3) 30 päivän ajaksi, jos 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu työ olisi kestänyt enintään kaksi viikkoa.

9 §

Työllistymissuunnitelman laatimistilaisuuteen saapumatta jääminen

Työnhakijalla, joka jättää saapumatta työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimis- tai tarkistamistilaisuuteen, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 15 päivän ajalta saapumatta jäämisen jälkeen. Oikeus etuuteen palautuu kuitenkin aikaisintaan siitä päivästä, jona työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma on laadittu tai tarkistettu, jollei suunnitelman laatimisen tai tarkistamisen viivästyminen johdu suunnitelman laatimiseen tai tarkistamiseen osallistuvasta viranomaisesta.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos työnhakijan saapumatta jääminen johtuu sairaudesta, tapaturmasta tai henkilöstä itseltään riippumattomasta syystä taikka jos saapumatta jäämiselle on muu hyväksyttävä syy.

2 a luku

Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely

4 §

Työstä kieltäytyminen

Työnhakijan oikeus työttömyysetuuteen keskeytyy 30 päivän kuluttua työstä kieltäytymisestä lukien:

2) 60 päivän ajaksi, jos hän ilman pätevää syytä kieltäytyy muusta kuin 1 kohdassa tarkoitetusta työ- ja elinkeinotoimiston tai palveluntuottajan tarjoamasta tai hänelle muuten yksilöidysti tarjotusta työstä;

9 §

Työllistymissuunnitelman laatimistilaisuuteen saapumatta jääminen

Työnhakijalla, joka jättää saapumatta työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimis- tai tarkistamistilaisuuteen, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 15 päivän ajalta saapumatta jäämisen jälkeen. Oikeus etuuteen palautuu kuitenkin aikaisintaan siitä päivästä, jona työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma on laadittu tai tarkistettu, jollei suunnitelman laatimisen tai tarkistamisen viivästyminen johdu suunnitelman laatimiseen tai tarkistamiseen osallistuvasta viranomaisesta tai palveluntuottajasta.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos työnhakijan saapumatta jääminen johtuu sairaudesta, tapaturmasta tai henkilöstä itseltään riippumattomasta syystä taikka jos saapumatta jäämiselle on muu hyväksyttävä syy.

Korvauksetonta määräaika ei aseteta myöskään silloin, kun työnhakija on etukäteen ilmoittanut työ- ja elinkeinotoimistolle olevansa estynyt saapumasta työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimista tai tarkistamistilaisuuteen ja työ- ja elinkeinotoimisto hyväksyy työnhakijan esittämän syyn tilaisuuden järjestämiseksi myöhemmin.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimis- tai tarkistamistilaisuuteen saapumatta jäämisestä, sovelletaan myös kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitettuun alkukartoitukseen saapumatta jäämiseen.

10 §

Työllistymissuunnitelman laatimisesta kieltäytyminen

Jos työnhakija ilman pätevää syytä kieltäytyy työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta taikka muulla kuin 9 §:ssä tarkoitetulla menettelyllään aiheuttaa, ettei suunnitelmaa voida laatia tai tarkistaa, hänellä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 30 päivän ajalta kieltäytymisen jälkeen. Oikeus etuuteen palautuu kuitenkin aikaisintaan siitä päivästä, jona työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma on laadittu tai tarkistettu, jolle suunnitelman laatimisen tai tarkistamisen viivästyminen johdu suunnitelman laatimiseen tai tarkistamiseen osallistuvasta viranomaisesta.

Työnhakijan ei katsota menetelleen 1 momentissa tarkoitettulla tavalla sillä perusteella, ettei häntä ole tavoitettu puhelimitse suunnitelman laatimista tai tarkistamista varten.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta, sovelletaan myös kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitettua alkukartoituksesta kieltäytymiseen.

12 §

Korvauksetonta määräaika ei aseteta myöskään silloin, kun työnhakija on etukäteen ilmoittanut työ- ja elinkeinotoimistolle **tai palveluntuottajalle** olevansa estynyt saapumasta työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimis- tai tarkistamistilaisuuteen ja työ- ja elinkeinotoimisto **tai palveluntuottaja** hyväksyy työnhakijan esittämän syyn tilaisuuden järjestämiseksi myöhemmin.

10 §

Työllistymissuunnitelman laatimisesta kieltäytyminen

Jos työnhakija ilman pätevää syytä kieltäytyy työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta taikka muulla kuin 9 §:ssä tarkoitetulla menettelyllään aiheuttaa, ettei suunnitelmaa voida laatia tai tarkistaa, hänellä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 30 päivän ajalta kieltäytymisen jälkeen. Oikeus etuuteen palautuu kuitenkin aikaisintaan siitä päivästä, jona työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma on laadittu tai tarkistettu, jolle suunnitelman laatimisen tai tarkistamisen viivästyminen johdu suunnitelman laatimiseen tai tarkistamiseen osallistuvasta viranomaisesta **tai palveluntuottajasta**.

12 §

Palvelusta kieltäytyminen

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyys-etuuteen 60 päivän ajalta palvelusta kieltäytymisestä lukien, jos hän ilman pätevää syytä kieltäytyy muusta työllistymistä edistävästä palvelusta kuin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan muuhun kuin työllistymistä edistävään palveluun, jos työnhakija kieltäytyy:

1) muusta hänelle tarjotusta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetystä palvelusta kuin työkyvyn tutkimuksesta tai arvioinnista;

2) sellaisesta hänelle tarjotusta työvoimaviranomaisen järjestämästä kohtuulliseksi katsottavasta palvelusta, joka on verrattavissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettyihin palveluihin.

Jos työnhakija omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei hänelle voida järjestää 1 tai 2 momentissa tarkoitettua palvelua, hänen katsotaan kieltäytyneen siitä.

Koulutusta vailla olevan nuoren oikeudesta työttömyysetuuteen hänen kieltäytyttyään omaehtoisesta koulutuksesta säädetään 2 luvun 13—16 §:ssä.

5 luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

4 a §

Palkansaajan työssäoloehdon kertyminen palkkatuetussa työssä ja työllistymistä edistävissä palveluissa

Palkkatuetussa työssä työssäoloehtoon luetaan 75 prosenttia niistä kalenteriviikoista, jotka henkilö on ollut 4 §:ssä tarkoitettussa työssä. Mahdollinen pyöristys tehdään alaspäin lähimpään täyteen kalenteriviikkoon. Jos palkkatuettu työ on järjestetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n nojalla, työssäoloehtoon luetaan kuitenkin kaikki työssäoloehdon täyttävät kalenteriviikot.

Palvelusta kieltäytyminen

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan muuhun kuin työllistymistä edistävään palveluun, jos työnhakija kieltäytyy:

2) sellaisesta hänelle tarjotusta työvoimaviranomaisen tai palveluntuottajan järjestämästä kohtuulliseksi katsottavasta palvelusta, joka on verrattavissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettyihin palveluihin.

5 luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

4 a §

Palkansaajan työssäoloehdon kertyminen palkkatuetussa työssä ja työllistymistä edistävissä palveluissa

Työssäoloehtoon luetaan myös sellaiset täydet kalenteriviikot, joina henkilö on ollut 60 vuotta täytettyään **työ- ja elinkeinotoimiston** julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella järjestämässä työllistymistä edistävissä palvelussa.

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §

Työvoimapoliittinen lausunto

Työ- ja elinkeinotoimisto antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon:

1) tarvittaessa 2 luvussa säädettyistä etuuden saamisen yleisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä;

2) 2 a luvussa säädetystä työvoimapoliittisesti moitittavasta menettelystä;

3) sellaisesta työllistymistä edistävien palveluiden ajalta maksettavasta etuudesta, josta säädetään 10 luvun 2 §:n 2 momentissa ja 3 momentin 1—3 kohdassa sekä 5 §:n 1 ja 3 momentissa;

4) työllistymistä edistävän palvelun sisällyttämisestä työnhakijan kanssa laadittuun työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan;

5) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitetusta opintojen todisteellisesta keskeyttämisestä sekä 5—7 §:ssä säädettyistä työttömyysetuudella tuettuun työnhakijan omaehtoiseen opiskeluun liittyvistä edellytyksistä;

6) kotoutumisen edistämisestä annetun lain 25 §:ssä tarkoitettuun opiskelun tukiajasta, maahanmuuttajan velvollisuuksista sekä opintojen seurannasta ja keskeyttämisestä.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voi:

1) antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon sellaisista 2 luvussa säädettyistä etuuden saamisen yleisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä, joihin ei liity työvoimapoliittista harkintaa;

2) muuttaa työ- ja elinkeinotoimiston antaman työvoimapoliittisen lausunnon koske-

Työssäoloehtoon luetaan myös sellaiset täydet kalenteriviikot, joina henkilö on ollut 60 vuotta täytettyään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella **järjestetyssä** työllistymistä edistävissä palvelussa.

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §

Työvoimapoliittinen lausunto

Työ- ja elinkeinotoimisto antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon:

3) sellaisesta työllistymistä edistävien palveluiden ajalta maksettavasta etuudesta, josta säädetään 10 luvun 2 §:n 2 momentissa ja 5 §:n 1 ja 3 momentissa;

4) (kumotaan)

maan toista työttömyysetuuden lajia;

3) siirtää työ- ja elinkeinotoimiston antaman työvoimapoliittisen lausunnon toiselle työttömyysetuutta maksavalle laitokselle;

4) korjata työ- ja elinkeinotoimiston antamassa työvoimapoliittisessa lausunnossa olevan ilmeisen kirjoitus- tai laskuvirheen taikka muun niihin verrattavan selvän virheen.

Työvoimapoliittinen lausunto annetaan Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä. Lausuntoa on Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä täydennettävä viipymättä. Jos työnhakija on ilmoittanut työvoimaviranomaiselle hakevansa työmarkkinatukea tai työttömyyspäivärahaa, työvoimapoliittinen lausunto voidaan antaa ja sitä voidaan täydentää ilman erillistä pyyntöä.

Työvoimapoliittinen lausunto annetaan työnhakijalle tiedoksi 3 §:ssä tarkoitetun päätöksen yhteydessä. Työnhakijalla on oikeus pyynnöstä saada tieto lausunnosta työvoimaviranomaiselta.

Tarkempia säännöksiä työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta, lausuntoon sisällytettävistä tiedoista ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeudesta antaa työvoimapoliittisia lausuntoja 2 momentin 1 kohdan perusteella voidaan antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

4 b §

Työ- ja elinkeinotoimiston ja palveluntuottajan ilmoitus

Palveluntuottajan on ilmoitettava työ- ja elinkeinotoimistolle työnhakijan menettelystä, joka voi 2 luvun 1, 13 tai 14 §:ssä taikka 2 a luvussa säädetyllä tavalla vaikuttaa hakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta.

Työ- ja elinkeinotoimiston on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle työnhakijan osallistumisesta työllistymistä edistävään palveluun. Jos työnhakija on ohjattu palveluntuottajan asiakkaaksi, ilmoituksen tekee ensisijaisesti palveluntuottaja.

Työllistymistä edistävään palveluun osallistumista koskeva ilmoitus annetaan Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan pyynnöstä ja sitä on näiden pyynnöstä täydennettävä viipymättä. Jos työnhakija on ilmoittanut työvoimaviranomaiselle tai palve-

luntuottajalle hakevansa työttömyysetuutta, ilmoitus voidaan antaa ilman erillistä pyyntöä. Ilmoitus annetaan työnhakijalle tiedoksi 3 §:ssä tarkoitetun päätöksen yhteydessä. Työnhakijalla on oikeus pyynnöstä saada tieto ilmoituksesta työvoimaviranomaiselta tai palveluntuottajalta.

Tarkempia säännöksiä ilmoituksen antamisesta ja ilmoitukseen sisällytettävistä tiedoista voidaan antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

12 luku

Muutoksenhaku

1 §

Muutoksenhakuoikeus

Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan päätökseen **tyytymätön** saa hakea **siihen** muutosta työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnalta ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan päätökseen **tyytymätön** vakuutusosoikeudelta. Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valituskirjelmä on toimitettava Kansaneläkelaitokselle tai asianomaiselle työttömyyskassalle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

Työvoimaviranomaisen antamasta sitovasta lausunnosta ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

9 §

Oikeudenkäyntikulujen jakaminen

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosoikeus voivat velvoittaa

12 luku

Muutoksenhaku

1 §

Muutoksenhakuoikeus

Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan päätökseen saa hakea muutosta **sosiaaliturvasioiden** muutoksenhakulautakunnalta ja **sosiaaliturvasioiden** muutoksenhakulautakunnan päätökseen vakuutusosoikeudelta. Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valituskirjelmä on toimitettava Kansaneläkelaitokselle tai asianomaiselle työttömyyskassalle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

Työ- ja elinkeinotoimiston ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen antamaan 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettuun työvoimapolitiittiseen lausuntoon sekä työ- ja elinkeinotoimiston ja palveluntuottajan Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle antamaan 11 luvun 4 a ja 4 b §:ssä tarkoitettuun ilmoitukseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

9 §

Oikeudenkäyntikulujen jakaminen

Sosiaaliturvasioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosoikeus voivat velvoittaa

työvoimaviranomaisen korvaamaan oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan tai osaksi Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle asiassa, jossa Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa velvoitetaan suorittamaan asianosaisen oikeudenkäyntikuluja ja oikeudenkäyntikulujen suoritusvelvollisuus perustuu pääasiassa tai osittain 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettuun työvoimapoliittiseen lausuntoon. Työvoimaviranomaista on kuultava korvausvastuun jakamisesta.

13 luku

Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

1§

Oikeus tietojen saamiseen

Kansaneläkelaitoksella, työ- ja elinkeinotoimistolla, työttömyyskassalla sekä tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista tai muuten tämän lain tai Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanemista varten välttämättömät tiedot:

- 1) valtion ja kunnan viranomaiselta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä;
- 2) Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta sekä eläkesäätiöltä;
- 3) työnantajalta, toimeksiantajalta tai muulta työn teettäjältä, työttömyyskassalta, työpaikkakassalta sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettulta koulutuspalvelujen tuottajalta ja muulta oppilaitokselta;
- 4) muulta työllistymistä edistävän palvelun järjestäjältä.

Kansaneläkelaitoksella ja työttömyyskassalla on oikeus saada maksutta tehtäviensä hoitamista varten:

- 1) työvoimaviranomaiselta 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu työvoimapoliittinen lausunto;

työvoimaviranomaisen korvaamaan oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan tai osaksi Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle asiassa, jossa Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa velvoitetaan suorittamaan asianosaisen oikeudenkäyntikuluja ja oikeudenkäyntikulujen suoritusvelvollisuus perustuu pääasiassa tai osittain 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettuun työvoimapoliittiseen lausuntoon **taikka 11 luvun 4 a tai 4 b §:ssä tarkoitettuun ilmoitukseen.** Työvoimaviranomaista on kuultava korvausvastuun jakamisesta.

13 luku

Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

1§

Oikeus tietojen saamiseen

Kansaneläkelaitoksella, työ- ja elinkeinotoimistolla, työttömyyskassalla sekä tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista tai muuten tämän lain tai Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanemista varten välttämättömät tiedot:

- 4) muulta palveluntuottajalta ja työllistymistä edistävän palvelun järjestäjältä.

Kansaneläkelaitoksella ja työttömyyskassalla on oikeus saada maksutta tehtäviensä hoitamista varten:

- 1) työ- ja elinkeinotoimistolta tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu työ-

2) rangaistuslaitokselta tiedot rangaistuksen alkamisesta ja päättymisestä; rangaistuslaitoksen on annettava tiedot välittömästi, kun henkilö otetaan rangaistuslaitokseen.

Kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava asianomaiselle työttömyyskassalle, jos ansioon suhteutetun päivärahan saajalle tai tämän puolisolle myönnetään lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukainen kotihoidon tuki.

Kansaneläkelaitoksella ja työttömyyskassalla on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tietojen saantia koskevien rajoitusten estämättä saada Verohallinnolta maksutta työttömyysetuuksien väärinkäytösten selvittämiseksi tarpeelliset tiedot työttömyysetuuksien saajien tuloista.

voimapoliittinen lausunto;

2) työ- ja elinkeinotoimistolta tai palveluntuottajalta 11 luvun 4 a ja 4 b §:ssä tarkoitettu ilmoitus;

3) rangaistuslaitokselta tiedot rangaistuksen alkamisesta ja päättymisestä; rangaistuslaitoksen on annettava tiedot välittömästi, kun henkilö otetaan rangaistuslaitokseen.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivää kuuta 20 .

Henkilön 11 luvun 4 b §:n 1 momentissa tarkoitettuun menettelyyn, joka on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, ja työvoimapoliittisen lausunnon antamiseen, jos työnhakija on aloittanut työllistymistä edistävän palvelun ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

—————

5.

Laki

kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) 5 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 937/2012, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Aktivointisuunnitelman laatiminen

Aktivointisuunnitelman laatiminen

Työ- ja elinkeinotoimisto ja kunta ovat velvolliset laatimaan aktivointisuunnitelman yhteistyössä 3 §:ssä tarkoitetun henkilön kanssa. Aktivointisuunnitelma on uudistettava siihen saakka, kun henkilö täyttää työttömyysturvain lain 5 luvun 3 tai 7 §:ssä tarkoitetun työssäoloehdon.

Työ- ja elinkeinotoimisto on velvollinen viipymättä saatuaan asiasta tiedon Kansaneläkelaitokselta aloittamaan toimenpiteet aktivointisuunnitelman laatimiseksi henkilölle, joka täyttää 3 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan tai 2 momentin 1 tai 2 kohdan edellytykset.

Kunta on velvollinen viipymättä aloittamaan toimenpiteet aktivointisuunnitelman laatimiseksi henkilölle, joka täyttää 3 §:n 1 momentin 3 kohdan tai 2 momentin 3 kohdan edellytykset.

Työ- ja elinkeinotoimiston tulee ennen toimenpiteiden aloittamista varmistua, että henkilön kanssa on tehty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 6 §:n mukainen työllistymissuunnitelma. Kunnan tulee ennen toimenpiteiden aloittamista varmistua, että työ- ja elinkeinotoimisto on tehnyt henkilön kanssa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 6 §:n mukaisen työllistymissuunnitelman tai että työ- ja elinkeinotoimisto on varannut tämän lain 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetulle henkilölle tilaisuuden julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 4 §:ssä tarkoitettuun työnhakijan haastatteluun.

Työ- ja elinkeinotoimiston tulee ennen toimenpiteiden aloittamista varmistua, että henkilön kanssa on tehty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 6 §:n mukainen työllistymissuunnitelma. Kunnan tulee ennen toimenpiteiden aloittamista varmistua, että työ- ja elinkeinotoimisto tai palveluntuottaja on tehnyt henkilön kanssa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 6 §:n mukaisen työllistymissuunnitelman tai että työ- ja elinkeinotoimisto tai palveluntuottaja on varannut tämän lain 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetulle henkilölle tilaisuuden julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 4 §:ssä

Jos työllistymissuunnitelmaa ei ole voitu tehdä tai tilaisuutta työnhakijan haastatteluun varata sen johdosta, ettei henkilön työnhaku ole ollut voimassa, kunnan tulee ryhtyä toimenpiteisiin aktivointisuunnitelman laatimiseksi.

Aktivointisuunnitelman kestosta, muuttamisesta ja keskeytyneen suunnitelman jatkamisesta sovitaan kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston ja henkilön kesken. Asiakkaalla on mahdollisuus käyttää apunaan tukihenkilöä aktivointisuunnitelman laadinnassa ja uudistamisessa.

Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta tekee päätöksen siitä, onko suunnitelma katsottava keskeytyneeksi. Suunnitelma voidaan katsoa keskeytyneeksi kuukauden kuluttua siitä, kun henkilö on työllistynyt työhön tai yritystoimintaan taikka aloittanut ammattiin tai tutkintoon johtavat päätoimiset opinnot. Ennen keskeytyspäätöksen tekemistä työ- ja elinkeinotoimiston tai kunnan on kuultava henkilöä.

tarkoitettuun työnhakijan haastatteluun. Jos työllistymissuunnitelmaa ei ole voitu tehdä tai tilaisuutta työnhakijan haastatteluun varata sen johdosta, ettei henkilön työnhaku ole ollut voimassa, kunnan tulee ryhtyä toimenpiteisiin aktivointisuunnitelman laatimiseksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivää _____ kuuta
20 .
